

КУЛЬТУРА

WWW.KIMPRESS.BY

ШТОТЫДНЁВАЯ ГРАМАДСКА-АСВЕТНІЦКАЯ ГАЗЕТА

Паважаныя сябры!

Сардэчна віншую вас з 20-годдзем з дня выхаду ў свет першага нумара газеты «Культура». За гэты час выданне стала неад'емнай часткай духоўнай прасторы нашай краіны і заваявала папулярнасць у чытачоў.

Сёння газета адыгрывае прыкметную асветніцкую ролю, фарміруе грамадскую думку і аказвае станоўчы ўплыў на росквіт культуры і мастацтва Беларусі. На яе старонках знаходзяць сваё апэратыўнае адлюстраванне найважнейшыя падзеі творчага жыцця, удумліва аналізуюцца з'явы і працэсы, якія адбываюцца ў ім зараз. Няхай і надалей ваша плённая праца садзейнічае развіццю нацыянальнай культуры. Жадаю вам моцнага здароўя, шчасця, невычэрпных сіл і новых прафесійных дасягненняў.

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь
Аляксандр ЛУКАШЭНКА
14 кастрычніка 2011 года

ДВАЦЦАЦЬ ГАДОЎ ПАЛЁТУ

Учора газета «Культура» адзначыла 20-годдзе з дня выхаду ў свет свайго першага нумара. Віншуем і вас з гэтай падзеяй, нашы шануюныя чытачы!

Адзначаны Прэзідэнтам

Вялікая група грамадзян удастоена дзяржаўных узнагарод і Падзякі Прэзідэнта. Адпаведны Указ і распараджэнні 11 кастрычніка падпісаў Кіраўнік дзяржавы Аляксандр Лукашэнка.

Пра гэта паведаміла Прэс-служба беларускага Лідара.

Сярод адзначаных — і тыя, хто дасягнуў вышынь у сферы культуры.

Указам, у прыватнасці, прысвоена ганаровае званне “Заслужаны артыст Рэспублікі Беларусь” начальніку ваенна-аркестравай службы — начальніку Узорна-паказальнага аркестра Узброеных Сіл палкоўніку Сяргею Касцючанку.

Таксама на гэтым тыдні Прэзідэнт павіншаваў з 70-годдзем загалова кафедры струнных народных шчыпкава-ударных інструментаў Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі, народнага артыста Беларусі Яўгена Гладкова. Як адзначыў Кіраўнік дзяржавы, сваёй шматграннай дзейнасцю Яўген Гладкоў унёс значны ўклад у развіццё айчынай музычнай культуры.

Форум літаратараў

Удзел у II З’ездзе Саюза пісьменнікаў Беларусі, што адбудзецца 17—18 кастрычніка, плануецца прыняць звыш за 500 айчынных твораў, якія прадстаўляюць усе рэгіёны нашай краіны.

У Мінск прыедзе і шмат калег айчынных майстроў прыгожага пісьменства: літаратары з Сірыі, Чэхіі, Расіі, Літвы, Латвіі, Турцыі і Азербайджана.

Як паведаміў у гутарцы з карэспандэнтам “К” першы сакратар грамадскага аб’яднання “Саюз пісьменнікаў Беларусі” Генадзь Пашкоў, у межах справаздачнага з’езда, што праводзіцца раз на пяць гадоў, адбудуцца выбары старшыні і прэзідэнта праўлення літаратурнага аб’яднання. Акрамя таго, будзе разглядацца асноўныя тэндэнцыі ў галіне прозы, паэзіі, дзіцячай літаратуры, драматургіі, літаратурнай крытыкі. Не застаюцца па-за ўвагай пісь-

меннікаў і пытанні арганізацыйнага характару.

Па словах Генадзя Пашкова, запланавана таксама і абмеркаванне вынікаў традыцыйнага конкурсу “Лепшы твор года”, заснавальнікам якога, акрамя пісьменніцкай арганізацыі, з’яўляюцца міністэрства культуры, інфармацыі і адукацыі Рэспублікі Беларусь.

Варта нагадаць, што за апошнія пяць гадоў у нашай краіне было выдадзена больш за тысячы літаратурных твораў членаў Саюза пісьменнікаў Беларусі. Пры гэтым, найлепшыя творы айчынай сучаснай прозы і паэзіі былі перакладзены на дзесяць моў свету.

Дарэчы, 13 кастрычніка, за колькі дзён да форуму літаратараў, у сталіцы адкрыта мемарыяльная дошка народнаму пісьменніку Беларусі Івану Навуменку. Створаная за кошт бюджэту горада скульптарам Уладзімірам Слабодчыкавым, яна была ўстаноўлена на доме нумар 36 па вуліцы Карла Маркса, дзе жыў майстар слова.

“К” і н ф а р м у е

“Захварэйце” на музыку!

Праз тыдзень надыйдзе 38-я “Беларуская музычная восень”.

З 23 кастрычніка да 15 лістапада Беларуска дзяржаўная філармонія падарыць цэлую гронку адметных вечароў — на ўсе густы.

Адкрыецца “...Восень” сімфанічным канцэртм да 120-годдзя з дня нараджэння С.Пракоф’ева. Творы гэтага класіка XX стагоддзя прагучаць і ў іншыя фестывальныя дні. Памяць пра нашага класіка Яўгена Глебава будзе ўшанавана прэм’ерай прысвечанай майстру Другой сімфоніі Уладзіміра Гаркушы. Выкананне Рэжвіема Моцарта будзе прысвечана памяці Генадзя Праваторава.

Прыхільнікі раяля будуць шчаслівыя вітаць Аляксея Чарнова, які сёлета стаў лаўрэатам найпрэстыжнага конкурсу імя П.Чайкоўскага ў Маскве. Сапраўдным святам для скрыпачоў станецца прыезд народнай артысткі Расіі, прафесара Маскоўскай кансерваторыі Ірыны Бачковай — разам са сваімі вучнямі. Колькі вечароў будзе аддадзена польскай музыцы розных напрамкаў, уключаючы джаз. Дзеці ў час восеньскіх канікул атрымаюць падарунак — прэм’еру оперы-дыяфільма “Гарадок Жур-Жур” ад Камернага аркестра Беларусі. А вечар 11.11.2011 г. крэатыўны кіраўнік гэтага калектыву Яўген Бушкоў абраў для праграмы “Салют, Кармэн!”.

Рэклама для рэцэптаў

Пасольства Баліварыянскай Рэспублікі Венесуэла ў Рэспубліцы Беларусь сумесна з Мінгарвыканкамам і Палацам дзяцей і моладзі 8 кастрычніка арганізавала свята з нагоды Дня супраціўлення карэнных народаў Лацінскай Амерыкі.

У свяце прымалі ўдзел Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Баліварыянскай Рэспублікі Венесуэла ў Беларусі Амерыка Дыяс Нуньес, Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Кубы ў нашай краіне Альфрэда Ньевес Партунда, супрацоўнікі Пасольства Бразіліі, прадстаўнікі Аргенціны, Дамініканскай Рэспублікі і Перу.

У фэе палаца былі арганізаваны павільёны шасці краін Лацінскай Амерыкі з прыгожымі рэкламамі нацыянальных кулінарных рэцэптаў.

Форум прайшоў на высокім эмацыйным узроўні. Больш за тры гадзіны доўжыўся канцэрт, а затым адбылася дэгустацыя страў і напояў Лацінскай Амерыкі. Яны з’яўляюцца вынікам арыгінальнага сінтэзу некалькіх кулінарных традыцый, якія ідуць ад індыйскай, афрыканскай і еўрапейскай кухняў.

На здымку: пад час свята. Фота Юрыя ІВАНОВА

3 майстэрняў мастакоў

Як паведаміў “К” кіраўнік Творчых майстэрняў “Цэнтр сучасных мастацтваў” Віктар Альшэўскі, музеі Магілёва, Крычава і Бялынічаў атрымалі днямі ў дар больш за 60 твораў жывапісу, графікі і скульптуры.

Цырымонія перадачы адбылася пад час Міжнароднага музычнага фестывалю “Залаты шлягер-2011” у Магілёўскім абласным мастацкім музеі імя П.Масленікава. Ідэя акцыі належыць Віктару Альшэўскаму, вядомаму жывапісцу, ураджэнцу Магілёўшчыны. Сутнасць сумеснага праекта Міністэрства культуры Рэспублікі

Беларусь і Творчых майстэрняў у тым, што творы мастацтва, назапашаныя за апошнія гады ў майстэрнях, перабяруцца ў раёны рэспублікі.

Па словах міністра культуры краіны Паўла Латушкі, які прыняў удзел у цырымоніі, вельмі важна, што гэтыя работы не застаюцца ў запасніках. Праект, зазначыў міністр, варты працягу, бо высокае мастацтва заўжды бярэ пачатак з рэгіёнаў. Як удакладніў для “К” Віктар Альшэўскі, перададзеныя творы папоўняць менавіта пастаянныя экспазіцыі. Інакш кажучы, вынік мастакоўскіх захадаў стане, урэшце, запатрабаваны.

Пра падзеі XII Міжнароднага фестывалю “Залаты шлягер” чытайце на стар. 7.

Кампа ў Музеі Мінска

У Музеі гісторыі горада Мінска днямі адкрыліся дзве фотавыстаўкі: “ПЭТ-мастацтва Веранікі Рыхтаравай” і “Музей Кампа”.

Дырэктар установы Галіна Ладзісава паведаміла “К”, што гэты мерапрыемствы ладзяцца ў рамках Дзён Чэшскай культуры ў Беларусі, ініцыяваных Пасольствам Чэшскай Рэспублікі, а дакладней — яе Надзвычайным і Паўнамоцным Паслом Йіржы Карасам.

Дні Чэшскай культуры ў Беларусі, нагадаем, распачаліся яшчэ 16 верасня. У Белдзяржфілармоніі тады адбыўся канцэрт твораў чэшскіх кампазітараў у выкананні аркестра Вялікага тэатра оперы і балета.

7 кастрычніка ў Музеі сучаснага выяўленчага мастацтва адкрылася выстаўка чэшскага скульптара Отмара Олівы. А ў галерэі Пасольства Чэхіі гэтымі днямі экспануюцца творы беларускіх мастакоў: дзіцячая кніжная графіка Аксаны Аракчэвай, жывапіс Анатоля і Алены Бараноўскіх, Віталія Герасімава, Леаніда Дударэвіча.

Прымаем віншаванні

Гэтымі днямі на адрас рэдакцыі прыходзяць шматлікія віншаванні з 20-годдзем выхаду ў свет першага нумара газеты “Культура”. Перад вамі — толькі частка з іх.

Калектыву газеты “Культура”

Ад імя Міністэрства культуры сардэчна віншую калектыву газеты “Культура” з 20-годдзем з дня выхаду ў свет яе першага нумара.

Газета з’яўляецца адным з цэнтральных іміджавых і аўтарытэтных выданняў у сферы культуры краіны.

Сёння “Культура” адігрывае важную ролю ў асветленні культурнага жыцця, мае высокі аўтарытэт як у прафесійнай супольнасці, так і ў шматтысячнай аўдыторыі аматараў культуры і мастацтва.

Няхай кожны год працы будзе насычаны творчасцю, стваральнай энергіяй, а вашы веды, вопыт і адданасць справе служаць на карысць развіцця беларускай культуры.

Жадаю калектыву новых творчых праектаў, далейшай плённай працы, нязменных поспехаў і натхнення.

Міністр культуры Павел ЛАТУШКА

Паважаная Людміла Аляксееўна!

Ад імя Пастаяннай камісіі Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь па адукацыі, культуры, навуцы і навукова-тэхнічным прагрэсе і ад сябе асабіста сардэчна віншую Вас і ўвесь рэдакцыйны калектыв са знамянальнай датай — 20-годдзем з дня выхаду ў свет першага нумара газеты “Культура”.

Больш як дзесяць гадоў доўжыцца цеснае супрацоўніцтва Пастаяннай камісіі Палаты прадстаўнікоў з вашым выданнем. Газета ўважліва адсочвае станаўленне і развіццё заканадаўства аб культуры, на яе старонках не толькі актыўна абмяркоўваюцца заканадаўчыя акты, але і ўзнікаюцца заканадаўчыя ініцыятывы.

Аб’яднаўшы мастацкую інтэлігенцыю, газета “Культура” служыць трыбунай думкі, інфармуе і дапамагае арыентавацца ў сучасных культурных працэсах. Гэта адзінае выданне, якое знаёміць з таленавітымі дзеячамі культуры і мастацтва, руплівымі працаўнікамі шматлікіх устаноў культуры, расказвае пра галоўныя культурныя падзеі ў жыцці краіны.

Добрая каманда журналістаў, якая стварае газету, умее дакладна і карэктна падаць інфармацыю, палемічна абастрыць тэму і аргументаваць свой пункт гледжання, данесці да чытачоў тое, што хвалюе сучаснага інтэлігентнага чалавека.

З нагоды свята шчыра жадаем Вам моцнага здароўя, шчасця, дабрабыту і творчага натхнення, а газеце “Культура” — добрых публікацый і новых чытачоў. Заставайцеся і надалей яскравым зоркам беларускай культуры.

3 павагай — Старшыня камісіі Уладзімір ЗДАНОВІЧ

Паважаныя калегі!

Прыміце сардэчныя віншаванні з нагоды 20-годдзя. За гэтыя два дзесяцігоддзі адбыліся значныя змены ў нашай краіне і грамадстве, у тым ліку і ў сферы культуры, дзе працуюць шчырыя і самаадданыя людзі, сапраўдныя рупліўцы сваёй Бацькаўшчыны.

Дзякуючы таксама і руплівай працы калектыву газеты “Культура”, якая стала сёння адным з вядучых і самых цікавых сродкаў масавай інфармацыі ў рэспубліцы, мы маем магчымасць далучыцца да поспехаў нашых калег нават з самых аддаленых рэгіёнаў, даведацца аб праблемах і нявырашаных пытаннях сёння ў сферы культуры.

Менавіта газета “Культура” з’яўляецца для ўсіх работнікаў сферы культуры сапраўдным арыенцірам у дзейнасці, дабрадэям, каб правільна выбраць напрамак у сваёй працы нават маладому спецыялісту-пачаткоўцу.

Зычым кіраўніцтву газеты, яе супрацоўнікам далейшых поспехаў, дабрабыту і новых адкрыццяў на ніве культуры і мастацтва.

Ад калектыву ўстановы “Нацыянальны мастацкі музей Рэспублікі Беларусь” — дырэктар Уладзімір ПРАКАПЦОЎ, кандыдат мастацтвазнаўства, член Беларускага саюза мастакоў

Дарагая рэдакцыя штотыднёвіка “Культура”!

Дазвольце шчыра павіншаваць вас з двацццігоддзем вашай стваральнай дзейнасці. Час ляціць хутка, але яшчэ памятаецца радасць з нагоды з’яўлення новага спецыялізаванага выдання, якое адразу заявіла пра вялікія задачы падтрымкі, асветлення сучасных і гістарычных здабыткаў нашай айчынай культуры ў самых розных яе відах і жанрах.

За двацццігоддзе “Культура” не толькі сцвердзіла сваю прагрэсіўную ролю, але стала вядучай друкаванай трыбунай нашага шматграннага творчага развіцця. Яна не можа не хваляваць шырокае кола чытачоў, якія чакаюць выхада кожнага чарговага нумара, бо за ім стаіць праца дапытлівых, разумных, таленавітых майстроў сваёй справы: журналістаў, рэдактараў, фотакараў.

Нам асабліва прыемна, што на старонках “Культуры” заўсёды знаходзіцца месца для адлюстравання творчых здабыткаў нашых педагогаў, студэнтаў, аспірантаў у галіне выяўленчага мастацтва, тэатра, кіно і іншых відаў крэатыўнай дзейнасці, публікацыі іх матэрыялаў уносяць свой уклад у абмеркаванне актуальных культурных задач. Спадзяёмся, што нашы блізкія сувязі і ў далейшым будуць умацоўвацца.

Шчыра жадаем калектыву “Культуры” моцнага здароўя, натхнення, невычэрпных ідэй, якія спатрэбяцца для далейшых пераходаў культурнай інавацыі і першапраходніцтва.

Са шчырай павагай — калектыву Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў

Лілія АНАНІЧ, першы намеснік міністра інфармацыі Рэспублікі Беларусь:

— Газета “Культура” нарадзілася ў беларускай суверэннай краіне таму, што падмурак беларускай дзяржаўнасці грунтуецца на глыбокіх традыцыях, на тым, што ў нашага грамадства заўсёды было высокае духоўнае, культурнае, мастацкае слова...

20 гадоў выдання — сталы ўзрост. Сталася гэтая — у вельмі глыбокім асэнсаванні культурных працаў беларускай дзяржавы. Мне вельмі імпануе глыбіня падачы матэрыялаў, тое, што газета з’яўляецца не проста сузіральнікам падзей, а скрупулёзна аналізуе культурны свет. Выданне жыве не толькі на сталічным “асфальце”, — яго карэспандэнты аб’ехалі кожны куточак краіны. І менавіта гэта было ўзята пад першасную ўвагу, калі “Культура” атрымлівала прэмію “За духоўнае адраджэнне”, калі вызначалася пераможцай у намінацыях “Залатой Ліцеры”. Адсюль — і высокі аўтарытэт нашай нацыянальнай газеты “Культура”.

Набыткаў у выдання — шмат. І планку гэтых дасягненняў кожны год варта ўзнімаць усё вышэй. Вялікая адказнасць — штодня адсочваць тыя працэсы, якія адбываюцца ў нашай культуры. А падзей вельмі шмат. Самае галоўнае, каб газета была па-ранейшаму знанай і чаканай для кожнага грамадзяніна Беларусі.

Уладзімір АРЛОЎ, кінарэжысёр:

— У апошнія гады наша газета стала яшчэ цікавейшай і прыгажэйшай. Асабіста мне ў ёй цікава амаль усё, у тым ліку ўнікальная інфармацыя аб культурных падзеях у рэгіёнах краіны. “Культуру” можна выпісваць нават толькі дзеля нарысаў Барыса Крэпака аб мастаках — ураджэнцах Беларусі, якія мы з задавальненнем чытаем ужо другі год. Вельмі хочацца, каб гэтыя матэрыялы ўбачылі свет у выглядзе асобнага ілюстраванага выдання. Са свайго боку, абяцаю дапамагчы праекту здымкамі, якія зрабіў у Ніцы і Парыжы.

Калі казаць пра тое, што я хацеў бы бачыць на старонках любімага выдання ў бліжэйшай будучыні, то гэта, як ні парадасальна, залежыць не ад яго журналістаў, а ад саміх беларускіх творцаў. Вельмі хочацца, каб наша кіно, наш драматычны тэатр сталі больш цікавыя, радалі гледача вялікай колькасцю сапраўды арыгінальных і наватарскіх пастацовак. Вось гэтага і зычу журналістам “Культуры” ў яе юбілей!

Міхаіл БАРАЗНА, рэктар Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў:

— За гады існавання газеты “Культура” ў ёй сфарміравалася прафесійная журналісцкая каманда, якая складаецца з сапраўдных патрыётаў беларускага мастацтва. Гэта — вялікае дасягненне! Таму хацелася б падзякаваць вам за тыя значныя высілкі, якія вы робіце ў справе папулярнага здымкаў айнайнай культуры. Плёну і поспеху вам у працы на гэтай ніве!

Што да пажаданняў... Я не прафесіянал у справе журналістыкі — у адрозненне ад вас, — і мае парадкі могуць падацца трохі дылетанцкімі. Закрану хіба візуальны аспект, які мне асабліва блізка. Безумоўна, ваша газета ўжо нямае зрабіла ў справе паляпшэння свайго дызайну, і можна пажадаць вам далей рухацца ў гэтым напрамку, робячы аблічча выдання яшчэ больш сучасным і актуальным.

Уладзімір ГІЛЕП, старшыня грамадскага аб’яднання “Беларускі фонд культуры”:

— Мне як аднаму з тых, хто стаяў ля вытокаў выдання, вельмі прыемна адзначыць, што за гэты час газета стала вызначальнай сярод сродкаў масавай інфармацыі краіны. Прыгадваецца, як 20 гадоў таму яе гісторыя пачыналася з таго, што разам з галоўным рэдактарам, супрацоўнікамі выдання мне як члену рэдкалегіі давялося пабываць у розных раёнах краіны з прэзентацыяй “Культуры” шырокай грамадскасці. Гэты ўспаміны захаваліся на доўга, таму што работнікі культуры вельмі сёння, з прыязнасцю сустракалі першыя нумары газеты. Як і два дзесяцігоддзі таму, сёння “Культура” — вельмі патрэбнае выданне, якое не толькі адлюстроўвае падзеі ў сваёй сферы, але і з’яўляецца сапраўдным дарадкам, памочнікам для работнікаў культуры, творчых асоб, аматараў беларускага мастацтва. Прыемна павіншаваць з юбілеем нашу газету і ад шчырага сэрца пажадаць “Культуры” як мага больш добрых чытачоў. Мне хацелася б, каб шырэй адбывалася супрацоўніцтва з Беларускім фондам культуры, а на палосах газеты размяшчалася яшчэ больш матэрыялаў, прысвечаных краязнаўству, што з’яўляецца неад’емнай часткай нашай культуры.

Аляксей ДУДАРАЎ, драматург, старшыня Беларускага саюза тэатральнага дзеячў:

— Я лічу за гонар тое, што ўваходжу ў склад рэдакцыйнай калегіі выдання, якое столькі ўвагі, часу і сіл прыкладае да асветлення ўсяго таго, што адбываецца ў прасторы нашай сучаснай культуры. Зразумела, мне могуць адказаць, маўляў, гэта — прамая задача выдання, якое мае назву “Культура”. Аднак перакананы: людзі, якія працуюць тут, падыходзяць да сваёй работы не з пазіцыі службовага абавязку, а менавіта таму, што неабябываюць і па-сапраўднаму “хварожыць” за нацыянальную культуру і мастацтва. Сёння нярэдка можна бачыць, што друкаваныя ды электронныя СМІ падыходзяць да тых альбо іншых падзей культуры па прынце: буйная — асвятляем; невялікая, лакальная — значыць, можна абйсціся і без яе. Але ж добра вядома, што маштаб падзеі вызначае зусім не колькасць яе ўдзельнікаў. І “Культура” гэта цалкам усведамляе, менавіта таму на яе старонках можна знайсці не толькі інфармацыю, але і разгорнутыя аналітычныя артыкулы, прысвечаныя практычна ўсім сферам айнайнай культуры, не зважаючы на тое, адбываецца падзея ў сталіцы ці ў рэгіёнах. Ад шчырага сэрца жадаю “Культуры” поспеху ў яе пачэснай місіі ў медыяпрасторы.

Кацярына ДУЛАВА, рэктар Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі, доктар мастацтвазнаўства, прафесар:

— Цяперашняя “Культура” вельмі адрозніваецца ад той, якой яна была 20 гадоў таму. Калісьці асноўны акцэнт ставіўся на папулярна-рэпартажны гістарычны, этнаграфічны ведаў. Сёння “К” куды больш разнастайная, “рознакаляровая” — не толькі ў прамым, але і ў пераносным сэнсе гэтага слова. На яе старонках з’яўляецца багата артыкулаў пра нашы дасягненні ў акадэмічнай музыцы. Але, вядома, такіх публікацый хочацца бачыць яшчэ больш! Не толькі інфармацыйных і аналітычных, але і ўласна музычна-крэатыўных. Можна б няблага нават адкрыць асобную падрубку, прысвечаную непасрэдна Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі, бо ў нас столькі цікавых падзей і творчых перамог! З’яўляюцца ўсё новыя лаўрэаты прэстыжных конкурсаў, праходзяць канцэрты, майстар-класы, буйныя навуковыя канферэнцыі...

Валянцін ЕЛІЗАР’ЕЎ, народны артыст СССР, народны артыст Беларусі, прафесар:

— Шчыра віншую “К” з юбілеем! Ваша выданне — гэта сапраўдны фарпост нашай культуры. Так трымаць і надалей! Адстойваць прафесійны падыход, высокія мастацкія густы і новыя творчыя гарызонты! І як мага больш падтрымліваць маладыя таленты! Бо калі мы іх не заўважым (а прэса ў гэтым плане — ідэальны спосаб раскруткі), дык хто зробіць гэта за нас? Вельмі важна гадаваць уласныя творчыя кадры, а не чакаць, што раптам усё з’явіцца само. Ёсць стваральны “будаўнічы” складнік — галоўнае, на чым трымаецца культура. І — “аднайменная” газета. Пспехаў вам і далейшых творчых узлётаў!

Міхаіл КАЗІНЕЦ, мастацкі кіраўнік і галоўны дырыжор Нацыянальнага акадэмічнага народнага аркестра Беларусі імя І.Жыновіча, народны артыст Беларусі, прафесар:

— Так хутка праляцелі гэтыя 20 гадоў! Здаецца, толькі ўчора трымалі ў руках першы выпуск гэтага выдання, вельмі блізкага ўсім дзеячам культуры і дарагога майму сэрцу... Цудоўна, што газета ахоплівае не толькі віды мастацтва, але і культуру ва ўсім яе самым шырокім спектры: ад бібліятэк да сельскіх клубаў і маладзёжных дыскатэк. Разгортваеш кожны чарговы нумар — і бачыш у ім столькі цікавага, што ажно вочы разбягаюцца! А пачнеш чытаць — усё на адным дыханні, часу не заўважаеш. Асабліва прыемна, што вы такую вялікую ўвагу надаеце культурнай і гістарычнай памяці нацыі, дбаеце пра вяртанне не толькі архітэктурных помнікаў, але і імёнаў нашых творцаў. Плёну вам і дабрабыту!

Віктар КУРАШ, намеснік міністра культуры Рэспублікі Беларусі:

— Цягам двух дзесяцігоддзяў газета “Культура” з’яўляецца надзейным арыенцірам у свеце айнайнай культуры. За гэтыя немылы час змянілася шмат, ды канстантай застаўся, у першую чаргу, актуальнасць “Культуры” і прафесіяналізм аўтарскага калектыву.

Вельмі прыемна адзначаць, што выданне надае пільную ўвагу асветленню зладзённых пытанняў, звязаных з аховай гісторыка-культурнай спадчыны нашай краіны, яе папулярна-рэпартажы, прысвечаных рэстаўрацыі і рэканструкцыі аб’ектаў увагі нумар адзін для нашай краіны — Мірскаму замку, палацу Радзівілаў у Нясвіжы, Вялікаму тэатру, — выйшла на палосах “Культуры”!

Хочацца спадзявацца, што газета і надалей будзе рознабакова асвятляць усе сферы культурнага жыцця Беларусі, захоўваючы пры гэтым свой адметны аўтарскі стыль і пачуццё адказнасці за далейшы лёс культуры.

Барыс СВЯТЛОЎ, рэктар Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў:

— “Культуры” — 20 гадоў. Пашанотны ўзрост для галоўнага выдання. Заўжды чытаю яго з вялікім задавальненнем. Бываю, на жаль, не на ўсіх культурных мерапрыемствах, якімі адметная Беларусь, таму недахоп звестак і аналітыкі папаўняю з “Культурай” у руках. Газета — дакладны арыенцір у бязмежным інфармацыйным моры. Найперш знаёмлюся з творчымі дасягненнямі сваіх калег.

У перспектыве хацеў бы бачыць больш публікацый пра адукацыю ў сферы культуры, пра наш універсітэт. Цяпер, у адпаведнасці з патрабаваннямі часу, рашэннямі калегіі Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь, ва ўстанове адбываюцца структурныя пераўтварэнні па ўсіх накірунках. Ёсць канкрэтныя напрацоўкі ў сферы дзяржаўна-прыватнага партнёрства. Да прыкладу, пры падтрымцы адной з прыватных фірм пры БДУКІМ адкрываецца мастацкая галерэя, дзе будуць прэзентавацца работы нашых маладых творцаў. Шмат новага ў навучальным працэсе. Сёлета адкрылася кафедра рэжысуры эстрады. З’явіцца спецыялізацыі, наўпрост звязаныя з развіццём культурнага турызму...

Святлана СУХАВЕЙ, намеснік Старшыні Пастаяннай камісіі Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь па адукацыі, культуры, навуцы і навукова-тэхнічным прагрэсе, заслужаная артыстка Рэспублікі Беларусі:

— Што мне падабаецца ў газеце “Культура”? Падабаюцца людзі, якія тут працуюць. Яны таленавітыя, разумныя, кампетэнтныя, добразычлівыя. Мне імпануе пазітыўная, станоўчая энергетыка, што зыходзіць ад матэрыялаў, апублікаваных у выданні.

На старонках газеты знаходзяць месца ды станоўяцца прадметам шырокага абмеркавання і асэнсавання найважнейшыя заканадаўчыя акты, якія маюць дачыненне да сферы культуры. Гэта, мяркую, дае адчуванне далучанасці да найважнейшага пласта нашага агульнага жыцця, якім з’яўляецца нацыянальная культура. Аператыўнасць, актуальнасць, шчырая зацікаўленасць, дасведчанасць, інтэлігентнасць... Самая культурная газета краіны — і гэтым усё сказана.

Я рада, бо мы разам — паплечнікі па культуры! Рада, што вам — ужо дваццаць. Усяго дваццаць! Заставайцеся маладымі, крэатыўнымі, будзьце заўсёды ў пошуку!

Міхаіл ФІНБЕРГ, дырэктар — мастацкі кіраўнік Нацыянальнага акадэмічнага канцэртнага аркестра Беларусі, народны артыст краіны, прафесар:

— Сёння газета “Культура” трымае самы высокі ўзровень, які толькі можна ўявіць. Шмат у чым гэта заслуга галоўнага рэдактара: яна сапраўды жыве газетай, яе хвалюе лёс не толькі выдання, але і ўсёй нашай нацыянальнай культуры. А галоўнае — яна склала цудоўны калектыв, дзе працуюць высокакваліфікаваныя прафесіяналы сваёй справы. Гэта не толькі майстры слова і публіцыстыкі. Кожны з іх — прызнаны ўсімі спецыяліст у тых відах і жанрах мастацтва, кірунках культурнага жыцця, якія ён “куруе”. Таму газета мае сваё аблічча, не толькі канстатуе падзеі, але і аналізуе іх з розных ракурсаў у найшырокім гісторыка-сацыяльным кантэксце. Жадаю газеце і ўсяму калектыву доўгіх гадоў жыцця і далейшага працвіцання!

Леанід ШЧАМЯЛЁЎ, народны мастак Беларусі, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Беларусі, Прэміі Саюзнай дзяржавы ў галіне літаратуры і мастацтва:

— Лічу, што сёння ролю газеты “Культура”, якая святкуе сваё 20-годдзе, у культурным асяроддзі краіны цяжка пераацаніць. Я яе выпісваю амаль што з самага пачатку, з’яўляюся членам рэдкалегіі, і таму лічу, што, па сутнасці, гэта ў нас адзінае выданне, якое асвятляе і аналізуе праблемы нацыянальнай культуры. Канешне, для мяне як мастака найбольш цікавыя рубрыкі — “Мастыхін” і “Вяртанне імёнаў”, хаця і ў іншых ёсць выдатныя матэрыялы. Магу з поўным правам сказаць: гэта мая газета. Настольная, якая для мяне, між іншым, шмат чаго зрабіла добрага. І няма нічога здзіўнага, што за 20 гадоў яна здабыла заслужаную павагу і ўдзячнасць усіх тых чытачоў, каму не абябывае наша культура.

Жадаю яе супрацоўнікам новых творчых дасягненняў на карысць нашай любімай Радзімы — Беларусі!

Уладзімір ШЧАСНЫ, старшыня Нацыянальнай камісіі па справах UNESCO:

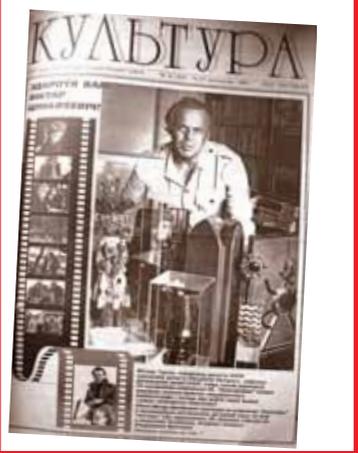
— Далучаюся да тых шматлікіх в і н ш а в а н н я ў, якія — не сумняваюся — вы атрымліваеце з нагоды юбілею. Цягам гэтых гадоў нам пастаянна даводзілася супрацоўнічаць, і гэтая сумесная праца на карысць агульнай мэты пакінула ў мяне самыя лепшыя ўражанні. Таму хацелася б асабліва падзякаваць за вашу ўвагу да дзейнасці Нацыянальнай камісіі па справах UNESCO, за разуменне нашых задум і ўсебаковае імспрыянне. У прыватнасці, гэта датычыцца такой немалаважнай тэмы, як вяртанне культурных каштоўнасцей і імёнаў нашых спынных землякоў — возьмем хаця б тых самых мастакоў з Парыжскай школы... Даробак газеты на гэтай ніве праўдэ цяжка пераацаніць. Ваша выданне разглядае беларускую культуру ў еўрапейскім кантэксце, надаючы асаблівую ўвагу асветленню міжнародных кантактаў, інтэграцыі мастацтва ў міжнародную культурную працэсу. І гэта — яшчэ адзін вельмі важны накірунак дзейнасці газеты.

3 гісторыі газеты. Анонс

25 кастрычніка споўнілася 675 гадоў з дня нараджэння выдатнага кінарэжысёра, народнага артыста СССР, народнага артыста Беларусі, лаўрэата Дзяржаўнай прэміі СССР і нашай краіны Віктара Цімафеевіча Турава. З 1992-га і да апошніх дзён свайго жыцця ён быў адным з актыўных членаў рэдкалегіі нашай газеты.

У наступных нумарах “К” чытайце эксклюзіўны матэрыял пра жыццё і творчасць чалавека, з імем якога звязаны найбольш яркія, непаўторныя старонкі нашай нацыянальнай культуры 2-й паловы ХХ ст.

Хаім Суцін ужо трывала “прапісаўся” ў айчынай медыяпрасторы — пішуць і здымаюць пра яго рэгулярна. Адносна нядаўна ўсё было зусім інакш. Артыкул пра знакамітага творцу ў № 2 газеты “Культура” за 1994 год пачынаецца са слоў: “Пра гэтага цудоўнага мастака, нашага земляка, на Беларусі мала што вядома...”. На той момант гэта было праўдай. Грунтоўны матэрыял Барыса Крэпака стаў ці не першай у краіне сур’ёзнай спробай запоўніць лакуну. Ведаюць пра Суціна сёння і на яго малой радзіме — у мястэчку Смілавічы. Але згадаўшы мінулае, варта думаць пра перспектыву...

Ёсць мясціны, якія можна ператварыць у турыстычны адметнасці дзякуючы крэатыўным задумам і салідным інвестыцыям, — гэтак сама, як пустэльнію можна ператварыць у сад. Смілавічы належаць да іншай катэгорыі — тых мясцін,

функцыянуе. Экскурсаводам стала метадыст Дома творчасці Святлана Хасіневіч. Менавіта ёй нададзены і пачэсны статус “захавальніцы ключоў”.

Як наведваць музей? Алгарытм — наступны: знайсці ў Інтэрнэце нумар мабільнага Святланы Якаўлеўны, загадзя патэлефанавачь ёй і дамовіцца пра час сустрэчы.

— Я не адмаўляю нават групам з некалькіх чалавек, прыходжу сюды і ў выхадныя, — запэўніла яна. — Адзінае што... Галоўнае, каб я была на месцы: у мяне ж ёсць і асноўная праца, часам даводзіцца ездзіць у камандзіроўкі...

Інтэр’еры калідораў Дома дзіцячай творчасці, праз якія трэба рушыць да музейных залаў, адпавядаюць назве ўстановы, ды і сама яна выгадна кантрастуе з даволі-такі занябанымі ваколліцамі. Але, тым не менш... Неаспрэчна, размяшчэнне экспазіцыі ў яе сценах стала свайго кшталту кампрамісным, часовым варыянтам. Добрым, ды не ідэальным. Ці адпавядае такі варыянт маштабу постаці Суціна?

Са Смілавічаў мой далейшы шлях ідзе цераз несупынную чараду вёсак. Дзесяці праз паўгадзіны прыбываю ў пасёлак Азёрны. І столькі ж часу ў мяне ёсць на знаёмства з Музеям Станіслава Манюшка. Цікавая экскурсія па ім магла б доўжыцца

не дбайнасць аддзела культуры Чэрвеньскага райвыканкама, які знайшоў спосаб забяспечыць музей электрычнасцю і набыў абагравальнікі, тэмпература ў залах скачвалася б “у мінус”.

І ўсё ж такі ўстанова не можа паскардзіцца на брак наведвальнікаў. За год іх бывае больш за тысячу — як, дарэчы, і ў Музеі Суціна.

— У суботу васьмі аўтобусы былі, у нядзелю — два, — кажа Ірына Серада.

Чым не сведчанне таго, што ад турыстаў гэтаму краю ну ніяк не адкруціцца?

Гніль прыцягвае вільгаць

З лёгкай рукі небезвядомай заўсёдняцы “Вуля” Марэўны, Смілавічы трывала ўвайшлі ў гісторыю сусветнага мастацтва як тое месца, дзе адзінай адметнасцю была воданапорная вежа. Вядома, такі вобраз удала дапаўняе міфалагему Суціна: маўляў, “из грязи в князи”... Але... Міфы не заўсёды адпавядаюць рэчаіснасці.

— Да рэвалюцыі ў Смілавічах была сядзіба Манюшкаў і Ваньковічаў, прыгожы барочны касцёл з кляштарам, дзве царквы, тры сінагогі, мячэць, суконная фабрыка, актыўна віраваў гандаль... — распавядае Святлана Хасіневіч. — Таму

Да таго ж, рэшткі даху ўяўляюць небяспеку не толькі для людзей, але і для самага помніка спадчыны. Менавіта таму начальнік упраўлення па ахове гісторыка-культурнай спадчыны і рэстаўрацыі Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь Ігар Чарняўскі звяртае асаблівую ўвагу не толькі на тэхнічны стан помнікаў спадчыны, але і на санітарны, бо гніль прыцягвае вільгаць, істотна спрыяючы працэсам руйнавання...

Не нашат лепшы стан мае і колішняя камянічка вартуніка, якая выходзіць непасрэдна на смілавіцкую вуліцу. У яе даху адсутнічаюць некалькі дошак, і ніхто пакуль не паклапаціўся аб тым, каб падкласці на іх месца новыя.

Каб не было запозна...

Ніякага аптымізму адносна лёсу палаца ў гутарках з мясцовымі жыхарамі я не заўважыў: маўляў, колькі ўжо было спроб знайсці фінансаванне для яго рэстаўрацыі — і ўсё марна... Прыкладна тое ж яшчэ год таму можна было пачуць у знакамiтым Залесці.

Параўнанне помнікаў спадчыны зусім не выпадковае. Абодва яны каштоўныя не толькі сваёй архітэктурай, а такса-

У тым, што атмасфера палаца ўплывала на станаўленне Манюшкаў як кампазітара, нават і сумнявацца не выпадае. Пагатоў, даследчыкі знайшлі ў ягоных творках канкрэтную згадку пра гэтыя мясціны.

— У оперы “Страшны двор” ёсць эпізод, дзе гучыць мелодыя гадзінніка, — распавядае Ірына Серада. — Той гадзіннік і сапраўды стаяў у смілавіцкім палацы, і біў ён апоўначы. Хлапчука вельмі вабіла яго музыка, але падысці бліжэй, каб яе паслухаць, яму было боязна... Праз гады ён перадаў гэты вусціш у сваім творы...

Што да Хаіма Суціна... Здавалася б, шляхі беднага хлопчыка і заможных панцоў ніяк не маглі пераскакаць — паміж імі была сапраўдная прорва. Аднак у музеі мастака вам распавядуць гісторыю, якая перадавалася ў сям’і Суціных з вуснаў у вусны. Адночы юны Хаім маляваў у парку ля палаца, і да яго падышоў апошні ўладальнік сядзібы Лявон Ваньковіч. Ён не толькі пахваліў хлопча, стаўшы ці не першым, хто ацаніў ягоны талент, але і даў яму грошай на патрэбныя для малявання прылады.

Да таго ж, як слушна заўважыла Ірына Серада, гэтымі дзвюма постацямі зусім не вычэрпваецца гісторыя Смілавічаў ды ўвогуле колішняй Ігуменшчыны. Бо ледзь не

“Гасцёўня Манюшкаў”

у небяспечнай зоне

Чаму тураўтобусы не спыняюцца ў Смілавічах? або Фактар “прыстасаванага памяшкання”

якім проста *наканавана* стаць “магнітам” для турыстаў. Пра гэта ў свой час “паклапаціліся” і Суцін, і Станіслаў Манюшка, і многія іншыя выхадцы з таго кутка... Адпаведна, ствараць турпрынады “з нуля” тут няма ніякай патрэбы. Варта толькі дбайна распрацаваць пакінутымі нам у спадчыну “актывамі”.

Выправіцца ў Смілавічы — ці не самы хуткі ды танны спосаб адчуць сябе паўнаватасным турыстам. Усяго паўгадзіны дарогі ад Мінска — і ты ўжо нібы ў іншым вымярэнні... Тым больш, неабавязкова ехаць туды спецыяльна. Мясцэчка знаходзіцца ля магістральнай маглёўскай трасы. Турыстычныя аўтобусы ездзяць па ёй не так часта, як хацелася б. Чаму? Як патлумачыць адзін з прафесіяналаў турбізнесу, адна з прычын у тым, што ехаць да Магілёва — каля 200 км, а спыніцца па дарозе, каб убачыць нешта цікавае, няма дзе. Дык чаму ж тыя аўтобусы не спыняюцца ў Смілавічах?

Музей па замове

Прыехаўшы ў Смілавічы, скіраваўшы на пошукі Музея Суціна ў Доме дзіцячай творчасці. Ды, як выявілася, знайсці яго без дапамогі мясцовых жыхароў не варта нават і спрабаваць. Будынак месціцца наўзбоч ад цэнтру мястэчка, а ніводнага ўказальніка, які скіроўваў бы ў яго бок, мной выяўлена не было. Здавалася б, пра інфармацыйнае забеспячэнне турмаршрутаў гаварылася ўжо вельмі шмат, ды і асаблівых сродкаў вырашэнне той праблемы не патрабуе. Аднак...

Экспазіцыя музея папраўдзе “цэліць у яблычак”, бы той чароўны дыван-самалёт, пераносчы наведвальніка ў кавярню на Манпарнасе. Сродкі — простыя, але густоўныя: антураж, музыка, кава... Аўтары канцэпцыі Уладзімір Шчасны і Надзея Усава пераканаўча засведчылі, што добры музей можна стварыць нават, лічы, “з нічога” (як вядома, ні твораў Суціна, ні звязаных з ім артэфактаў на Беларусі няма). Бо галоўнае — гэта крэатыў. Удаляя задуму не губляецца нават ва ўмовах “прыстасаванага памяшкання”.

Кававарка па-ранейшаму спраўна

больш, але... Калі не паспееш ускочыць у той самы аўтобус, на якім сюды прыехаў, ёсць рызыка застацца да вечара.

Чаму музей кампазітара паўстаў у звычайнай вясковай школе, а не ў тых самых калях смілавіцкага палаца, дзе Старсік часцяком гасцяваў у дзядулі? Выпадкова, але — шчаслівая. Каб не ініцыятыва колішняга дырэктара школы Васіля Несцяровіча, ніякага музея наогул не было б. Цяпер ягоная дачка Ірына Серада рупіцца, захоўваючы спадчыну бацькі.

У фондах створанага яшчэ за савецкім часам музея ёсць нямала цікавых артэфактаў — напрыклад, арыгіналы малюнкаў Чэслава Манюшка, бацькі кампазітара. Але ж у экспазіцыі іх не пабачыш — хіба толькі копіі. Як тлумачыць Ірына Серада, выстаўляць каштоўныя рэчы не дазваляюць умовы.

З гэтым не паспрачаешся. Вось ужо тры гады лёс музея даволі няпэўны. Школа, пад дахам якой ён знаходзіцца, была зачынена, а яе будынак — прададзены расійскаму інвестару. Як адзначыла Ірына Серада, новы гаспадар не толькі не мае намеру пазбавіцца ад музея — наадварот, ён выказаў зацікаўленасць у яго развіцці. Бо для турыстычнага комплексу, які ўласнік мяркуе стварыць на месцы школы, лепшай прынады нават і не прыдумашы. Таму ёсць надзея рэалізаваць даўня мары ды стварыць своеасаблівы музычны салон.

Але... Гэта ўсё ў перспектыве. Пакуль жа музей літаральна змагаецца за выжыванне, імкнучыся захаваць хаця б тое, што ёсць. На шчасце, паспяхова. Экспазіцыя ставіць сабе за мэту засведчыць, што Манюшка — гэта не “местачковая знакамiтасць”, але постаць сусветнага маштабу. Ірына Серада агучвае назвы вядомых тэатраў, дзе ставіліся яго оперы, імёны славных людзей, што лічылі за гонар паціснуць яму руку... Слухаючы яе захапляльную экскурсію, краем вока заўважыў у адной з музейных залаў абагравальнік. І адразу ж з “эмпіраў” спусціўся на зямлю. Што ні кажы, наперадзе зіма, а ацяпленне ў будынку няма ўжо трэці сезон.

Школа давала ўстанове не толькі прытулак, але і цягло ды святло. Па яе закрыцці камунікацыі былі абрэзаны. І каб

самі мяркуюць, ці можна лічыць гэтае мястэчка “занябаным”...

З усяго вышэйпералічанага застаўся толькі адна адметнасць — мабыць, самая каштоўная. Абодва карпусы шыкоўнага палаца, аточанага паркам, сёння пустыюць. Адзін захаваўся параўнальна няблага. Другі васьмь ужо каторы год ператвараецца ў руіны. Дах над ім можна ўбачыць хіба на музейных фотаздымках — дарэчы, не такіх ужо і даўніх.

У свой час палац выкарыстоўваў Смілавіцкі дзяржаўны аграрны каледж, на тэрыторыі якога ён, фактычна, знаходзіцца. Гэтая ўстанова і сёння з’яўляецца фармальным уласнікам помніка спадчыны. Як распавёў начальнік раённага аддзела культуры Сяргей Суша, ахоўныя абавязальствы былі падпісаны. Што да самога аддзела культуры... Ён дапамагае чым можа, рэгулярна ладзячы суботнікі.

— Акурат днямі васьмь плануем чарговую такую выправу, — адзначыў Сяргей Суша. І гэта дзіўна, бо — паўтараўся — палац знаходзіцца на тэрыторыі каледжа. Няўжо там няма каму праводзіць суботнікі?

Ды і помнік — у цяперашнім яго стане — патрабуе куды больш сур’ёзнага ўмяшальніцтва ў свой лёс. А яго прыкмет, на жаль, не заўважыць. І хаця палац знаходзіцца далёка не на “выселках”, ён выглядае цалкам кінутым на волю стыхій.

На парэпным, пазеляным мурэ заўважыў невялічкую (прыкладна 15 на 20 см) таблічку з надпісам “Небяспечная зона!”. Ці здатная яна перасцерагчы ўсіх аматараў “пагасцяваць у Манюшкаў”? Пытанне — рытарычнае, асабліва калі ўлічыць, што ўнутры палаца дзе-нідзе сустракаюцца “спяды пікнікоў”.

Між тым, удзельнікам апошніх моцна пашасціла. Старыя кроквы і рэшткі перакрыццяў выглядаюць настолькі лядашчымі, што скалануць іх можа любы павеў ветру. Доступ у аварыйны будынак адкрыты для ўсіх. Дадамо яшчэ, што літаральна за некалькі дзясяткаў метраў ад палаца месціцца інтэрнат каледжа. А моладзь — гэта моладзь... Таксама фактар.

ма і экзотамі, што захаваліся ў парку. Шыкоўных палацава-паркавых ансамбляў на Беларусі было шмат, але далёка не ўсе яны рабіліся сапраўднымі цэнтрамі культуры рэгіёна. Смілавіцкі палац — з яго бібліятэкай, карціннай галерэяй, зімовым садам — ім быў. У той самай меры, як, напрыклад, маёнтак Тызенгаўзаў у Паставах або Нямцэвічаў у Скоках.

Дарэчы, аднаўленне абодвух гэтых аб’ектаў ужо пачалосся. Упэўнены, што рана ці позна справа дойдзе і да смілавіцкай сядзібы. Але... Гэта менавіта той выпадак, калі можа быць сапраўды позна.

Тая самая сядзіба Агінскіх прыкачала змены ў сваім лёсе ў даволі памысным стане, ды і каштарыс работ аказаўся не надта вялікі. І ўсё таму, што яна ніколі не была “бросавым аб’ектам”. Палац у свой час законсервавала, а яго даглядчыкам стаў руплівец Сяргей Верамейчык. Уласна, менавіта гэтыя канкрэтыныя ды сціплыя крокі — кансервацыя і забеспячэнне дагляду — належыць перадусім зрабіць і ў Смілавічах. Яны не вымагаюць непасрэтных выдаткаў. Ды, разам з тым, — і кардынальна вырашыць праблемы абодвух музеяў. Бо не я буду першы, хто адзначыў, што ідэальнае месца для іх экспазіцыі — менавіта котлішча Манюшкаў. Такая выснова — навідавоку.

кожны з Манюшкаў быў вельмі адметнай асобай. А яшчэ за дзедам-шведкам сядзіба належыла Агінскім... Урэшце, і родавае котлішча Ельскіх — таксама непадалёк.

Такі музей стаў бы сапраўдным сведчаннем еўрапейскай велічы беларускай культуры ў яе гістарычнай парадзімме. Сведчаннем, здатным пераканаць самую розную аўдыторыю — ад замежных V.I.P.-гасцей і да навучэнцаў таго самага каледжа, землякоў Манюшкаў і Суціна.

— Пра такое мы можам толькі марыць, — у адзін голас кажуць і жыхары Чэрвеньшчыны, і проста неабябавыя да культуры людзі. Але ж калі марыць і працаваць разам, тады мары здзяйсняюцца...

...Наастачу Ірына Серада распавяла назвычай аптымістычную гісторыю:

— На месцы фальварка Убель стаіць старая таполя, якую пасадзіў яшчэ сам Станіслаў Манюшка незадоўга да сваёй смерці. Мы з дзецьмі рэгулярна хадзілі прыбіраць тое месца і заўсёды бачылі дупло, якое з’явілася ў старым дрэве. І васьмь неяк я заўважыла, што таполі халіла сілы поўнаасцю яго зацягнуць! Цуд...

У цуды трэба верыць, але... Пры гэтым варта рабіць хаця б маленькія і пасільныя крокі ім насустрэч.

**Ілья СВІРЬІН, наш спецкарэспандэнт
Мінск — Смілавічы — Мінск**

Кінаадукацыя? Самастойна!

У тым, што жыццё стужак не заканчваецца з фармальным завяршэннем іх пракату, упэўнены ўдзельнікі шматмільённага руху кінаманаў, якія з вялікім натхненнем займаюцца вывучэннем і папулярнага класікі экранна па ўсім свеце ў шматлікіх клубах. Беларуска аматы «найважнейшага з мастацтваў» тут — не выключэнне. Развіццё лічбавых тэхналогій дало кінаклубнаму руху ў нашай краіне дадатковы штуршок, і аб'явы аб самастойна зладжаных праглядах аўтарскага кіно вельмі часта сустракаюцца ў Інтэрнэце і ў фае навучальных устаноў буйных гарадоў нашай краіны. Прычым маладых удзельнікаў кінаклубнага руху відавочна прыцягвае не толькі магчымасць глядзець даступныя іншым спосабам стужкі, але таксама і сама атмасфера, інтэлектуальна насычанае асяроддзе падобных мерапрыемстваў.

Такі аматырскі рух можна адно вітаць. У тым ліку — не толькі за тое, што ён робіць гарадское культурнае асяроддзе больш разнастайным: клубы далі нашаму кінамастацтву мноства прафесіяналаў. Сярод тых, хто навучаецца сёння на факультэце экраннага мастацтваў БДАМ, таксама шмат былых наведвальнікаў падобных клубаў. Штуршок да творчасці і самастойнага мыслення — несумненны плюс паказаў. Тым не менш, казаць пра значныя поспехі апошніх было б на сённяшні дзень лужым перабольшаннем.

Справа ў тым, што большасці нашых кінаклубаў бракуе элементарнай арганізацыйнай базы, сістэмнага падыходу ў арганізацыі паказаў і абмеркаванняў. А выйсці на вышэйшы, у тым ліку матэрыяльны, узровень, аматырам не дазваляе іх неафіцыйны статус. Большасць іх збіраецца «пад крылом» навучальных устаноў, устаноў культуры, розных памяшканняў, кшталту кафэ, якія такім чынам забавліваюць да сябе кліентаў. Аднак «працягласць жыцця» падобных праектаў звычайна невялікая, бо часцей за ўсё яны трымаюцца на энтузіязме адзінак, які вельмі хутка вычэрпваецца.

Толькі на прафесійнай аснове

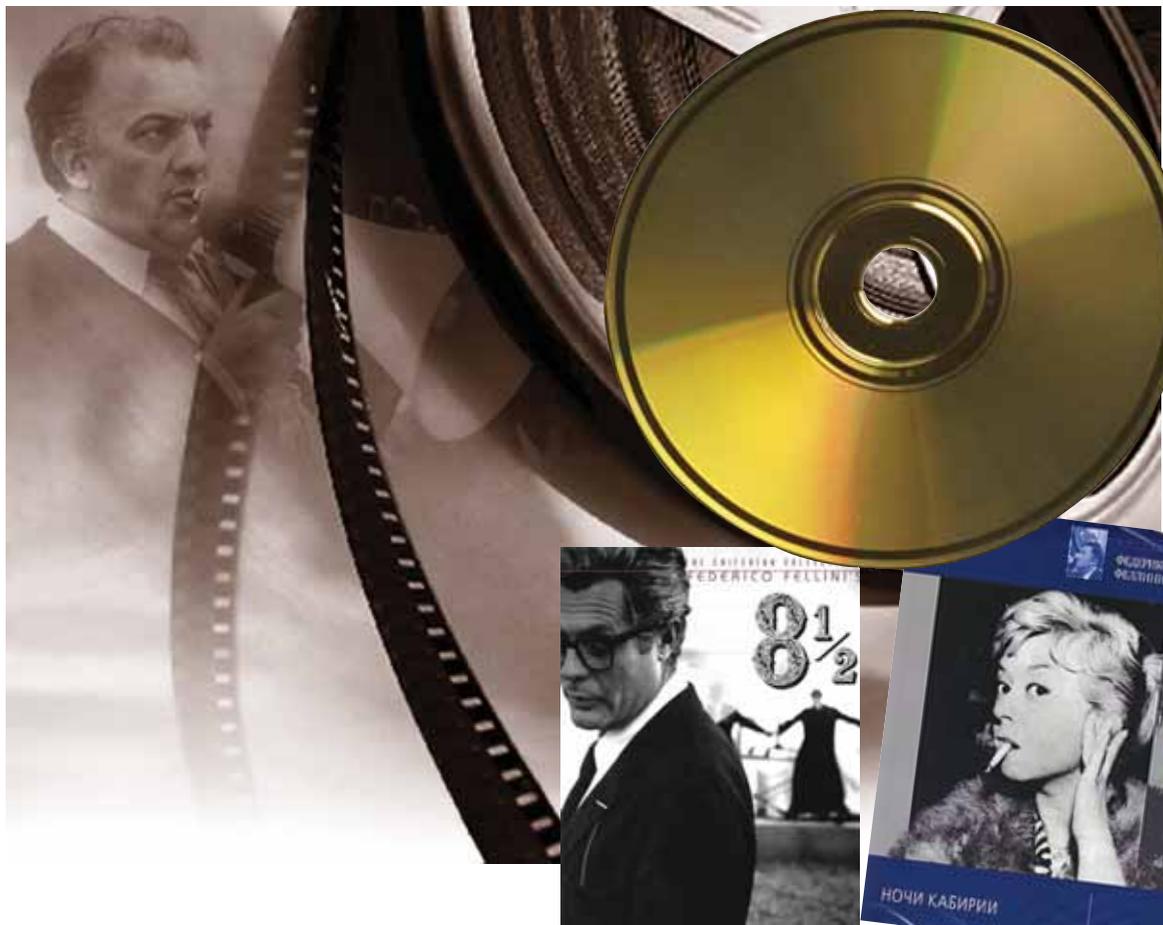
Відавочна, што паказамі аўтарскай класікі трэба займацца на прафесійнай аснове, як і паказам новага кіно. Наша выданне найперш вырасла зварнуцца з пытаннем аб перспектывах арт-хаўсу на вялікім экране да айчыннага кінапракатчыкаў, якія працуюць у рэгіёнах.

— Мы з задавальненнем займаемся класікай, сучаснымі стужкамі аўтарскага кінамастацтва, але, на жаль, у сённяшніх эканамічных рэаліях такія паказы з'яўляюцца эканамічна немэтазгодныя, — распавёў, у прыватнасці, карэспандэнт «К» Аляксандр ЛАЎРЫНЕНКА, генеральны дырэктар КУП «Гомельаблкінапракат». — Але гэта не значыць, што класіка і фестывальнае кіно не з'яўляюцца на экранна Гомельшчыны. Іншая справа — тыя паказы атрымліваюцца не такімі частымі, як нам таго хацелася б, бо праходзяць у рамках тыдняў кінамастацтва замежных краін, якія ладзяць пасольствы, ды пазаконкурсных праглядаў фестывалю «Лістапад». Зусім нядаўна ў нас праходзілі Дні ўкраінскага кінамастацтва, цяпер рыхтуецца рэтраспектыва французскага кіно. Зразумела, хочацца, каб мерапрыемстваў падобнага кшталту ладзілася больш, каб яны не насілі «кропкавы» характар. Але для гэтага яны павінны быць рэнтабельнымі. Так, аўдыторыя для фестывальнага аўтарскага кіно — ёсць: мы пільна адсочваем запыты патэнцыйных наведвальнікаў нашых кінатэатраў, у тым ліку тое, што яны пішуць на форумах і ў інтэрнэт-блоггах. Часам атрымліваем сваю порцыю крытыкі з іх боку за тое, што

Кінаклуб.ВУ: ЯК ПАЗНАЁМІЦЦА З ФЕЛІНІ?

Паказы класікі экранна — пакуль на плячах энтузіястаў

Нядаўна давялося пачуць наступную гісторыю. Студэнтам адной гуманітарнай ВНУ паведамілі, што хутка ім прапануюць вучэбныя паказы стужак Федэрыка Феліні. «А хто такі гэты Феліні?» — быццам бы спыталі з аўдыторыі... Выпадак гэты можна лічыць толькі трапным анекдотам: са стужкамі вялікага італьянскага рэжысёра, як і іншых класікаў кіно, можна пазнаёміцца ці не дзясяткам розных спосабам, першы і самы просты з якіх — зайсці ў Інтэрнэт ці набыць дыск у адпаведнай краме. Трансліруюць кінакласіку і адпаведныя тэлеканалы, аднак, пагадзіцеся, у адрозненне ад большасці іншых відаў мастацтва кінематограф развіваецца вельмі хутка, і каб яго шэдэўры былі вядомыя кожнаму новаму пакаленню, патрэбна не толькі іх пастаянная прысутнасць на экране. Якім чынам у Беларусі можна азнаёміцца з вяршынямі сусветнага і нацыянальнага кінамастацтва і як кінакласіка пачувае сябе ў сучасных умовах хуткага тэхнічнага пераўзбраення кіназалаў, паспрабаваў высветліць карэспандэнт «К».

дэманструем камерцыйныя, забавляльныя стужкі. Але, калі ладзім паказы па іх запытах і запрашаем прыйсці ў кінатэатры, заплаціўшы за білет, увесь энтузіязм «крытыкаў з Інтэрнэта» некуды знікае, і сеансы яны чамусьці не наведваюць... Апошняя праблема абласнога кінапраката добра вядомая і ў сталіцы, дзе тры гады таму спыніў сваё існаванне добра вядомы аматырам арт-хаўсу праект «Кінафармат 4x4». Як растлумачылі прадстаўнікі «Мінскага кінапраката», за шэсць гадоў правядзення гэтай акцыя, пад час якой кожны месяц у чатырох сталічных кінатэатрах цягам уік-энда паказвалі чатыры фестывальныя стужкі, так і не стала прыбыткавай настолькі, каб упэўнена працягваць сваё існаванне: колькасць яе наведвальнікаў у выніку аказалася зусім невялікай.

Трошкі лепш ішлі справы ў сталіцы з паказамі кінакласікі, якія, фактычна, не перапыняліся апошнія дваццаць гадоў, толькі змяняючы месца свайго правядзення. Калісьці гэта быў знакаміты кінаклуб «Профіль» у кінатэатры «Пі-

янер». Яго эстафету ў 2006 годзе падхапіла «Ракета», дзе дасюль глядзяць і абмяркоўваюць класічныя стужкі. Тыдні кіно розных краін, у тым ліку з рэтраўхілам, праходзяць у «Цэнтральным» і «Перамозе». У апошняй установе знайшоў прытулак і праект «CINEMASCOPE», які стаў спадкаемцам праекта «Кінаклуб» у гэтым жа кінатэатры. Яго галоўны арганізатар Георгій ГЛІК займаецца паказамі кінакласікі цягам амаль дваццаці гадоў, працуе ў рэкламным адзеле сталічнага кінапраката і можа лічыцца прафесіяналам кінаклубнай справы. Хоць, як сам прызнаецца, значных даходаў «CINEMASCOPE» яму не прыносіць.

— Сучаснага глядача, «разбэшчанага» лёгкім доступам да відэаконтэнта ў Інтэрнэце, вельмі складана завабіць у кінатэатр, — адзначае Георгій Глік. — Кінаклуб — гэта не толькі паказы, але і размовы, кантакты між глядачамі, сваё, унікальнае, асяроддзе. Чалавеку трэба абавязкова абмяняцца эмоцыямі пасля прагляду, аднак не кожны кінатэатр, асабліва ў цэнтры горада,

адмовіцца ад наступнага сеанса і дазволіць глядачам застацца на абмеркаванні ў зале. Апрача таго, існуе яшчэ шэраг праблем. Так, мы паказваем фільмы з DVD-дыскаў, але гэта не значыць, што нам не трэба плаціць за правы на паказы, — за іх трэба плаціць праваўладальнікам, якія, найчасцей, знаходзяцца ў Расіі. Дамаяўляцца ж з імі па юрыдычных і фінансавых пытаннях даволі няпроста... — Аплата аўтарскіх правоў значна павялічвае сабекошт паказаў, але без гэтага немагчыма казаць аб цыбілізаваных узаемаадносінах на кінарынку, — пацвярджае Аляксандр Лаўрыненка. — У Гомелі ў публічных месцах ладзяцца паказы фестывальнага кіно і класікі, у асноўным бясплатныя, якія, зразумела, збіраюць сваю аўдыторыю. Але іх арганізатары не аплачваюць аўтарскія правы, тым самым парушаючы заканадаўства, што прадугледжвае дазвол праваўладальнікаў нават на бясплатныя паказы, у тым ліку ў вучэбных мэтах. Наша арганізацыя такога сабе не дазваляе (нават у выпадках адзінакавых

мерапрыемстваў, як, напрыклад, рэтраспектыва стужак Кшыштафа Занусі ў Гомелі) — мы набываем правы. Апошнія даволі дарагія, аплачваюцца ў валюце і дзейнічаюць цягам абмежаванага тэрміну, што, зноў-такі, кепска адбіваецца на рэнтабельнасці.

**Носбіты — ёсць.
Справа — за глядачом**

Такім чынам, практыка сведчыць, што попыт на паказы класікі аўтарскага кіно ёсць. У гэтым упэўнены і кіраўнік Музея гісторыі беларускага кіно Ігар АЎДЗЕЕЎ, які шмат гадоў самааддана прапагандуе найлепшыя ўзоры сусветнага і нацыянальнага мастацтва экранна:

— Тыя паказы, што ладзіць наша ўстанова ў рамках сваіх праграм, заўсёды збіраюць пэўную колькасць прыхільнікаў. Зразумела, адны стужкі і імёны аўтараў больш папулярныя сярод мінскіх кінаманаў, іншыя — менш, але відавочнае жаданне людзей глядзець кінашэдэўры менавіта на вялікім экране. Прычым найбольш мэтанакіраваная частка аўдыторыі — студэнты ВНУ, якія зацікаўлены гісторыяй кіно. Канешне, нашы магчымасці не такія вялікія, як у кінапракатчыкаў. Зразумела, што гораду патрэбны арт-хаўсны кінатэатр, які будзе спалучаць сучаснае кіно і рэтра. Праўда, эфектыўная эканамічная схема яго працы пакуль пад пытаннем. Што да самой кінакласікі, то перавод яе на «лічбу», які цяпер адбываецца хуткімі тэмпамі, дае такім паказам вялікую перспектыву...

— Станоўчы досвед маскоўскіх кінаклубаў, дзе дэманструюць адноўленую ў «лічбе» класіку, сведчыць: ахвотныя глядзець яе на вялікім экране заўсёды знойдуцца, — зазначае Георгій Глік. — Нядаўна ў адным з тамтэйшых кінатэатраў з вялікім поспехам прайшла рэтраспектыва адрэстаўраваных фільмаў Марціна Скарсэза, якую дэманстравалі з новых лічбавых праектараў у фармаце высокай якасці. У нашых умовах перспектывым можа быць фармат дыскаў Blu-Ray, які дазваляе весці вельмі якасную праекцыю...

Магчымасць паглядзець любімыя стужкі на вялікім экране і ў нябачанай раней вельмі добрай якасці можа даць класіцы другое жыццё, мяркуюе Аляксандр Лаўрыненка:

— На жаль, плёнка з тымі класічнымі фільмамі, якія знаходзяцца ў нас на складзе, практычна вычарпалі свой рэсурс, — іх ужо не пакажаш звыклым да лічбавай якасці глядачам. Тое датычыцца, у першую чаргу, класікі нацыянальнага кінематографу. Мы, пракатчыкі, чакаем, калі зможам працаваць з дыскамі з найлепшымі беларускімі карцінамі ў адпаведнай якасці. Аблегчыць доступ да класікі і новае абсталяванне, якое паступова прыходзіць у нашы кіназалы. Калі мы будзем мець дастатковую колькасць утульных, абсталяваных па апошнім слове тэхнікі залаў, тады ўзрасце і верагоднасць таго, што нейкія з іх будуць збіраць і прыхільнікаў класічнага ды фестывальнага кіно...

Што да пераводу на «лічбу» нацыянальнай кінакласікі, то «К» абавязкова звернецца да гэтай тэмы бліжэйшым часам. А пакуль хочацца пажадаць поспеху энтузіястам паказаў кінакласікі, якія працуюць на будучыню нашага кінамастацтва, бо, як сведчыць практыка, новыя Феліні выходзяць не толькі з вучэбных аўдыторый кінаакадэміі, але, найперш, з залаў кінамузеяў і сінематэк. А поспех апошніх — у руках, дакладней, нагах іх патэнцыйных наведвальнікаў.

Антон СІДАРЭНКА

Ужо сёлета Нацыянальны мастацкі музей Рэспублікі Беларусь зможа прадставіць для сваіх замежных наведвальнікаў аўдыягіды на чатырох мовах: рускай, англійскай, французскай і нямецкай. “Віноўнікам” мультылінгвістычнай падзеі стала не толькі кіраўніцтва музея, але і васямнаццацігадовая Мірэй Барт.

Мірэй, якая нарадзілася ў нямецкім Брайзах-на-Рэйне, а сёння жыве ў французскім Сэн Луі, прыехала ў Беларусь, каб... наведваць сваіх сваякоў. Ейная бабуля — родам з Брэста, і бацька дзяўчыны параіў ёй абавязкова наведваць краіну, якая з’яўляецца яго радзімай. Так яно ўсё і здарылася. Але ж акрамя візіту да “сваіх” Мірэй апынулася на працы ў Нацыянальным мастацкім музеі. Як будучы арт-менеджар (дзяўчына плануе звязаць свае жыццё з музейнай справай) яна прапанавала свае паслугі адной з вядучых устаноў культуры краіны.

— Мірэй пераклала тэксты для аўдыягідаў тых залаў, дзе экспануецца мастацтва краін Усходу, заход-

нееўрапейскае, старажытнабеларускае і рускае мастацтва XVIII стагоддзя, — кажа намеснік дырэктара Нацыянальнага мастацкага музея Надзея УСОВА. — Усю тую працу яна зрабіла за два месяцы. Для нас, безумоўна, гэта неацэнная дапамога. Праца такога кшталту вымяраецца ў тысячах долараў, але дзяўчына зрабіла пераклады абсалютна бясплатна. Да слова, яна вельмі адказна ставілася да справы і, ведаю, нават тэлефанавала родным, каб удакладніць пэўныя словы.

— Тэксты былі напісаны ў навуковым стылі?

— Улічваючы, што гэта матэрыял для аўдыягідаў, тэксты не перагружаліся

— Для мяне было цікавым усё. Але беларускага мастацтва, на маю думку, у музеі прадстаўлена не так шмат. Увогуле, ваш музей дэманструе розныя стылі і напрамкі — гэта аказалася даволі нечаканым для мяне. У нас музейныя ўстановы звычайна канцэнтруюцца на пэўным кірунку. Вялікае ўражанне зрабілі іконы, хоць гэта зусім не той напрамак, які мяне цікавіць.

— Ведаю, што вам, нягледзячы на юны ўзрост, ужо даводзілася працаваць у некаторых музеях. Мо параўнаеце вопыт працы еўрапейскіх і беларускіх устаноў?

— Так, я жыю самастойна амаль з адзінаццаці гадоў, часу, калі паступіла ў каледж. І досвед працы — ёсць. Напрыклад — у адзеле работы з дзецьмі ў адным з краязнаўчых музеяў маёй краіны. Але падобны аддзел існуе і ў вашай установе. Параўноўваць няпроста, але ў Беларусі мне, прызнацца, не ставала прыгожых прэзентацый выставак...

— А як вам наша Ноч музеяў?

— Гэта адваротны бок медаля! (Усмехаецца.) Людзей пад час акцыі прыходзіць вельмі шмат! З іншага боку, такі наплыў моладзі сведчыць і пра тое, што падобных арыгінальных культурных акцый у Мінску, відаць, магло б быць больш.

— Якія вашы планы пасля вяртання ў Францыю?

— Я паступіла ў адзін з найпрэстыжных універсітэтаў Германіі па сваёй спецыяльнасці і буду надалей удасканальвацца. Цяпер стаўлю сабе за мэту атрымаць стажыроўку ў адным з музеяў ЗША.

— А ў Беларусь жадаеце вярнуцца зноўку?

— Абавязкова! Планую з бацькам прыехаць у Мінск на наступную ж Ноч музеяў. Гэта ўсё ж такі было незабыўна!

— Мірэй, наогул вы адчулі, што трапілі ў краіну продкаў?

— Я ў захапленні ад Мінска! Мне ён падаецца падобным да некалькіх славетных гарадоў Еўропы: Парыжа, Мадрыда... Цікава і тое, што некаторыя беларускія словы, якія ўжывае мой бацька, я пачула тут. Да прыкладу — “кавун”. Ведаю, што па-руску гэта “арбуз”.

Дар’я АМЯЛЬКОВІЧ

На здымках: увесь аўдыягід можа змясціцца на васьмі такім носьбіце; Мірэй Барт.

“Belart” — НОВЫ СТАРТ

Выстаўка “Belart.by. Маладыя мастакі Беларусі” працуе з 11 кастрычніка ў Музеі сучаснага выяўленчага мастацтва.

Экспазіцыя знаёміць з творамі маладых айчынных мастакоў з калекцыі музея, а таксама з новымі работамі выпускнікоў Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў ды іншых профільных устаноў краіны. Жывапіс, графіка, скульптура, джаратыўна-прыкладное мастацтва, відэарт адлюстроўваюць разнастайнасць мастацкіх пошукаў маладых аўтараў. Сярод удзельнікаў выстаўкі — стыпендыяты спецыяльнага фонду Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па падтрымцы таленавітай моладзі і Міністэрства культуры краіны, пераможцы рэспубліканскіх і міжнародных конкурсаў.

Галоўным прынцыпам пабудовы экспазіцыі быў абраны не энцыклапедычны агляд усіх існуючых тэндэнцый і накірункаў, а структурацыя новага культурнага поля, спрыяльнага для самаідэнтыфікацыі беларускага мастацтва.

Нашы Афіны

Па словах менеджара па інфармацыі і сувязях добрачыннага фонду “Паўночныя Афіны” праўла Сапоцкі, скончыць працу па рэстаўрацыі сядзібнага комплексу Агінскіх у Залесці мяркуецца да снежня 2012-га.

Якраз тады будзе адзначана 200-годдзе з дня нараджэння Міхала Клеафаса Агінскага. Да гэтага часу запланавана і добраўпарадкаванне маляўнічага парку ў Залесці.

Акрамя таго, у праекце Музея-сядзібы “Беларусь Старажытная”, распрацаваным прадстаўніком фонду Мікалаем Тамашэўскім, паступова ўвасабляецца ў жыццё яшчэ адна цікавая ідэя: “сабраць” замкі Беларусі ў раёне Маладзечна. Наведвальнікі змогуць убачыць паменшаныя ў маштабе 1:25 копіі прыкладна 20 старадаўніх помнікаў архітэктуры. Як мяркуецца, у перспектыве праект будзе ўключаны ў Дзяржаўную праграму “Замкі Беларусі” на 2012 — 2018 гг.

100 тэкстаў у наш музей ад Мірэй...

На якіх мовах “загаворыць” Нацыянальны мастацкі?

Дарэчы

маэнтку Замір’е” для паказу на экране, які размешчаны на першым паверсе паўночна-заходняй вежы. На астатніх экранах дэманструецца фільм “Мірскі замак”, створаны па ініцыятыве UNESCO ў 2002 годзе.

Асобна варта адзначыць, што 32 залы ў музеі былі нядаўна абсталяваны аўдыясістэмай у выглядзе тэлефонных трубак для індывідуальнага праслухоўвання наведвальнікамі інфармацыі аб прадстаўленых экспанатах на беларускай, рускай і англійскай мовах. Паслуга персанальнага гіды звольная задавальніць запыты любога, нават самага патрабавальнага, вандроўніка. Тэксты аўдыягід-

мастацтвазнаўчай лексікай. Аднак нельга сказаць, што аўдыяльнае суправаджэнне было зусім спрошчана.

— Ці плануеце дадаць да чатырох варыянтаў аўдыягідаў пяты — беларускамоўны?

— Так. Сёння мы, дзякуючы дапамозе Мірэй, займелі аўдыягіды на англійскай, французскай, нямецкай мовах, не лічачы версіі на рускай, але ж без беларускай музей ніяк не застаецца. Запіс беларускамоўнага аўдыягіда запланаваны ў найбліжэйшыя тэрміны.

— Калі ж можна будзе скарыстацца новай паслугай музея?

— Справа ў тым, што, нягледзячы на вялізную працу Мірэй, перакладзена зусім малая частка экспазіцыі. Нагадаю, усяго ў Нацыянальным мастацкім музеі — 17 залаў, а Мірэй зрабіла пераклад толькі для некаторых з іх: прыкладна 20% ад агульнай колькасці экспазіцыйнай прасторы. Таму пакуль не будзе завершаны пераклад усёй экспазіцыі, складана казаць аб тым, калі паслуга будзе даступная. Ды ўсё ж, напэўна, у бліжэйшы час мы разгледзім пытанне аб тым, каб праца Мірэй не ляжала дарэмна ў шуфлядцы, і паспрабуем адкрыць доступ аўдыягідаў хаця б для асобных экспазіцый...

Такім чынам, дзяўчына з беларускімі каранямі пераклала сто тэкстаў на тры мовы для аўдыягідаў Нацыянальнага мастацкага. І зрабіла гэта абсалютна бясплатна.

— Мне прапанавалі менавіта гэтую працу — і я пагадзілася, — кажа сама Мірэй БАРТ. — Нічога дзіўнага. Лічы гэта добрай практыкай. Мне самой было цікава такім чынам пазнаёміцца з вашым мастацтвам.

— А што вам падалося найбольш цікавым з прадстаўленых твораў Нацыянальнага мастацкага музея?

...І аўдыягід — да Міра

Наведвальнікі з’яўляліся і з’яўляюцца арыенцірам, па якім музеі арганізоўваюць сваю дзейнасць. І Мірскі замак тут — не выключэнне.

У залах музея “Замкавы комплекс “Мір” усталявана дзесяць інфакіёскаў і дзевяць плазменных экранаў. У зале “Яўрэйскае гета” наведвальнікі маюць магчымасць убачыць дакументальны фільм, створаны паводле відэаматэрыялаў, прадстаўленых Фондам Шоа з Каліфорніі. Гэтыя кадры — “жывая” гісторыя, бо менавіта выратаваныя яўрэі распавядаюць пра тое, што ім давялося перажыць у гады Другой сусветнай вайны. Таксама падрыхтавана слайд-шоу “Гаспадарчая дзейнасць у

даў падрыхтаваны супрацоўнікамі Нацыянальнага мастацкага музея і Замкавага комплексу “Мір”.

Лёгкім фонам да аповеду пад час экскурсіі гучаць песняспевы ў царквепахавальні, а ў экспазіцыйнай зале “Гасцёўня князя Міхаіла Святаполк-Мірскага” — голас Надзеі Іванаўны, пляменніцы аднаго з апошніх уладальнікаў замка... Карацей, дзякуючы новым тэхналогіям з’явілася магчымасць ақунуцца ў мінулае Мірскага замка.

Воляга НАВІЦКАЯ, загадчык сектара па навуковай рабоце музея “Замкавы комплекс “Мір”
На здымку: цікава, ці ўпішацца інфакіёск у інтэр’еры замка? Фота Юрыя ІВАНОВА

СТРАТА

БАСТРЫКАЎ Юрый Георгіевіч

Беларускае музычнае мастацтва панесла цяжкую страту. 8 кастрычніка 2011 года на 75 годзе пайшоў з жыцця народны артыст Беларусі, саліст оперы БАСТРЫКАЎ Юрый Георгіевіч.

Бастрыкаў Ю.Г. нарадзіўся 8 красавіка 1937 года ў г. Екацерынбургу.

Скончыў Уральскую дзяржаўную кансерваторыю імя М.П. Мусаргскага ў 1966 г. і пачаў работу ў якасці саліста оперы Сьвярдлоўскага акадэмічнага тэатра оперы і балета.

Але больш за 30 гадоў — з 1969 па 2002-і — Бастрыкаў Ю.Г. аддаў служэнню Нацыянальнаму акадэмічнаму Вялікаму тэатру оперы і балета Рэспублікі Беларусь.

Выдатнае майстэрства вылучала вакальнае выканальніцкую манеру артыста, які валодаў моцным лірыка-драматычным барытонам. Ім створана галерэя мастацкіх вобразаў па творах беларускіх сучасных кампазітараў, сусветнай і рускай класікі. Сярод іх — Андрэй (“Андрэй Касценя” М.Аладава), Максім Багдановіч (“Зорка Вене-ра” Ю.Семянякі), Ладавіка (“Джардана Бруна” С.Картэса), Беларэцкі (“Дзікае пляванне караля Стаха” У.Солтана), Рыгалета, Аманасра, Маркіз дэ Поза, Жэрмон, Рэна-та (“Рыгалета”, “Аіда”, “Дон Карлас”, “Травіята”, “Баль-маскарад” Дж.Вердзі), Скарпія (“Тоска” Дж.Пучыні), Эскаміль (“Кармэн” Ж.Біза), Фігара (“Вяселле Фігара” В.-А. Моцарта), Валянцін (“Фаўст” Ш.Гуно), Ялецкі і Томскі, Раберт (“Пікавая дама”, “Яланта” П.Чайкоўскага), Шаклавіты (“Хаваншчына” М.Мусаргскага) і іншыя.

У 1983 годзе Бастрыкаву Ю.Г. было прысвоена ганаровае званне “Заслужаны артыст БССР”, у 1999-м — “Народны артыст Беларусі”.

Гэтымі днямі грамадскасць развітваецца з выдатным спеваком Бастрыкавым Ю.Г. Яго жыццёвы шлях — прыклад данага, сумленнага служэння нацыянальнаму музычнаму мастацтву. Яго творчасць — яркая старонка беларускай культуры. Светлая памяць аб Юрыі Георгіевічы надоўга застанецца ў сэрцах і памяці родных, блізкіх, сяброў, калег, гледачоў.

Латушка П.П., Грыдзюшка У.П., Дрынеўскі М.П., Карачэўскі У.М., Ламановіч Н.І., Лях Л.П., Ніжнікава Т.М., Пятроў У.Г., Пятроў Я.Ф., Руднева Н.А., Траян Ю.А., Франкоўскі С.У., Чарнабаеў В.М.

Калектыў Нацыянальнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета Рэспублікі Беларусь выказвае шчырае спачуванне родным, блізкім і сябрам з прычыны смерці народнага артыста Рэспублікі Беларусь Юрыя Георгіевіча БАСТРЫКАВА.

Калектыў Беларускага дзяржаўнага акадэмічнага музычнага тэатра выказвае глыбокія спачуванні народнай артыстыцы Беларусі Наталлі Віктараўне Гаіда ў сувязі з напатакшым яе горам — смерцю мужа, народнага артыста Беларусі, выдатнага опернага спевака Юрыя Георгіевіча БАСТРЫКАВА.

Калектыў Беларускага дзяржаўнага акадэмічнага музычнага тэатра смуткуе з прычыны заўчаснай смерці старэйшай артысткі аркестра Ганны-Алены Сцяпанавы ТАТАРСКАЙ і выказвае глыбокія спачуванні родным і блізкім нябожчыцы.

Урачыстым уручэннем дыпламаў і канцэртнай праграмай у Беларускай дзяржаўнай філармоніі завяршылася III Маладзёжная музычная акадэмія краін СНД.

Яна праходзіла пры падтрымцы Між-дзяржаўнага фонду гуманітарнага супра-цоўніцтва дзяржаў — удзельніц СНД і са-брала больш як 30 маладых музыкантаў з дзесяці краін: Азербайджана, Арменіі, Бе-ларусі, Казахстана, Малдовы, Расіі, Та-джыкістана, Туркменістана, Узбекістана, Украіны. Ёсць планы далучыць і тыя дзяр-жавы, што не ўваходзяць у СНД: тую ж Грузію, краіны Прыбалтыкі.

Сёлета Акадэмія аказа-лася больш прадстаўні-чай не толькі па колькасці

— Усё роўна хочацца працягну! — у-рушана кажа Каця Пукст, узгадваючы за-няткі з дацэнтам Аляксандрам Трасця-нкім. — Той месяц у Маскве — папраў-дзе незабыўны! У мяне была магчы-масць наведваць класы розных выклад-чыкаў і ад кожнага выносіць тое, што бу-дзе мне бліжэй. Шмат уражанняў заста-лося не толькі ўласна ад заняткаў, але і ад канцэртаў, якія я наведвала. Кожны ве-чар — абмеркаванні пачутага. Таму ця-перашняя Маладзёжная акадэмія стала для мяне натуральным працягам тых за-няткаў. Майстар-класы, на-самрэч, тады маюць сэнс, калі яны ахоплі-ваюць час больш пра-цягла, чым некалькі га-дзін...

пройдуць у Беларусі: так спадабалася ў нас арганізатарам, гасцям і ўдзельнікам Маладзёжных акадэмій.

— Правадзены такія акадэміі, — прызнаўся Юрый Башмет, — цудоўная ідэя, якую мне заўсёды хацелася ажыцця-віць. У былыя дзесяцігоддзі савецкая вы-канальніцкая школа, асабліва скрыпач-ная, ва ўсім свеце лічылася адной з най-мацнейшых. Пры гэтым яна падзялялася на маскоўскую і пецябургскую, якія мелі свае адрозненні. Апошняя, да прыкладу, вызначалася больш хуткай і актыўнай ві-брацыяй. Сёння лепшыя расійскія музыканты і педагогі выкладаюць па ўсім свеце. Але нельга страчваць

Акадэмія важнейшая за конкурс?

ўдзельнікаў, але і спецыяльнас-цей. Да леташніх скрыпкі, альты, віяланчэ-лі, фартэпіяна, сольных спеваў і камерна-га ансамбля далучыліся таксама кларнет і ўдарныя. Трэба спадзявацца, з часам з'явяцца і майстар-класы па медных ду-хавых.

Склад "педагагічнай дэлегацыі" ар-ганізатары штогод узгадняюць з Беларускай дзяржаўнай акадэміяй музыкі, на ба-зе якой праводзяцца заняткі. З тым жа кларнетам, як высветлілася, ёсць прабле-мы ў Таджыкістане: там яго практычна перасталі выкладаць. Палепшылася ар-ганізацыя майстар-класаў: адпаведна з рас-кладам заняткаў, у Акадэміі музыкі вылу-чалася больш аўдыторый для сустрэч з пе-дагогамі і для самастойнай працы. Як заў-сёды, Маладзёжную акадэмію асвятляла каля дзясятка і расійскіх журналістаў ды мастацкіх крытыкаў, якія былі ўражаны ўзроўнем нашай выканальніцкай школы.

Удзельнікі Акадэміі далі тры канцэр-ты: на сцэне БДАМ, у Гомельскім палаца-ва-паркавым ансамблі Румянцавых і Пас-кевічаў і ў Белдзяржфілармоніі. Прычым гэтыя былі тры розныя праграмы, бо ар-ганізатары імкнуліся, каб выступіла як мага больш выканаўцаў. Некаторыя былі за-дзейнічаны ў розных складах — сольна і ў камерным ансамблі. Расійскія госці ад-разу адзначылі дзвюх скрыпачак: 16-гадо-вую Нілуфар Мухіддзінаву з Узбекістана і нашу студэнтку 4-га курса БДАМ Кацяры-ну Пукст. Калі ў першай з іх яшчэ толькі прамалёўваюцца рысы будучай зоркі, дык другая паўстала сапраўдным "дарос-лым" майстарам без аніякіх сцідак на на-вучэнства. Праўда, займацца ёй для гэта-га давялося багата: Каця ўжо другі раз удзельнічала ў Маладзёжнай акадэміі, а ўвесну цэлы месяц правяла ў Маскоўскай кансерваторыі, дзе працягвала назапаш-ваць веды і вопыт. Гэтая стажыроўка ста-лася магчымай дзякуючы пагадненням паміж навучальнымі ўстановамі і пад-трымкай Міністэрства культуры Беларусі.

Адукацыйны тыдзень у фестывальнай школе

Фота Юрыя ІВАНОВА

— Такі "адукацыйны тыдзень", — лічыць рэктар БДАМ, доктар мастацтвазнаўства, прафесар Кацярына Дулава, — з'ява для нас папраўдзе ўнікальная, бо сутнасць Маладзёжнай акадэміі — заха-ваць найлепшыя традыцыі непарыўнай адукацыі. А самае галоўнае тое, што мо-ладзь пад час такіх сумесных праектаў па-чынае сябраваць...

Невыпадкова сёлета ўзнікла яшчэ і Дзіцячая акадэмія, якая прызначалася для вучняў дзіцячых музычных школ кра-ін СНД і праводзілася ў Самары, таксама пры перапоўненых залах. Не выключана, што наступныя дзіцячыя майстар-класы

традыцыі на постсавецкай культурнай прасторы. Вы толькі ўдмайцеся: сёння ва ўсёй Ленінградскай вобласці толькі ў адной дзіцячай музычнай школе застаўся клас альты! Дык вось, дзеля падтрымкі таленавітай моладзі і ладзяцца падобныя майстар-класы...

Дарэчы, толькі ў свой цяперашні пры-езд Юрый Башмет прызнаўся, што яго су-вязі з Беларуссю насамрэч куды больш глыбокія. У юнацтве ў яго быў перыяд за-цікаўленасці скрыпкай, і калі ён набыў са-бе інструмент, аказалася, што той — "ро-дам" з Мінска: яго прадаваў вядомы бе-ларускі музыкант...

Да "...Шлягера" з маніторынгам

Дванаццаты праектуе трынаццаты

У Магілёве завяршыўся Міжнародны музычны фестываль "Залаты шлягер-2011".

ры нашага горада, і ўдзельнікі свята далі яму самую высокую ацэнку. Думаю, гэта правільны падыход — улічваць пажа-данні публікі.

Увогуле ж, "Залатых шлягераў" сё-лета было быццам некалькі: быў "...Шлягер" эстрадны, харэаграфічны, духавы, тэатральны — мы імкнуліся аха-піць усе жанры і віды мастацтваў, паў-соль знайсці свае "хіты". І, што вельмі важна, — хацелася ўшанаваць любімых артыстаў. Упершыню на нашым фестыв-алі для іх была зроблена "чырвоная да-рожка", а знакамітасці пад'язджалі да яе — на рэтрааўтамабілях. Спадабалася і самім зоркам, і, вядома, глядачам! А яшчэ нашы славуцасці папоўнілі жывапіс-ную калекцыю: па нашай просьбе зоркі напісалі 13 выяўленчых работ — свае партрэты. Спраўдзіў фестываль і фінан-савыя разлікі. Білеты былі ад 20 да 200 тысяч рублёў, і паўсоль — аншлагі. Прайшоў і шэраг бясплатных мерапры-емстваў, шмат цікавага адбылася на вуліцах горада. А як запаліў публіку наш знакаміты ансамбль "Бяседа"! Ён браў удзел у канцэртнай праграме "Карагод дружбы", дзе выступаў разам з творчы-мі калектывамі і выканаўцамі з Расіі ды Украіны. Усяго не пералічыць! І ўсё прайшло — на найвышэйшым узроўні. Адно, чаго цяперашняму "Залатому шлягеру", можа, крыху бракавала, — гэта конкурснай інтрыгі. Планавалі, як ра-ней, правесці конкурс вакальна-інстру-ментальных ансамбляў, але не набралі дастатковай колькасці ўдзельнікаў. Таму вырашылі: да наступнага фестывалю абавязкова адродзім конкурс маладых выканаўцаў, які існаваў у нас калісьці.

На здымку: Аляксандр Саладуха і Эдуард Ханок. Фота Мікалая ЦІТОВА

"Люты" ў кастрычніку

Учора народны артыст Беларусі Валянцін Дудкевіч адзначыў 50-год-дзе творчай дзейнасці. Роўна палова — 25 га-доў працы — аддадзены дзяржаўнаму ансамблю танца, сольнік якога на сцэне сталі-чай філармоніі стаў сапраўдным святам.

Майстар, якому споўнілася 68, поў-ны новых праектаў і ідэй. Свой дзень на-радзэння ён справіў творчым вечарам у Быхаве — у рамках Міжнароднага му-зычнага фестывалю "Залаты шлягер-2011". А напярэдадні, як заўсёды, пазна-ёміў журналістаў і балетных крытыкаў са сваімі новымі кампазіцыямі. Юбілейны канцэрт упрыгожылі дзве прэм'еры — "Дайнова" і "Люцічы". Разам з крыху ра-нейшымі "Крывічамі", якімі, паводле

традыцыі, сталі адкрывацца выступленні ансамбля, яны складаюць новы кірунак дзейнасці калектыву — гэтае асучасне-нае этна, заснаванае на максімальна да-лёкай архаіцы. "Гэта эксперымент нават для мяне", — кажа Валянцін Уладзіміра-віч. Калі ў "Дайнове" быў адшуканы свой, уласны, "прыбалтыйскі крок" з верты-кальным шпагатом, а ўвесь нумар пера-тварыўся ў сюіту з некалькіх кантрасных па пластыцы частак, дык "Люцічы" адна-вілі стыхію язычніцтва. Гэта выключна мужчынскі нумар — брутальны, шаман-скі, папраўдзе "люты", дзе барабан і кій-кі, якімі артысты грукаюць аб падлогу, становяцца такімі ж "дзейнымі асобамі".

Усё гэта яшчэ больш падкрэсліць сла-вувую дудкевічаўскую лірыку, класічным прыкладам якой могуць лічыцца тыя ж "Арэлі". Апошнім часам у іх саліруе кра-нальная Вольга Галавач, і гэта надае нума-ру яшчэ больш трапяткай адухоўленасці. "Мой гонар — склад ансамбля. Харэог-

раф моцна за-лежыць ад выканаўцаў, галоўнае для яго — не толькі сабраць вакол сябе добрых выканаўцаў, але і ўтрымаць іх. Калі не гра-шыма — зна-чыць, творчас-цю".

Праз колькі дзён пасля ўрачыстас-ці калек-тыву вып-равіцца ў Бра-зілію,

дзе дасць ажно 25 канцэртаў. Праз нейкі час — паедзе ў Кітай. Шчыльны графік замежных гастролей — з'ява для ансам-бля звычайная. Многіх яго салістаў замеж-нікі ведаюць па імёнах. І складаючы кан-тракты, просяць, каб абавязкова ўзялі іх у паездку. А галоўнае — словазлучэнне "ансамбль танца Беларусі" вывучылі ле-дзь не на ўсіх мовах свету!..

Статуэткі чакаюць сваіх уладальнікаў.

Прывітальнае слова гасцям цырымоніі міністра культуры Рэспублікі Беларусь Паўла Латушкі.

Па "чырвонай дарожцы" перад Вялікім тэатрам прайшлі ўдзельнікі ўрачыстасцей — тэатральны бамонд краіны.

Спіраль, якая заўсёды ноу-хау

Беларусь цяпер таксама мае сваю Нацыянальную тэатральную прэмію — з усім шлейфам зорных россыпаў у выглядзе "чырвонай дарожкі", па якой творцы ўзняўся да вяршынь славы, інтрыгі, што працягваецца акурат да ўскрыцця канвертаў з імёнамі пераможцаў непасрэдна на сцэне ў час ўзнагароджвання, памятных статуэтак — важкіх, каб адчувалася сама творчая вага... Вынікі "тэатральна-прэміяльнага" марафону былі падведзены 10 кастрычніка, а рэха гэтай падзеі будзе асвятляць шлях да наступнай такой урачыстасці. Самы час не толькі ўзгадаць нядаўнія — па сутнасці, гістарычныя — імгненні, але і паравацца па вынікі.

Аптымiсты яшчэ доўга будуць распытваць, як Нацыянальны акадэмічны Вялікі тэатр оперы і балета Беларусі напоўніўся тэатральным бамондам у вяршніх строях (маўляў, я іх усіх бачыў — вось як цябе!). Як цудоўна, што спецыяльны ўзнагароды Міністэрства культуры "За ўклад у тэатральнае мастацтва Беларусі" атрымалі славуць народныя артысты СССР Тамара Ніжнікава, Расціслаў Янкоўскі, Генадзь Аўсяннікаў, Валянцін Елізар'еў. Якім незабыўным стаўся канцэрт, дзе з'ядналіся жанры оперы, балета, мюзікла, песні. Песімiсты ды скептыкі дададуць "перцу" наконт прахалоднай тэмпературы ў час "чырвонасцяжнага" шпальцыру на Парнас. Згадаюць, што ніякавата слухалася фінальная песня пасля магутнай сцэны з "Аіды". Але ўсё гэта — знешнія рысы, якія лёгка падкарэкціруюцца "бесіхургічным" касметычным шляхам, простаі спрактыкаванасцю, што, безумоўна, прыйдзе пры наступным правядзенні такога конкурсу.

Арганізатары ўжо зараз пераканаліся ў неабходнасці далейшага ўдасканалення і конкурсных умоў, і працэдур вызначэння лепшых. І звяртаць увагу на ўсе гэтыя відавочныя "дробязі" — значыць, адцягнуць яе ад куды больш глыбінных праблем развіцця нашага тэатральнага мастацтва. А між тым, найпершая заслуга гэтай прэміі менавіта ў тым, што яна іх узняла: 12 спектакляў запар, цягам шасці дзён, далі магчымасць убачыць пэўныя тэндэнцыі.

Радуе беспамылковае вызначэнне лепшага рэжысёра-пастаноўшчыка —

Колькі ж важыць Тэртсіхора?, або Найпершая заслуга Нацыянальнай тэатральнай прэміі

Аўтары інсцэніроўкі да спектакля "Не мой" Алена Калюнова і Аляксандр Гарцуеў.

Прэмія — у пастановачнай групы оперы "Набука" (на першым плане, справа налева): Міхаіл Панджавідзэ, Аляксандр Касцючэнка, Вячаслаў Воліч, Ніна Шарубіна.

Народны артыст Беларусі Сяргей Картэс уручыў прэмію за лепшае музычнае афармленне кампазітару Алегу Хадоску.

Рэктар Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў Міхаіл Баразна ўручае прэмію за лепшую сцэнаграфію мастаку Алене Ігруша.

Артыст Аляксандр Янушкевіч атрымлівае прэмію за рэжысуру, якой уганараваны Аляксей Ляляўскі.

Лепшай актрысай журы Нацыянальнай прэміі назвала Святлану Анікей.

А лепшым акцёрам стаў Павел Харланчук-Южакоў.

гэта, бясспрэчна, Аляксей Ляляўскі, які ў лялечных "Трох сёстрах" А.Чэхава, закамунфляваных пад "імпартную" назву "Драй швэстэрн", вымусіў нас і пасмяяцца, і задумацца. Ды так, каб думкі сталі жывой істотай. Цудоўна, што лепшым выканаўцам мужчынскай ролі быў прызнаны найталенавіты, віртуозны Павел Харланчук-Южакоў: на ім адным трымалася ўся камедыя становішчаў Р.Куні, якая наогул патрабуе бездакорнай ансамблевай ігры, своеасаблівага "спаборніцтва салістаў". Добра, што прэмію за лепшы спектакль падзялілі з "Набука": гэта стала знакам прызнання ўсім оперным артыстам (і асабліва — Станіславу Трыфанаву ды Ніне Шарубінай, вылучаным за найскладаня оперныя партыі).

Шкада, што не была прадугледжана прэмія за лепшае пластычнае рашэнне, бо яе, безумоўна, магла б атрымаць харэограф Наталля Фурман (спектакль "№ 13" Тэатра-студыі кінаакцёра). А яшчэ адным відавочным прэтэндэнтам стаў бы малады і перспектывны Яўген Карняг ("Эсфір" На-

цыянальнага акадэмічнага драматычнага тэатра імя М.Горкага). Яшчэ больш шкада, што не было намінацыі з фармулёўкай кшталту "За творчы ўнёсак": яе даўно заслужыў кампазітар Уладзімір Кандрусевіч, больш за якога ніхто не "амузыкавае" наша тэатральнае мастацтва. Таксама вельмі шкада, што ў бюлетэнях для галасавання не аказалася намінацыі "За лепшую арыгінальную беларускую драматургію". Уладальнікам гэтай прэміі, мяркую, павінен

быў стаць Сяргей Кавалёў: яго "Магічнае люстра пана Твардоўскага", пастаўленае гродзенскімі лялечнікамі, не мела канкурэнтаў.

Абсалютна заканамерна, што прэміі амаль ва ўсіх намінацыях узялі купальцы: за лепшы спектакль ("Не мой" паводле Алеся Адамовіча), за лепшую сучасную беларускую пастаноўку (Аляксандр Гарцуеў), за лепшую жаночую ролю (Святлана Анікей), за лепшую сцэнаграфію (Барыс Герлаван і мастак па

касцюмах Алена Ігруша), за лепшую музыку (Алег Хадоска). Апошняя ўзнагарода заслугоўвае асобных слоў. Здавалася б, што можа быць прасцей? Нават не праславутыя "сем нот", а ўсяго шэсць: спачатку ўніз, па гуках звычайнай мінорнай гамы, потым — уверх. Але ў іх адлюстравалася ўсё: і сарамлівы дотык першага каханьня, і няўмольная бязвыхаднасць, і няное пытанне, на якое няма адказу, і ўласна музычная асацыятыўнасць, пададзеная не плакатна, а

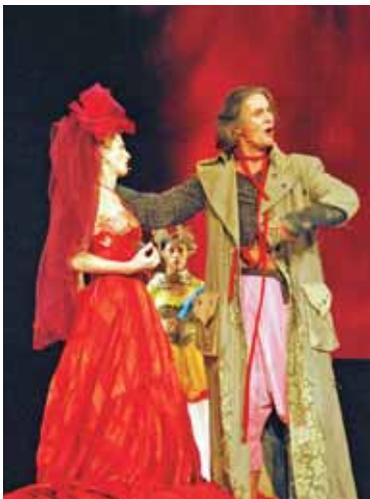
Расціслаў Янкоўскі і Валянціна Гарцуева.

Дэфіле ў старадаўніх шляхецкіх строях.

Часам цырымонія ператваралася ў сапраўднае шоу...

...і нават у вяселле!

максімальна "зрэтушавана" — ад сыходзячай гамы Па-дэ-дэ са "Шчаўкунка" П.Чайкоўскага да песні М.Блантэра паводле К.Сіманавы "Жди меня". Простая, запамінальная тэма (нават не мелодыя — матыў) — і сапраўднае не толькі тэатральнае, а яшчэ і сімфанічнае мысленне без аніякіх прэтэнзій на псеўдасімфанічную "магутнасць разгортку". Строгае абмежаванне выразных сродкаў — і сапраўдная бязмежнасць, але без эклектыкі. А ўсё таму, што за тымі "шасцю нотамі" хаваюцца ўдмлівы прафесіянал, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Рэспублікі Беларусь, на рахунку якога — чатыры сімфоніі, тры оперы, два балеты, шэраг буйных духоўных харавых партытур і іншых значных твораў.

Спектакль "Не мой" — сапраўды ўдалы, надзвычай стыльны, гарманічны. А да таго ж, скрозь наш, беларускі — род-

чы, сапраўдны прафесіяналізм — ва ўсіх складніках пастаноўкі, пачынаючы ад добра распрацаванага рэжысёрам акцёрскага ансамбля (яшчэ адну прэмію за лепшую жаночую ролю вельмі хацелася аддаць Тамары Міронавай).

Вось толькі... Спакою не дае адно "але". Спектакль працягвае лепшыя традыцыі купалаўцаў 1970 — 80-х гадоў. І ў той час пастановак, падобных да гэтай, у Купалаўскім тэатры было мноства! Тое, што ў свой час з'яўлялася "прафесійнай нормай", сёння ўспрымаецца чымсьці неардынарным? А між тым, так і ёсць. Колькі б ні казалі крытыкі пра зніжэнне эстэтычных крытэрыяў, прыстасаванне пад густы публікі ды іншыя заганы цяперашняга айчынага тэатральнага мастацтва, усё гэта ўспрымалася не больш, як "бурчанне". Аказалася ж — праўда. І тое, што феерверкам прызоў адзначана, па сутнасці, не ноўхау, а вяртанне да традыцыі, — таксама сімптом. Мабыць, і сапраўды наспеў час параўнаць цяперашняга дасягненні з планкай "былых нарматываў"? І не проста параўнаць! Вярнуўшыся да "таго, што раньш было", адштурхнуцца ад яго, як ад пачатковай асновы, — і наоў рушыць наперад. Такія "вяртанні" ў мастацтве даследчыкі называюць парознаму: развіццём па спіралі, тэорыяй хвалю, прынцыпам "дагаворанна". Галоўнае — нават не "дагаварыць", а сказаць. Дакладней — выказаць думку. Бо пільсуючая, жывая думка — заўсёды ноўхау.

Ды ўсё ж, лічу, канчаткова вынікі Нацыянальнай тэатральнай прэміі былі прааналізаваны не ў дзень урачыстага

Сёлетняй мінскай тэатральнай восені можа пазайздросціць любая сталіца: цэлых пяць буйных творчых форумаў прапануе яна прыхільнікам сцэнічнага мастацтва. І гэтая творчая пераемнасць не можа не радаваць: не паспелі адгучаць фінальныя фанфары Нацыянальнай тэатральнай прэміі, як "заслоны" адкрыў Міжнародны форум тэатральнага мастацтва "ТЭАРТ", імпрэзы якога будуць доўжыцца цягам усяго кастрычніка. "Сем краін — сем цудаў свету" — пад такім дэвізам арганізатары падышлі да фарміравання сёлетняй фестывальнай афішы.

раектар, эдлікі, электрапліта, чамадан, прайгравальнік... — усё яны быццам бы ажываюць на сцэне: рэжысёр не проста дэманструе іх нам, абазначаючы такім чынам эпоху. Кожная з рэчаў выкарыстоўваецца па сваім прамым прызначэнні, і гэта стварае дзіўнае адчуванне пагружэння ў час і свет тых прадметаў, дзе ўсё — па-сапраўднаму, жыва і найўнашчыра.

Такая густанаселенасць прасторы спектакля рэальным светам рэчаў надзвычайна ўскладняе акцёрам іх існаванне на сцэне. Аднак менавіта гэта ж і спараджае тую праўду існавання, якая так зачароўвае глядача. Не сакрэт, што ў сучасным тэатры вельмі часта — да месца і не — рэжысёры любяць ставіць перад акцёрамі задачу "сыграць атмасферу", і гэта тым часцей назіраецца, чым больш рэжысёр намагаецца прыхаваць уласныя сцэнічныя "дзіркі". Але Херманіс ідзе зусім іншым шляхам: свет ягоных спектакляў набывае ат-

на працягу ўсіх трох гадзін сцэнічнага часу. Перад намі не шэкспіраўскія героі, а — маскі, рэзка акрэсленыя тэатральнымі грывам, адбіткі ў люстэрках грывёрных столікаў, што "размаўляюць" з залай тады, калі акцёры прамаўляюць маналогі спінай да нас... Пазнавальныя адсылкі да сучаснай гламурызаванай мас-культуры спалучаюцца са свядомай "стэрылізацыяй" сцэнічнай прасторы ад якіх-кольвечы пазнак канкрэтнага гістарычнага часу.

Спектакль складваецца не з энкаў і тэкстаў, што прамаўляюць персанажы, — яго фарміруе тое напластанне адсылак і алюзіяў, якія кожны з глядачоў, у залежнасці ад уласнай падрыхтаванасці, здольны счытваць і складваць у тэатральны наратыў. І менавіта гэтым чынам Каршуновас фарміруе сваю тэатральную атмасферу — пастаяннага руху, дынамікі, — якая, аднак, вельмі часта з'яўляецца "рэччу ў сабе" і выяўляе ўнутраны стан не столькі сцэнічных персанажаў, колькі тых

Рэальныя прыглядаючыся да "цудаў свету" віртуальныя дэміургі

Пра "цуд" пад назвай "прыбалтыйская рэжысура" ў апошнія некалькі дзесяцігоддзяў не казаў толькі лянвы. Трывалы феномен таго, як рэжысёры з гэтых краін раз за разам прымушаюць гаварыць пра сябе, ствараючы аўру адмысловасці і няўлоўнасці "іх" тэатра, не можа не прыцягваць да сябе. І кожны тэатрал марыць разгадаць гэты "сакрэт", разлічваючы, што такім чынам яму адкрыецца і сама таямніца тэатральнага мастацтва.

Латыш Алвіс Херманіс з "Гукамі цішыні" Новага Рыжскага тэатра і літовец Оскар Каршуновас з "Гамлетам" ОКТ/Вільнюскага гарадскога тэатра — два гэтыя імені з афішы "ТЭАРТ" нязменна выклікаюць у колах беларускіх прыхільнікаў тэатральнага мастацтва трапяткое чаканне. І, разам з тым, гэтак жа "традыцыйна" расколююць аўдыторыю на тых, хто з захапленнем распавядае потым пра ўбачанае, і шалёных "барацьбітоў" за прызнанне таго, што "нічога гэткага" ў іхніх спектаклях няма. А, між іншым, кожны — удалы ўзор для таго, каб паразважаць, у якім накірунку ў XXI стагоддзі развіваецца сучаснае рэжысёрскае мастацтва.

Спектакль "Гукі цішыні" Алвіса Херманіса — гэта прыклад таго, як зададзеная рэжысёрам тэма развіваецца на сцэне дзякуючы эцюдному метаду працы. Рэжысёр нібыта задае сваім акцёрам жорсткую сістэму каардынат: заглыбленне ў атмасферу канца 60-х гадоў, музыку "Бітлз" і спроба перадаць эвалюцыю, якую пражываюць звычайныя хлопцы і дзяўчаты таго часу. Аднак найважнейшым рэжысёрскім прынцыпам, на якім Херманіс будзе гэты і іншыя свае спектаклі, — перакананне: у першую чаргу глядач павінен не ўбачыць і зразумець час і свет герояў, а — адчуць іх. Гэта дасягаецца за кошт увядзення ў спектакль разнастайных рэальных прадметаў пўнага перыяду, што выступаюць ні ў якім разе не як рэквізіт, а — у якасці дзейных асоб спектакля, такіх жа паўнапраўных, як і выканайцы роляў. Старая кінакамера, дыяп-

масферную і эмацыйную афарбоўку менавіта за кошт гульні вакол рэальнасці прасторы ўнутры пастаноўкі. І вось ужо дзякуючы рэжысёрскаму "чарадзейству" сапраўднасць шклянога слоіка спараджае веру ў рэальнасць, праўдзівасць таго свету, які ўзнікае ў спектаклі "Гукі цішыні".

Увогуле, тэатральныя рэжысёры на пераломе стагоддзяў выйшлі ў сваім статусе за рамкі інтэрпрэтатараў драматургічных тэкстаў. Актыўная экспансія ў свет спажыву ў камп'ютарных і мультымедыяных тэхналогіяў натуральным чынам прывяла да таго, што і тэатр становіцца месцам, дзе на сцэне ўзнікаюць новыя светлы. Такія, у якіх віртуальнасць, "несапраўднасць" іх прыроды спалучаецца і пераплятаецца з рэальнасцю ды зайздроснай падрабязнасцю існавання. Калі Алвіс Херманіс сваімі спектаклямі ненавязліва прапануе глядачам пабыць у ролі старонніх назіральнікаў, то рэжысёрскай манеры Оскара Каршуноваса ўласціва актыўная пазіцыя: ён, бы дэміург, уцягвае нас у свет сваіх герояў, не пакідаючы аніякага шанцу застацца па-за ім. Дакладна прадуманая і пралічаная структура сцэнічнай прасторы спектакля — быццам матрыца, у якой для кожнай з'явы і дзеі, думкі і слова маецца свой кластар. Так што глядач апынаецца ў добраахвотным палоне чарады рэжысёрскіх прыдумак і расхэнаў.

Любая сцэнічная сітуацыя мусіць мець форму свайго расхэнаў, а спектакль — гэта шэраг прыёмаў, дзякуючы якім крок за крокам рэжысёр раскрывае ўласнае бачанне драматургічнага матэрыялу. У выпадку з шэкспіраўскім "Гамлетам" для Каршуноваса структураўтваральнай стала ідэя ўвасаблення на сцэне не персанажаў, а — іх адлюстраванняў. "Хто ты?" — гэтае пытанне, агучанае на розныя галасы на самым пачатку спектакля, здаецца, не перастае гучаць

людзей, якія з заміраннем сочаць за імі з цемры глядзельнай залы.

Перспектыва дэміургічнай рэжысуры — пра гэта сёння ўжо не кажуць як пра з'яву "фантастычную" ды неверагодную. І тое, што спектаклі "Гукі цішыні" і "Гамлет" ў рамках "ТЭАРТ" далі падставы беларускім тэатралам убачыць іх менавіта на фоне лепшых айчынных пастановак, прадстаўленых у рамках Нацыянальнай тэатральнай прэміі, — удалая сітуацыя, якая, утвараючы прэцэдэнт для таго, каб зразумець, наколькі багатае і папраўдзе бяздоннае ў сваіх формах існавання і выяўленчых сродках тэатральнае мастацтва.

Тацяна КОМАНОВА
На здымках: сцэны са спектакляў "Гамлет" і "Гукі цішыні".
Фота Аляксандра ДЗМІТРЫЕВА

Аляксандр Яфрэмаў, Мікалай Пінігін, Сяргей Кавальчык.

Жартуюць на сцэне Станіслаў Трыфанаў і Уладзімір Громаў.

ны і блізікі. Тут і зварот да тэмы вайны, вырашанай у пранізлівым трагедычным плане, без чорна-белага падзелу на "дрэнных" і "добрых". І тонкі псіхалагізм замест пераможнай эпікі, па-быкаўску і па-адамовічаўску абвостраная праблема маральнага выбару, якая датычыцца кожнага героя, адшліфаваная рэалістычная фарба, памножаньня на яркую мастацкую сімволіку. Адзначым і выразную, "гаваркую" сцэнаграфію (адна толькі сцэна дагараючай вёскі чаго варта!), удала знойдзены прыём "спыненых імгненняў", занатаваных на фота. І, дарэ-

ўручэння ўзнагарод, а... назавтра. Менавіта — на вільнюскім спектаклі "Гамлет" у пастаноўцы Оскара Каршуноваса. Гэты "Гамлет" стаў тым "чароўным люстрам", зірнуўшы ў якое, можна было ўбачыць, на якім рэальным узроўні, у параўнанні з сусветнымі тэатральнымі дасягненнямі, палягаюць нашы. І колькі рэальна прыступак трэба пераадолець, разбіўшы ногі ў кроў (а чаму ж, як вы думаеце, "зорныя дарожкі" — чырвоныя?), каб дабрацца да сапраўднага Парнаса.

Надзея БУНЦЭВІЧ
Фота Юрыя ІВАНОВА

У Нацыянальным мастацкім музеі Рэспублікі Беларусь адбыўся вернісаж выстаўкі жывапісу і скульптуры “Кубанская зямля” з калекцыі Краснадарскага краявога мастацкага музея імя Ф.А. Каваленкі.

У экспазіцыі — рэтраспекцыя: 55 карцін 46 мастакоў, творчасць якіх ахоплівае перыяд з 1948 года па сённяшні дзень. Сярод аўтараў — народныя мастакі Расіі В.Нечытайла і В.Мардовін, а таксама шэсць жывапісцаў са званнем заслужаных дзеячаў мастацтваў: А.Апалонаў, С.Дудко, А.Паршкоў, В.Сідараў, С.Булгакаў, У.Жданаў.

Выстаўка вельмі разнастайная: ад “чыстага” сацрэалізму і “суровага стылю” да сучаснага авангарда, а таксама творчага асэнсавання некаторых з’яў гісторыі еўрапейскай выяўленчай культуры, як гэта

дарава: легендарны абаронца Брэсцкай крэпасці апошнія гады жыцця жыў якраз у Краснадары.

Па вялікім рахунку, экспазіцыя — зрээ гісторыі развіцця пасляваеннага савецкага жывапісу ў “асобна ўзятым рэгіёне” з багатай урадлівай зямлёй, казачнымі сланечнікамі і вінаградом, шыкоўнымі кірмахамі і раздолнымі песнямі, а галоўнае — з цудоўнымі працавітымі людзьмі, якія гераічна выстаялі ў Вялікай Айчыннай (“Каўпак на рацэ Прыпяць” В.Авечкіна, “Паміж баямі” В.Крысіна, “Трывож-

А.Паршкоў. “Песня”.

Водар зямлі

Маціс і Мадзільяні ў сланечніках

Л.Лявонцьеў. “Кірмаш у Краснадары”.

робіць, напрыклад П.Бабенка ў карціне “Маціс у гасцях у Пашы” ці У.Андрюшчанка ў “Нацюрморце з работай Мадзільяні”. У жанравым сэнсе глядач пабачыць фігуратыўныя кампазіцыі, пейзажы кубанскай зямлі, нацюрморты, партрэты. Сярод апошніх ёсць і натурны партрэт Героя Савецкага Саюза Пятра Гаўрылава пэндзля В.Сі-

нягады” Б.Сіромы) і пасля Перамогі зрабілі Кубань залатой хлебніцай. І таму такія творы, як “Рысаводы” Р.Краўчанкі, “Сельскае свята” А.Абаш, “Збор вінаграду” Т.Паўлавай, “Даярка Ніна Чуб” В.Нечытайлы, “Хлеб. Чырвоная каліна” Л.Самокіша ды іншыя, з’яўляюцца своеасаблівым “працоўным” летапісам жыцця народа Кубані.

На жаль, многіх аўтараў, творы якіх экспануюцца на выстаўцы, ужо няма сярод нас, але ўсе яны ўнеслі свой уклад у скарбніцу рэалістычнага мастацтва.

Хаця ў экспазіцыі зусім мала прадстаўнікоў пакалення ХХІ стагоддзя, няспынае мастакоўскае абнаўленне адчуваецца ў палотнах жывапісцаў сярэдняга пакалення, якія нарадзіліся адразу ж пасля вайны. Змяняючыся, мастацтва захоўвае цэ-

У.Лысенка. “Хлеб”.

ласнасць, бо застаюцца яго асновы: светлы жыццесвярджалны пачатак, яркасць вобразна-пластычнага мыслення, прамая сувязь з зямлёй, што яго ўзраціла, сувязь з чалавекам на ёй.

На адкрыцці выстаўкі выступілі намеснік міністра культуры Рэспублікі Беларусь Тадэўш Стружэцкі, паўнамоцны прадстаўнік галавы адміністрацыі Краснадарскага краю ў Беларусі Алег Мурахоўскі, саветнік Пасольства Расіі ў Рэспубліцы Беларусь Таццяна Бірулёва, прадстаўнік Камітэта Саюзнай дзяржавы Беларусі і Расіі Сяргей Забалоцец, галоўны захавальнік Краснадарскага краявога мастацкага музея Вольга Гармаш, заслужаны дзеяч мастацтваў Беларусі Мікалай Апіёк, дырэктар Нацыянальнага мастацкага музея краіны Уладзімір Пракапаў.

Б.К.

Пагутарым з Ругенам?

Гарманічна і гістарычна

В.Ясюк. “Краявід”.

У апошнія дзесяцігоддзі не толькі Беларусь адкрываецца свету, але і мы адкрываем свет. Больш за дваццаць гадоў выязджае ў Германію і піша тамтэйшыя краявіды ды партрэты людзей беларускі жывапісец, прафесар кафедры малюнка Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў Васіль Ясюк.

Ён прымаў удзел у арганізаваных нямецкімі мастакамі міжнародных пленэрах, зладзіў колькі персанальных выставак.

Сёлета Васіль Ясюк вандраваў па востраве Руген. Мяркуючы па творах, якія будуць экспанавацца ў Германію на выстаўцы ў кастрычніку, больш за ўсё мастака прываблілі гістарычныя матывы: царква ў Гінце, ратуша ў Бергене, тэатр у Путбю ды іншыя.

— Тамтэйшая прырода — суровая і, адначасова, вельмі далікатная. Асабліва ўравае, як гарманічна і натуральна ўлісваюцца ў краявіды ўсе гістарычныя помнікі, — распаўядае мастак. — Часам здаецца, што тое або іншае збудаванне літаральна вырастае з асроддзя. Людзі з вялікай пашанай ставяцца да сваёй

гісторыі і прыроды. І ў сваіх творах мне хацелася перадаць сам дух тых цудоўных мясцін. Я вельмі люблю нашу Беларусь. Але ўсё пазнаецца ў параўнанні. І чым больш вандруеш, тым вастрэй адчуваеш унікальнасць кожнага краявіду, кожнага гістарычнага помніка, бачыш, як уплывае прырода на жыццё, побыт людзей. Каб стаць сапраўднымі сябрамі з далёкімі і блізкімі нашымі суседзямі па планеце, трэба больш падарожнічаць, дзяліцца адно з адным уражаннемі, ладзіць сумесныя пленэры і выстаўкі...

Цяпер персанальная экспазіцыя Васіля Ясюка з 30 твораў жывапісу працуе ў мастацкай галерэі г. Бінц, зямля Мекленбург-Форпранэн.

Востраў Руген штогадова наведваюць каля двух мільёнаў турыстаў, так што многія з іх выстаўку нашага мастака не абмінуць...

Нязменным поспехам карыстаюцца ў Гомелі традыцыйныя выстаўкі дыпломных работ выпускнікоў Гомельскага мастацкага вучылішча. Як правіла, яны праходзяць у Карціннай галерэі Г.Х. Вашчанкі. Сёлета першымі іх убачылі наведвальнікі Гомельскай абласной універсальнай бібліятэкі імя У.І. Леніна. Экспазіцыя выставачнай залы складалася з дзесяці жывапісных работ і пяці дызайнерскіх праектаў.

Дзесяць плюс пяць плюс дыплом

Свет, убачаны сэрцам

Гомельскаму мастацкаму вучылішчу споўнілася 22 гады. За гэты час падрыхтавана больш за 500 спецыялістаў — жывапісцаў, графікаў, скульптараў, дызайнераў, выкладчыкаў выяўленчага мастацтва. Выпускнікі працуюць на прадпрыемствах, ва ўстановах культуры, агульнаадукацыйных і спецыяльных навучальных установах.

З чатырнаццаці выкладчыкаў вучылішча дзесяць з’яўляюцца сябрамі Беларускага саюза мастакоў. Больш за 120 навучэнцаў скончылі або атрымліваюць вышэйшую адукацыю ў Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў, у іншых ВНУ Беларусі і Расіі, сталі стypендыятамі спецыяльнага фонду Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па падтрымцы таленавітай моладзі, атрымлівалі штогадовае прэміі Гомельскага абласнога і гарадскога выканаўчых камітэтаў, а таксама ўзнагароды на розных творчых міжнародных і рэспубліканскіх конкурсах ды фестывалях.

З самых яркіх дасягненняў за мінулы навучальны год варта вылучыць паспяховае ўдзел Фёдара Шурмялёва ў XXX Міжнародным кінафестывалі, які быў арганізаваны Усерасійскім дзяржаўным універсітэтам кінематаграфіі імя С.А. Герасімава: анімацыйная работа “Жудасны выпадак” увайшла ў дваццатку найлепшых у сваёй намінацыі. У гэтым конкурсе было прадстаўлена больш за 40 школ-удзельніц з 26 краін!

“Сёння педагогічны калектыў вучылішча імкнецца падрыхтаваць такіх спецыялістаў, якія маглі быць запатрабаванымі, а значыць — канкураваць у цяперашніх умовах, — разважае дырэктар Аляксандр Фядотаў. — Быць сучасным творцам — азначае мець развітое мастацкае бачанне і ўяўленне, развітое пачуццё каларыту. Аналіз існуючых метадаў навучання паказвае, што ўменню вырашаць мастацкія задачы неабходна навучаць “ужывую”.

Н.Шкраба. “За вуглом”.

Дыпломныя творы выпускнікоў жывапіснага аддзялення 2011 года прадстаўлены на выстаўцы пад агульнай назвай “Свет, убачаны сэрцам”. У вобразах адбываецца асэнсаванне сябе і навакольнага свету.

Вольга Кулакова дакранаецца да вытокаў духоўнасці: у кампазіцыі “Дзяды” яна стварае сімвалічную карціну Савета старэйшых. “Аўтапартрэт у інтэр’еры” Яўгеніі Самковай таксама паўстае як сім-

А.Смалянчук. “Сабор”.

вал няпростых разважанняў пра час і пра сябе. Жанравыя кампазіцыі Вольгі Жукавец “Маці”, Наталлі Шкраба “За вуглом”, Карыны Кляшчовай “Пасля ціхай гадзіны”, Вольгі Калугінай “Спячача прыгажуня” перадаюць адчуванне ціхай, мірнай утульнасці, душэўнага святла, што выпраменьваюць абліччы маці, дзяцей. Зачараўвае пластыкай і ўсходняй дэкаратыўнасцю “Танец” Валерыі Чудаевай. Уражваюць палітрай розных настрояў пейзажы “Парк восенню” Ліліі Палуян, “Сабор” Аліны Смалянчук, “Сярод лугоў, туманаў і дажджоў” Яны Стамброўскай.

Сярод дызайнерскіх праектаў вылучаецца інфармацыйны стэнд “Гомель”, які распрацавала Таццяна Шэметава. Кожны з шасці планшэтаў ахоплівае розныя гістарычныя пласты, пачынаючы з 1142 года, калі Гомель упершыню быў згаданы ў летапісе. Жывую зацікаўленасць выклікалі і графічныя ілюстрацыі да розных літаратурных твораў аўтарства Святланы Дзяніскавай, Аніты Ігнацьевай, Юліі Леанкавай, Дзянісіі Лявонцьевай.

Уражанні ад выстаўкі? Аўтары — яшчэ вельмі маладыя, іхні шлях — гэта пошук сваёй дарогі як у выяўленчым мастацтве, так і ў новым свеце з яго “дарослымі” паняццямі і адносінамі. Увогуле,

трэба прызнаць: не было ў зале абыякавых да вобразаў, створаных выпускнікамі Гомельскага мастацкага вучылішча, — яны далі імпульс да разваг.

Алег АНАНЬЕЎ,
намеснік дырэктара
Гомельскай абласной
бібліятэкі па сувязях
з грамадскасцю, адказны
сакратар Гомельскай
абласной арганізацыі
Беларускага саюза мастакоў

Фестываль сучаснага мастацтва і авангарднай моды “Мамант”, які прашоў сёлета ў дванаццаты раз, пакінуў самыя разнастайныя ўражанні.

Па-першае, “Мамант-2011” у гісторыі фестываля будзе атаясамлівацца з феерычным канцэртам Уладзіміра Чэкасіна — спецыяльнага гасця і старшыні журы форуму, — пад час якога ва ўзорным выглядзе была прадэманстравана канцэпцыя форуму: як захапляльна і з густам можна спалучыць самыя розныя віды мастацтваў.

шэраг іншых дызайнераў... Фестываль у таямніцы развіваўся і віраваў. Сёння, за выключэннем некаторых калекцый, у адрозненне ад былых “Мамантаў”, у мяне ўзнікла адчуванне, што сучасным дызайнерам, даруйце, няма чаго сказаць...

Іван АЙПЛАТАЎ, дызайнер, галоўны мастак Нацыянальнай школы прыгажосці:

— Згодны. Прычым справа нават не ў наяўнасці фінансаў ва ўдзельнікаў. Я памятаю калекцыю мінулых гадоў, якая, падаецца, называлася “Райскія яблычкі”. Сэнс яе у тым, што мадэлі выходзілі з дошкі і цвікамі. Яны адкусвалі яблык і прыбівалі яго на дошку — усё было вельмі проста, але ж — запамінальна. Ці згадаем калекцыю, калі дзяўчаты пад час

трых жэстаў, дадаізму, радыкалізму, а ўбачыў, хутчэй, відовішча. Яшчэ адна плоскасць — гэта суаднесенасць касцюма і цела: касцюм як структура супраць цела. Я хацеў убачыць гэтае ўзамадзейненне: рытм, рух, пэўныя цялесныя практыкі, але ж, на жаль, атрымаў толькі шоу.

Тамара ГАНЧАРОВА:

— 3 іншага боку, гэта таксама няблага. У мяне засталіся станоўчыя адчуванні ад сёлеташняга праекта. Свята ўсё ж адбылося, нягледзячы на ўсе “але”.

Марына РАМАНОЎСКАЯ, намеснік генеральнага дырэктара Цэнтра культуры “Віцебск” па спецапраектах, дырэктар Міжнароднага фестываля сучаснай харэаграфіі:

мі. Нямаю людзей сёння мысляць авангардна, такім чынам, да ўдзелу можна было б далучыць не толькі дызайнераў, але і архітэктараў, сцэнографію — усіх, хто жадае паспрабаваць сябе ў авангардным мастацтве. Трэба зацікавіць прафесійную публіку, як было на тым жа мерапрыемстве “Валёнак”, калі нават Уладзімір Цэспер не абмінуў увагай падзею.

Юрый БУЦЬКО:

— Усё ж такі прэстыж мерапрыемства залежыць наўпрост і ад фінансавых фондаў. Сёлета з пятнаццаці спонсараў, які планавалі паўдзельнічаць у “Маманце”, ад нас адмовіліся амаль усе. І ўсё роўна фестываль адбыўся. У яго конкурсе прынялі ўдзел дызайнеры і з рэгіёнаў... Лічу гэта нашым плюсам.

Комплекс подыума?

Авангардная мода на авангардным “Маманце”: “Крызіс production” або... ідэй?

Па-другое, сёлета калекцыя пераможца конкурсу дызайнераў — “Крызіс production” Яўгена Іванчыка — стала ідэальным прыкладам “творчага пераасэнсавання рэчаіснасці” праз мастацтва моды. Галоўнымі вобразамі лініі Яўгена з’яўляліся... прадукты харчавання. Калекцыя была пададзена ў жартаўлівым ключы, ды ўсё не без уважлівага стаўлення да кожнай дэталі кожнага касцюма (дастаткова ўгадаць першы выхад, які задаваў тон усёй калекцыі), выдаючы ў аўтары прафесіянала. Прызнанне работы журы і публікай засведчылі: у дадзеным выпадку авангардныя біўні “Маманта” па-ранейшаму заточаныя, а яго касматая скура яшчэ здольная вытрымаць і не такое. Ды ўсё ж... Пэўныя хваробы ў нашага “звера” выявіліся.

Варта адзначыць, што праграма “Маманта-2011” складалася яшчэ з шэрагу цікавых падзей. Упершыню быў праведзены конкурс відэаарту, дзе выбіраліся найлепшыя відэаінсталяцыі і відэаперформансы. Конкурс жа рэкламнай фатаграфіі, ініцыяваны генеральным спонсарам фестываля — “Мінскім гадзінніковым заводам”, — яшчэ вызначыць сваіх пераможцаў напрыканцы лістапада. Не хочацца забыцца і на такія мерапрыемствы сёлеташняга форуму, як майстар-клас згаданага ўладзіміра Чэкасіна “Тэхналогія харызмы”, канцэрт Пятра Ялфімава...

Ды ўсё ж, вядома, галоўнай персонай на форуме з’яўляецца авангардная мода. І тое, у якім стане яна знаходзіцца сёння, уключаючы і сам фестываль “Мамант”, дазволіла вызначыць сусрэча журы з аўтарамі калекцый. Фармат дыскусіі дазволіў спецыялістам выказацца ў больш вольным ключы, у прыватнасці, не толькі падкрэсліць вартасці і недахопы пэўных калекцый, але і пазначыць “болевыя кропкі” самога фестываля. Іншымі словамі, атрымаўся сапраўдны “круглы стол”, на якім пабываў і карэспандэнт “К”.

Юрый БУЦЬКО, дырэктар Фестываля сучаснага мастацтва і авангарднай моды “Мамант”:

— Нягледзячы на тое, што дызайнераў на нашу сустрэчу прыйшло не так шмат, мне хацелася б папрасіць журы выказаць свае меркаванні на конт убачаных калекцый і, магчыма, форуму ў цэлым. Што прыйшлося даспадобы, што не спадабалася?

Дзмітрый СУРСКІ, старшыня Беларускага саюза дызайнераў:

— На самым пачатку нараджэння “Маманта” я быў адным з заснавальнікаў гэтага фестываля. У 1995 годзе ідэя стварэння падобнага форуму авангарднай моды аказалася надзвычай актуальнай. Падзея — вельмі цікавая. Тут можна было убачыць самыя разнастайныя і смелыя прапановы, задумкі. У той перыяд мы адкрылі Івана Айплатова,

дэфіле рабілі такі нечаканы рух, нібы цік, галавой, — проста захоплівала дух ад знаходкі! Гэты шэраг можна доўжыць... Сёння нічога падобнага, за выключэннем, паўтараю словы Дзмітрыя Сурскага, некаторых адзінак, не заўважыў.

Тамара ГАНЧАРОВА, дырэктар мадэльнага агенцтва:

— Далучаюся. У выніку асноўная заганна — адсутнасць выразнай думкі — нараджала цэлы комплекс непаразуменняў. Чаму калекцыя дэманструецца менавіта пад гэтую музыку? Чаму частка мадэлей — у абутку, частка — басын о ж?

Чаму яны менавіта так рухаюцца? У чым ідэя? Подыум — гэта своеасаблівы рэнтген, які высвечвае ўсе недапрацоўкі.

Эльвіра ЖВІКАВА, галоўны мастак кіраўні Беларускага цэнтра моды:

— У дадзеным кантэксце хачу згадаць калекцыю, якая развівае тэму беларускага этнасу. Так, аўтар імкнецца выказацца на актуальную тэматыку, але ў выніку не выйшаў за кола сімвалаў, якія ўжо даўно набілі аскаму. Беларускі этнас — не толькі лён, пэўныя арнаментальныя матывы, саломка, карта мясцовасці, — гэтая тэма значна шырэйшая і глыбейшая. Каб выказацца на беларускую тэму, не абавязкова скачвацца ў банальнасці — можна прыдумаць штосьці цікавае і актуальнае.

Яўген ДУХАН, загадчык кафедр мастацтваў і Цэнтра візуальных мастацтваў і медыя Дзяржаўнага інстытута кіравання і сацыяльных тэхналогій БДУ:

— Я хачу тут у тэму прывесці такі прыклад. Сёлета распрацоўваўся праект рэстарана пры Пасольстве Беларусі ў Расіі. Пад час працы над ім прапаноўваліся самыя розныя варыянты, якія адсылалі да беларускай культуры: тая ж выцінанка, арнамент... Але ў выніку аднымі таленавітымі аўтарамі быў прыдуман такі сюжэт: туман. Яны прапанавалі паказаць Беларусь праз гэтую асаблівасць. Ідэя ўсім прыйшла даспадобы, бо, з аднаго боку, яна досыць арыгінальная, а з іншага — мае непасрэднае дачыненне да Беларусі, нашага клімату. Таму згодны з Эльвірай, што беларуская тэма можа быць паднесена больш цікава. У цэлым, я чакаў ад “Маманта-2011” вос-

— Безумоўна, трэба падзякаваць Юрыю за тое, што ён не здаецца і робіць у дадзенай сітуацыі ўсё, што можа. Як чалавек, які кіраваў “Белай амфарай”, мае дачыненне да іншых форумоў, я разумею, што за цяжкасці вам даводзіцца пераадоўваць. Ды ўсё ж пагаджуся з калегамі: “Мамант” не музіць быць ілюстратыўным фестывалем. Кожную сваю думку дызайнеры павінны прадумаць і дакладна даносіць. Мне не хапала правакацыі, а гэты фестываль — менавіта авангардны, дзе падобныя рэчы — да месца і нават вітаюцца. Хацелася б, каб пра гэта памяталі. Ды і спалучэнне танца, музыкі, моды... Учора мы маглі бачыць, як гэта можа працаваць, на канцэрце Уладзіміра Чэкасіна. Гэта было дзейства сусветнага класа! І мне хацелася б, каб канкурсанты раўняліся на падобны прыклад, не пакідаючы сабе падстаў для апраўданняў.

Уладзімір ЧЭКАСІН, музыкант, кампазітар, рэжысёр, прарэктар Вільнюскай кансерваторыі:

— Мне хацелася б звярнуць увагу дызайнераў на тое, што вы не павінны забываць: ваша дзеянне адбываецца ў часе. Мне было дастаткова ўбачыць першую мадэль — і я зразумеў, што будзе далей. Аніякай інтрыгі! Вядома, каб я ўбачыў фота вашай калекцыі, мне гэтага было б дастаткова. Але я знаходжуся ў зале і чакаю дзеі. Ад таго, наколькі вы валодаеце часам, наколькі яго адчуваеце, залежыць поспех вашай прэзентацыі.

Дзмітрый СУРСКІ:

— Мне падаецца, што “крызіс жанру”, які мы ўсе адзначылі, звязаны, у тым ліку, з арганізацыйнымі моманта-

Іван АЙПЛАТАЎ:

— А мне падаецца, што “Маманту” патрэбна больш арыентавацца на прафесіяналаў. Усё ж такі гэта фестываль авангарднага мастацтва, і належыць яго выводзіць з шэрагу мерапрыемства для студэнтаў, адмовіцца ад пэўных, арыентаваных на іншую аўдыторыю, так бы мовіць, папсовых нумароў, зрабіць стаўку на прыцягненне крэатыўнай прафесійнай публікі, “адсекчы” лішніе...

Юрый БУЦЬКО:

— Але ж пэўная выхаваная функцыя музіцы заставацца за фестывалем. Шмат хто з дызайнераў мне сёння сказаў, што яму адкрыліся вочы на авангардную моду. Ці ж гэта дрэнна?

Іван АЙПЛАТАЎ:

— Так, неабходна прывабліваць крэатыўную моладзь. Але няўжо ніхто са знаных дызайнераў не хоча “адравацца”? “Мамант” — менавіта тая імпрэза, якая дазваляе гэта зрабіць. Калі заахоціць спецыялістаў, прывязаць фестываль да пэўнай міжнароднай падзеі, “Мамант” можа стаць рэнтабельным.

Яўген ДУХАН:

— Яшчэ цікавей было б зладзіць фестываль у пэўным неакадэмічным месцы, каб сваю ролю адыграла і прастора. Да прыкладу, выкарыстаць пэўныя закінутыя будынкі, фабрычныя цэхі...

Іван АЙПЛАТАЎ:

— Зрабіць “Мамант” Вудстокам!

Юрый БУЦЬКО:

— Усё гучыць вельмі цікава і прывабна, дзякуючы за слушныя прапановы! Але давайце пачнём з прызовага фонду, — і ўжо ў студзені я паспрабую ім заняцца.

**Занатавала Дар’я АМЯЛЬКОВІЧ
Фота Паўла ПАТАШНИКАВА**

Хто “Вышэй за неба”?

У Мінску распачаліся здымкі першага маладзёжнага серыяла “Вышэй за неба”.

Кінапраект ажыццяўляецца Праграмай развіцця ААН у Рэспубліцы Беларусь у рамках рэалізацыі гранта Глобальнага фонду па барацьбе з ВІЧ, туберкулёзам і малярыяй.

Здымкі серыяла мяркуецца правесці ў Мінску цягам бліжэйшых месцаў, а прэм’ера запланавана на сакавік 2012-га. Паводле задумы аўтараў, у сцэнарый музіцы быць каля 120 персанажаў. Дарчы, на іх ролі праводзіўся жорсткі кастынг, працавалі фокус-групы ў шэрагу гарадоў краіны. Значым, практыка стварэння такіх груп украінецца і на “Беларусьфільме”.

У якасці ж саўндтрэка да серыяла запланавана правесці адбор запісаў насучаснай айчыннай музыкі розных стыляў і напрамкаў.

Экспедыцыя па Палессі

У сталічнай Гарадской мастацкай галерэі твораў Леаніда Шчамялёва да канца кастрычніка экспануецца “Фатаграфічная экспедыцыя-3. Палессе”.

Удзельнікі праекта — фатографы Дзмітрый Кароль, Уладзімір Парфянок, Ігар Пешахоў, Ігар Саўчанка — не ўпершыню выпраўляюцца ў даследчыцкую вандроўку, узброеныя камерамі.

Нагадаем, першая частка праекта прэзентавала глядачам мадэль падарожжа па турмаршруце, куды ўвайшлі такія перліны Беларусі, як Мір, Нясвіж, Крэва, Гальшаны... Наступны этап — вандроўка фотаквартэта па паўднёвым захадзе краіны з адлюстраваннем знакамітых Ружанаў, Косава, Слоніма, Сынковічаў.

Трэцяя ж частка, якая экспануецца ў Галерэі твораў Леаніда Шчамялёва, апаўвае пра аўтэнтычнае і пракаветнае Палессе. Як зазначаюць самі аўтары, вынік іх падарожжа — праз Тураў, Верасніцу, Навабярэжжа, Столін, Пінск, Закозель — не з’яўляецца проста “краязнаўчай фатаграфіяй”. Фактычна, перад глядачом — сумесная экспазіцыя, складзеная з аўтарскіх міні-выставак, дзе становяцца відэаочнымі жанравыя і стылістычныя ўпадабанні майстроў.

Пятая пара года

У Малой зале Музея сучаснага выяўленчага мастацтва адбудзецца прэзентацыя праекта Сяргея Кажамякіна “5-я пара года”.

Сяргей Кажамякін, вядомы сваімі канцэптуальнымі работамі, прадстаўляе ўласнае бачанне жанру і вызначае яго як “ментальны пейзаж”.

Аўтар абраў свой аб’ект даследавання, а больш дакладна — прастору, і за год стварыў свой ментальны пейзаж, якога не існуе. Дакладней, ён існуе, але, з прычыны сваёй невідчымасці, — выключна для таго, хто здольны яго ўбачыць.

У аснову праекта пакладзены календарны прыныц. Праца над праектам вялася цягам 2009 — 2010 гг. Месца, дзе праходзілі здымкі, знаходзіцца за дзесяць хвілін хадзі ад адміністрацыйнага цэнтра беларускай сталіцы. Аўтара натхніла адасобленая пустата гэтых мясцін, дзе быццам бы нічога не адбываецца. Аднак адбываецца у прыродзе нашага ўспрыняцтва свету: свет стварае форму і робіць яе бачнай для нас.

Задача аўтара — прастая: прысутнасць, сузіранне, фіксацыя, асэнсаванне, прэзентацыя. Творчы метады — фатаграфічны мінімалізм, які базіруецца на прыныцах, няхітрая прамая фатаграфія.

Новы этап развіцця сяла: сацыякультурны зрээ

Шматлікія абласныя і міжнародныя фестывалі, прыкладна два дзясяткі народных і ўзорных калектываў, багатая гісторыка-культурная спадчына, сярод якой, найперш, — палацава-паркавы ансамбль Сапегаў — усё гэта складнікі культуры Пружанскага раёна. Ды плюс матэрыяльна-тэхнічная база гарадскіх і сельскіх устаноў культуры названага рэгіёна — адна з узорных на Брэстчыне.

Пералічаныя дасягненні былі б папросту немагчымыя без пільнай увагі, якую надае сферы культуры кіраўніцтва мясцовага райвыканкама. І гэта — натуральна. Турыстычны патэнцыял Пружаншчыны мае вялікія перспектывы, і менавіта культурныя работнікі, як лічаць улады, павінны “раскручваць” і піярыць свой рэгіён, ствараць шматлікія брэндывы абласнога і нават рэспубліканскага значэння.

Досыць вялікая работа ў гэтым кірунку ўжо вядзецца. Нездарма начальнік аддзела культуры Пружанскага райвыканкама Канстанцін Панімаш, як і яго падначаленыя, пастаянна знаходзіцца ў пошуку новых ідэй і мае свой погляд на развіццё сферы культуры раёна.

Народ пытаецца і прапануе

“Калі адкрыюць СДК?”

Пытанні, якія задавалі жыхары Пружаншчыны, тычыліся як удасканалення матэрыяльна-тэхнічнай базы ўстаноў культуры, так і развіцця турыстычнага патэнцыялу рэгіёна.

Святлана, маладая маці, аграгарадок “Новыя Засімавічы”:

— Сёлета адрамантавалі будынак, дзе месцяцца сельская бібліятэка ды дзіцячая музычная школа. А калі плануецца адрамантаваць і адкрыць СДК?

Аляксандр, школьнік, г. Пружаны:

— Нядаўна ў райцэнтры адкрылі раённы Дом рамёстваў. Мне там вельмі спадабалася. Можна, нават запісуся ў які-небудзь гурток, напрыклад, разьбы па дрэве. Але, як падаецца, не стае Дому рамёстваў нейкіх цікавых мерапрыемстваў, напрыклад, майстар-класаў. А паглядзець на тое, як самабытны майстар выразае прадметы з дрэва ці лепіць з гліны, пагадзіцца, заўсёды цікава... Ці плануецца праводзіць падобныя мерапрыемствы ў РДР?

Марыя Сяргееўна, настаўніца, г. Пружаны:

— Нядаўна пабывала разам са сваімі школьнікамі на экскурсіі ў нашым знакамітым Ружанскім палацы, што належаў вядомаму роду Сапегаў. Змены там — навідавоку, і гэта вельмі радуе. А ці ёсць намер прадоўжыць рэстаўрацыйныя работы? Што плануецца яшчэ зрабіць у палацы? Ці будуць тут ладзіцца мерапрыемствы на гістарычную тэматыку?

Марына і Людміла, школьніцы, аграгарадок “Шарашова”:

— У нашым СДК заўсёды шмат цікавых канцэртных праграм, ды і на дыскатэках шмат людзей. Але ва ўстанове няма ноўтбука. А без яго сучаснаму дзі-дэю працаваць складана...

Паляпшэнне матэрыяльна-тэхнічнай базы ўстаноў культуры раёна, праца над раскруткай мясцовых “брэндавых” фестывалю, турыстычная дзейнасць і ўдзел у ёй культуротнікаў — усё гэта і многія іншыя пытанні былі абмеркаваны на райвыканкамаўскай “лятучцы”, ініцыяванай “К”. У ёй прынялі ўдзел намеснік старшыні Пружанскага райвыканкама Сяргей Гук і начальнік мясцовага аддзела культуры Канстанцін Панімаш.

Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ:

— Сяргей Міхайлавіч, што ўдалося зрабіць за апошнія гады ў сферы культуры раёна? Наколькі паспяхова яна, на вашу думку, працуе?

Сяргей ГУК:

— Напачатку хачу прывесці толькі адну лічбу: згодна з Дзяржпраграмай адраджэння і развіцця сяла на Пружаншчыне пабудаваны 21 аграгарадок. Па гэтай лічбе мы — бясспрэчныя лідары на Брэстчыне. І, натуральна, ва ўсіх гэтых паселішчах даведзены да ладу ўстановы культуры.

Канстанцін ПАНІМАШ:

— Канешне, не ўсюды яшчэ хапае той жа сучаснай апаратуры, камп’ютараў у СДК і бібліятэках, але сітуацыю паступова будзем змяняць.

Сяргей ГУК:

— За гэтыя гады на капітальныя і цяжкія рамонтныя ўстаноў культуры раёна было выдаткавана звыш дзевяці мільярдаў рублёў. Сума досыць важкая, і цяпер ад культуротнікаў залежыць, наколькі яны сваёй працай апраўдаюць тыя ўкладанні.

Канстанцін ПАНІМАШ:

— Дадам, што ў гэтую суму не ўваходзяць выдаткі на закупку мэблі, аргтэхнікі і гэтак далей. Такі канчатковы ліч-

ба — яшчэ больш значная. Гэта тыя сродкі, што паступалі да нас, згодна з інвестыцыйнай Дзяржпраграмай, з абласнога ўпраўлення культуры, а таксама грошы з мясцовага бюджэту.

Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ:

— Наколькі ведаю, у Пружанскім раёне цяпер рэалізуецца раённая Праграма адраджэння і развіцця сяла на 2011—2015 гады... Унікальны выпадак! Бадай, ні ў якім іншым рэгіёне Беларусі, якія наведваюць цягам камандзіровачных выездаў, не было і гаворкі пра падобныя пачынанні...

Сяргей ГУК:

— Так, і ў гэтым плане мы сапраўды адрозніваемся ад іншых раёнаў вобласці, ды і, пэўна, усёй рэспублікі. Так што цяпер у нас ёсць аграгарадкі 2011-га! Натуральна, існуюць пэўныя цяжкасці з фінансаваннем згаданай праграмы, але тое, што запланавалі на гэты год, — абавязкова зробім. У тым ліку — у сферы культуры.

Канстанцін ПАНІМАШ:

— Напрыклад, у аграгарадку 2011-га “Новыя Засімавічы” мы ўжо завяршылі

Дэталі да агульнай карціны

Паданне пра Шарашова

Турыст, што завітае ў гэтае мястэчка, ніколі аб тым не пашкадуе.

Тут напісана Шарашоўскае Евангелле, тут можна ўбачыць старадаўнія царкву і касцёл, драўляную званіцу — унікальны помнік беларускай драўлянай архітэктуры канца XVIII стагоддзя...

Гісторыю мястэчка беражліва захоўваюць у Шарашоўскім цэнтры культуры і

рамонт у будынку, дзе месцяцца бібліятэка і дзіцячая музычная школа. Цяпер даводзім да ладу тамтэйшы Дом культуры. Завершым рамонт да канца бягучага года. Толькі на гэтых аб’ектах ужо асвоена каля мільярда рублёў. А калі казаць пра ўсю раённую праграму адраджэння і развіцця сяла 2011—2015, дык, згодна з ёю, прадугледжаны рамонт у васьмі сельскіх установах культуры.

Сяргей ГУК:

— Хачу адзначыць і нашу працу ў аграгарадку мінулага года — “Ружаны”. Гэта знакавае паселішча нашага раёна, таму да яго заўсёды будзе найвялікшая ўвага ў кіраўніцтва райвыканкама. А матэрыяльна-тэхнічная база сферы культуры ў Ружаных, на маю думку, цяпер на вышыні.

Канстанцін ПАНІМАШ:

— Летась мы адрамантавалі там дзіцячую школу мастацтваў, дзіцячую і гарпаяльковую бібліятэкі, а таксама Цэнтр культуры і дазугу.

Сяргей ГУК:

— У гэтым гарадскім пасёлку пражывае прыкладна тры з паловай тысячы чалавек, і, зразумела, якасць культурнага абслугоўвання там павінна быць не горшая, чым у райцэнтры. Безумоўна, акрамя аб’ектаў сферы культуры, мы актыўна займаемся і займаем рэстаўрацыйнымі работамі ў палацы Сапегаў.

гелі таксама будзе дзейнічаць музейная экспазіцыя. Да таго ж, з пачатку года на тэрыторыі Ружанскага палаца адкрылася сувенірная крама, якая вельмі дапамагае мясцовым музейшчыкам у выкананні плана платных паслуг.

Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ:

— Але за кошт чаго раённы бюджэт змог “пацягнуць” такую вялікую суму на рэстаўрацыйныя работы? Думаецца, ваш вопыт будзе цікавы і іншым раёнам, бо, як вядома, на Беларусі даволі шмат аб’ектаў гісторыка-культурнай спадчыны, якія патрабуюць рэстаўрацыі. На жаль, сродкаў на прывядзенне гэтых аб’ектаў у належны стан заўсёды не стае...

Сяргей ГУК:

— Не ведаю, ці змогуць выкарыстаць наш вопыт у іншых раёнах, але скажу толькі, што такая значныя фінансавыя ўкладанні мы здолелі зрабіць за кошт таго, што Пружаншчына дынамічна і паспяхова развіваецца. Наш раён — узорны ў плане сельскагаспадарчай вытворчасці, па многіх іншых вытворчых пытаннях. На сёння мы ўзялі мясцовую вытворчасць на якасна новы ўзровень, а па валавым вырабе малака мы — лідары не толькі на Брэстчыне, а і на Беларусі. У раёне — 35 сучасных малочных фермаў, лічба, якая кажа сама за сябе... Натуральна, шмат станоўчага і ў сферы культуры.

іншых краінах Еўропы: ладзіць у старажытных сценах шматлікія масавыя мерапрыемствы, фестывалі старадаўняй музыкі і рыцарскія баі, продаж сувенірнай прадукцыі... І, на маю думку, аддзелу культуры варта працаваць над “раскруткай” гэтага знакавага аб’екта Пружаншчыны, рэкламаваць усе нашы мерапрыемствы не толькі ў абласным, але і ў рэспубліканскім друку, Інтэрнэце...

Канстанцін ПАНІМАШ:

— Так, Ружанскі палац — гэта месца для прыкладання сіл культуротнікаў, і мы гэта выдатна разумеем. Ужо сёлета, упершыню, правялі тут фэст пад назвай “Ружанская брама”, і гэтае мерапрыемства плануем ладзіць штогод. “Ружанская брама” сабрала звыш трох тысяч чалавек. Упэўнены, у наступныя гады яна прыцягне да сябе ўвагу яшчэ большай колькасці турыстаў.

Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ:

— Пры правядзенні падобных маштабных акцый варта было б выкарыстаць магчымасці прыватнага бізнесу. Напрыклад, у Ашмянскім раёне дзяржаўна-прыватнае супрацоўніцтва пры правядзенні фестывалю ў Гальшанскім замку практыкуецца ўжо не першы год і прыносіць неабліг дывідэнды і раёну, і мясцоваму аддзелу культуры. А што на Пружаншчыне?

Пружаншчына: ад брэндавасці да запатрабаванасці

Рэцэпт action для

Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ:

— “К” неаднаразова пісала пра іх ход і пра тое, што ажыццяўляюцца яны, у першую чаргу, за кошт сродкаў райбюджэту...

Сяргей ГУК:

— Так. Важна, што сферу культуры ўсяляк падтрымлівае старшыня Пружанскага райвыканкама Аляксандр Юркевіч. Гэта датычыцца як пытанняў паляпшэння матэрыяльна-тэхнічнай базы ўстаноў культуры, так і рэстаўрацыі Ружанскага палаца. Таму да апошняга часу ўсе работы на гэтым аб’екце праводзіліся за кошт сродкаў раённага бюджэту: асвоена больш за тры мільярды рублёў. На гэтыя сродкі былі адрэстаўраваны ўязная брама і ўсходні флігель, дзе размясцілася музейная экспазіцыя. А летась аб’ект трапіў у пратакол Даручэння Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь, і з рэспубліканскіх сродкаў нам было выдаткавана прыкладна 4 мільярды 800 мільёнаў рублёў на рэканструкцыю заходняга флігеля палацава-паркавага ансамбля.

Канстанцін ПАНІМАШ:

— Паводле пратакола Даручэння Прэзідэнта выдаткаваныя сродкі павінны быць асвоены ўжо сёлета, і мы абавязкова гэта зробім. Магчыма, у заходнім флі-

СДК аграгарадка “Новыя Засімавічы” рамонтуюцца паводле раённай праграмы адраджэння і развіцця сяла.

Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ:

— Безумоўна, адраджэнне палаца Сапегаў у Ружаных можа прыносіць у перспектыве даволі значныя фінансавыя дывідэнды. Маю на ўвазе прыцягненне шматлікіх турыстаў, продаж сувенірнай прадукцыі і многае іншае... Як правіла, праблемай часта становіцца якраз нізкая і малаактыўная прапанова...

Сяргей ГУК:

— Я таксама лічу, што Ружанскі палац павінен прыносіць пэўны прыбытак. З цягам часу тут варта зрабіць тое, што і ў

Сяргей ГУК:

— На жаль, нашы мясцовыя прадпрыемствы пакуль толькі прыглядаюцца да партнёрства з раённымі ўладамі, з аддзелам культуры і ніяк сябе не праўляюць. Тым больш, не кожны цяпер хоча ўкласці грошы ў такія аб’екты, дзе аддача прыйдзе не адразу, а праз пяць — дзесяць гадоў. Але я мяркую, калі мы будзем паспяхова ладзіць “Ружанскую браму”, калі прадоўжым рэстаўрацыю палаца Сапегаў, дык бізнес не застанецца аб’якавым да супрацоўніцтва.

Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ:

— Варта, лічу, падумаць і пра тэатральныя гістарычныя тэматыку. Тым больш, далёка па вопыт хадзіць не трэба: побач — Івацэвічына са знакамітым палацам Пуслоўскіх у Косаве, дзе падобныя акцыі — даўня завядзёнка...

Канстанцін ПАНІМАШ:

— Мы таксама плануем ладзіць у Ружанскім палацы цікавыя гістарычныя тэатралізацыі — гэта сапраўды яшчэ адзін са сродкаў прыцягнення турыстаў на Пружаншчыну. Магчыма, тое будзе адбывацца ў рамках фестывалю “Ружанская брама”. У далейшым, упэўнены, мерапрыемства займець рэспубліканскі, а мо і міжнародны статус.

яна ладзіць шматлікія масавыя святочныя мерапрыемствы на разнастайную тэматыку, актыўна супрацоўнічаюць з прадстаўнікамі рэлігійных канфесій, што пражываюць на тэрыторыі рэгіёна. Пры ўстанове працуе дзесяць гурткоў і аматарскіх аб’яднанняў на любы густ — ад танцавальных і вакальных калектываў да шахматна-шашачнага клуба і клуба спартыўнай гімнастыкі, а дыскатэкі, што ладзяцца ў Шарашоўскім ЦКіВЧ, карыстаюцца нязменным попытам у жыхароў гарадскога пасёлка. Таму і не дзіва, што гадавы план платных паслуг, як распавёў дырэктар установы культуры Геннадзь Фасевіч, быў выкананы яшчэ ў верасні.

Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ:

— Разгалінаваную турыстычную дзейнасць немагчыма ўявіць без развіцця прыдарожнага сэрвісу, свечасовага і якаснага рамонту дарожнага пакрыцця... Наколькі гэты накірунак дзейнасці развіты ў раёне? І як у прыдарожным сэрвісе плануецца задзейнічаць сферу культуры? На Віцебшчыне такая дзейнасць прыносіць прыбытак аддзелам культуры праз продаж сувеніраў у шматлікіх прыдарожных кафэ і гасцініцах...

Сяргей ГУК:

— У лістападзе, як вядома, будуць завершаны работы па пракладанні аб'язной дарогі ўздоўж Белаежскай пушчы. Дарога — рэспубліканскага значэння, яна праходзіць па маляўнічых мясцінах Брэстчыны, у тым ліку — і па Пружаншчыне. На ёй у нас вызначана дзесяць пляцовак для стварэння аб'ектаў прыдарожнага сэрвісу, і першыя ластаўкі ўжо ёсць: адно месца выкупіла ААТ “Жураўлінае”, гэта гаспадарка раёна, другое — прыват-

Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ:

— Яшчэ адзін шлях у накірунку развіцця прыдарожнага сэрвісу: выкупіць блізу дарогі які-небудзь будынак і зрабіць там гасцініцу аддзела культуры. Так зрабілі ў Браслаўскім раёне Віцебскай вобласці, і цяпер гэтая гасцініца карыстаецца ня зменным попытам у прыездных гасцей. Або можна адкрыць агракасядзібу, дзе заезджыя турысты маглі б не толькі пераначаваць ды пакаштаваць стравы беларускай народнай кухні, а і атрымаць культурную праграму ад аўтэнтчнага калектыву... “К” пісала аб прыкладзе такой дзейнасці ў Іўеўскім раёне Гродзеншчыны...

Канстанцін ПАНІМАШ:

— У перспектыве ўсё гэта мы плануем здзейсніць. Цяпер, натуральна, нашы сілы кінуты на працу ў Ружанскім палацы, і мы абавязкова зробім з яго сапраўдны брэнд раёна. Там будуць прадстаўлены і тэатралізацыі, і народная кухня, і, магчыма, нейкія сцэнічныя пастаноўкі пад адкрытым небам... Што да гасцініцы, дык

такія ідэя ў нас таксама прапрацоўвалася. Можна, сапраўды варта ўзяць нейкі будынак на свой баланс або набыць? Каб турыст мог там адпачыць і паўдзельнічаць у майстар-класах, паглядзець на вырабы майстроў народнай творчасці, пакаштаваць стравы народнай кухні, пакатацца на конях і набыць той або іншы сувенір...

Сяргей ГУК:

— Нам вельмі хацелася б, каб Пружаншчына з цягам часу стала прыцягальнай для турыстаў. Вядомыя Віскілі знаходзяцца на тэрыторыі Пружанскага раёна, Белаежская пушча — перліна Еўропы, палац Сапегаў, шмат аб'ектаў гісторыка-культурнай спадчыны — згадаю Пружаны, Каштанайку, Інтэрнацыянальны... Усё гэта можна “раскруціць” і цікава падаць. І ў рэкламе павінны абавязкова быць задзейнічаны супрацоўнікі аддзела культуры.

Канстанцін ПАНІМАШ:

— Мы пастаянна працуем над піярам свайго рэгіёна. У нас цяпер доволі шмат брэндаў: фестываль джазавай музыкі “Пружанскі блюз”, згаданы ўжо фэст “Ружанская брама”, абласны фестываль акадэмічных песняспеваў “Ляці, наша песня!”. Сёлета зладзім у Пружанах свята-кірмаш, нешта накшталт “Мотальскіх прысмакаў”, з прыцягненнем культурна-работнікаў раёна, майстроў народнай творчасці. Гэты фэст, магчыма, з цягам часу стане рэгіянальным брэндам, і на яго абавязкова будуць прыязджаць турысты... А налета мы будзем адзначаць 120-годдзе з дня нараджэння Рыгора Шырмы — зладзім у вёсцы Шакуны, на яго малой радзіме, песенны фестываль, куды запрасім нашы вядомыя раённыя і абласныя калектывы. Так што, я ўпэўнены, турысты да нас будуць прыязджаць часцей.

Сяргей ГУК:

— Цяпер у райцэнтры ёсць лядовая арэна, распачата будаўніцтва яшчэ адной

На людным месцы

Ліэзненшчына: матэрыяльна-тэхнічная база

Канцэртны — да Дня маці

3 Ліэзненскага раёна Віцебскай вобласці прыйшла добрая навіна: напярэдадні Дня работнікаў культуры быў капітальна адрамантаваны мясцовы РДК. А першыя канцэртны ў ім адбудуцца з нагоды Дня маці.

Як распавяла “К” начальнік аддзела культуры Ліэзненскага райвыканкама Марыя Казакевіч, рамонт у цэнтральнай установе культуры распачаўся ў маі, а скончыўся 7 кастрычніка. Усяго на рамонтных работах было асвоена два з паловай мільярды рублёў.

— За гэтыя грошы мы адрамантавалі дах, паставілі шклопакеты, дзверы, давалі да ладу ўнутраныя памяшканні, — паведаміла Марыя Станіславаўна, — а таксама ўстанавілі новую мэблю. Раённыя ж улады падары-

лі нам новую гукаўзмацняльную апаратуру для правядзення канцэртных мерапрыемстваў...

Як пераканана Марыя Казакевіч, устаноўка культуры займее больш магчымасцей для выканання плана платных паслуг. Бо ў РДК цяпер створаны ўсе умовы, каб прымаць зорак эстрады, творчыя калектывы, а таксама праводзіць мерапрыемствы раённага, абласнога і рэспубліканскага маштабу.

На здымку: Ліэзненскі РДК у час рамонтных работ.

Навагрудчына: абмен вопытам

Сайт — запатрабаваны

Напрыканцы верасня разам з калегамі з Баранавіцкай ЦБС у Навагрудскай ЦБС быў праведзены семінар па ўкараненні і развіцці інфармацыйных тэхналогій.

Станоўчую ролю адыграла ў свой час камп'ютарызацыя. У Навагрудскую ЦБС яна прыйшла ў 2002 годзе. Сёння з 29 бібліятэк камп'ютарызавана 17. Агульная колькасць камп'ютараў дасягнула 33-х. У 2007-м у Цэнтральнай раённай бібліятэцы створана лакальная сетка, поўнасцю аўтаматызавана ЦРБ. Тое ж — і ў калег з Баранавічаў. Бібліятэчныя працы аўтаматызаваны ў Гарадской цэнтральнай бібліятэцы імя В.П. Таўлая. Баранавіцкая цэнтральная гарадская бібліятэка ўваходзіць у рэспубліканскі кансорцыум па аналітычным роспісе дакументаў часопісных арты-

кулаў LibKARD. Спецыялісты з Баранавіцкай ЦБС дзяліліся асаблівасцямі гэтай дзейнасці.

Чытачы 13 бібліятэк Навагрудскай ЦБС маюць магчымасць карыстацца рэсурсамі Інтэрнэта. Сувязь гэтых бібліятэк з іншымі падтрымліваецца праз электронную пошту. І Баранавіцкая ЦБС, і Навагрудская ЦРБ маюць свае сайты ў Сеціве. Дарэчы, аналіз даных лічылніка паказвае, што вэб-сайт Навагрудскай ЦРБ — запатрабаваны.

На семінары навагрудчане дзяліліся досведам работы бібліюса. Ён абслугоўвае 11 маршрутаў, а гэта 31 вёска і аддзяленне круласутачнага знаходжання Навагрудскага тэрытарыяльнага цэнтра сацыяльнага абслугоўвання насельніцтва. У Баранавіцкай жа ЦБС дзейнічае медыяаўтобус.

Фаіна МАЛЮЖЭНЦ, загадчык аддзела бібліятэчнага маркетынгу Навагрудскай ЦРБ

Мастоўшчына: паездка на этнафестываль

Дзе каштавалі каравай?

Днямі ў Саратаве прайшоў II Усерайскай этнафестываль нацыянальных культур “Волжскі падворак”.

У фестывалі браў удзел калектыв нашага РДК — народны ансамбль “Ярыца” (мастацкі кіраўнік — Шаміль Тайроў). Кіраваў дэлегацыяй начальнік аддзела культуры Мастоўскага райвыканкама Уладзімір Свістоў.

“Ярыца” адкрыла праграму прэзентацыі фестывальных калектываў. Выступленні праходзілі на 16 нацыянальных падворках. На беларускі завітала кіраўніцтва Саратаўскай вобласці. “Ярыца” сустрэла гасцей беларускім караваем і сувенірамі з Мастоўшчыны.

Завяршыўся этнафестываль урачыстым шэсцем удзельнікаў па праспекце Кірава — ад мясцовага цырка да кансерваторыі, дзе і адбыўся заключны гала-канцэрт свята.

Марына ГОЛУБЕВА, дырэктар Мастоўскага РМЦ
На здымку: “Ярыца” на беларускім падворку.

Рэчыца: краязнаўства

Летапісцы вёсак

У Цэнтральнай раённай бібліятэцы распрацаваны праект “Краязнаўства без межаў”.

Сельскія бібліятэкары сабралі вялізны матэрыял пра жыццё аднавяскоўцаў. Узнікла неабходнасць сістэматызацыі, захавання і абагульнення ветэранскіх успамінаў. Былі аформлены тэматычныя альбомы і папкі.

32 сельскія бібліятэкі пішучы летапісы вёсак. Сёлета аддзел бібліятэчнага маркетынгу РДК абвясціў раённы агляд-конкурс “Пішам гісторыю самі” на лепшы сельскі

летапіс. Пры гэтым у Краснадуброўскай, Левашоўскай, Баршчоўскай, Бабіцкай, Салтанашскай, Ведрыцкай сельскіх установах выкарыстоўваюцца камп'ютарныя тэхналогіі.

Летапіс вёскі Глыбаў аформлены ў Рэчыцкай друкарні пры падтрымцы Глыбаўскага сельсавета. Не менш арыгінальны і летапіс, падрыхтаваны ў Холмецкай бібліятэцы, дадаткам да якога сталі два альбомы з вокладкамі, аформленымі вышыўкай.

Тацияна ІВАНІС, бібліятэкар аддзела бібліятэчнага маркетынгу Рэчыцкай ЦРБ

Райвыканкамаўская “лятучка” з “К”

стародаўніх муроў

ная фірма. Хаця, трэба прызнаць, раённыя прадпрыемствы займаюць цяпер досыць уважаную пазіцыю па гэтым пытанні. Але аўкцыёны ў нас праходзяць рэгулярна, уся неабходная інфармацыя размешчана на сайце райвыканкама, таму, лічу, у бліжэйшай перспектыве ўсе абзначаныя намі пляцоўкі будуць выкуплены альбо прыватнікамі, альбо дзяржаўнымі арганізацыямі.

Канстанцін ПАНІМАШ:

— Маю такую ідэю: правесці ў якім-небудзь населеным пункце, што ляжыць уздоўж названай аб'язной дарогі, фестываль, каб прыцягнуць сюды турыстаў. Спадзяюся, у наступным годзе мы абавязкова здзейснім задуманае...

Так будзе выглядаць новы гмах гасцініцы, якая цяпер будзецца.

гасцініцы, бо тая, што існуе, нас не задавальняе: яна разлічана ўсяго на 32 нумары. Калі пабудуем гасцініцу (хутэй за ўсё, гэта адбудзецца ў наступным годзе), дык у Пружанах зможам ладзіць спартыўныя, турыстычныя мерапрыемствы значна большага маштабу, чым цяпер. Калі ж кажаць пра культуру, дык у Ружанскім палацы адкрылася сувенірная лаўка, якая прыносіць невялікі прыбытак. І гэты накірунак працы таксама варта развіваць далей. Бо турыст сёння хоча што-небудзь узяць на памяць аб тых мясцінах, дзе ён быў. І яшчэ. Я ўпэўнены, што без эжшну, без нейкіх цікавых мерапрыемстваў любіць аб'ект, нават Ружанскі палац, па-просту не запрацуе. Таму культурным раёна, аддзелу культуры трэба працаваць над насычаннем палацава-паркавага ансамбля Сапегаў разнастайнымі мерапрыемствамі, каб гэты выдатны помнік гісторыка-культурнай спадчыны сапраўды “ажыве”. А кіраўніцтва райвыканкама будзе заўсёды спрыяць культурным і здзіўленні іх крэатыўных задумак і прапановаў.

Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ, наш спецыяльны карэспандэнт Мінск — Пружанскі раён — Мінск Фота аўтара

Дэталі да агульнай карціны

Сувенір з прыбыткам

Колькі месяцаў таму ў Пружанах адкрыўся раённы Дом рамёстваў.

Установа месціцца ў аднапавярховым вялікім будынку, і ў ёй ёсць некалькі гурткоў па самых розных відах народных рамёстваў — ад разыбы па дрэве да ткацтва і роспісу па шкле. У планах дырэктара РДР Людмілы Андросавай — праводзіць у будучым пры ўстанове майстар-класы майстроў народнай творчасці, ладзіць выстаўкі і разнастайныя цікавыя мерапрыемствы.

Па словах начальніка аддзела культуры Канстанціна Панімаша, з цягам часу прадукцыя супрацоўнікаў Дома рамёстваў абавязкова будзе выстаўляцца на продаж для ўсіх ахвотных. Таму ў наступным годзе пры ўстанове культуры будзе адкрыты салон-крама, дзе ахвотныя набудуць упадабаныя вырабы майстроў народнай творчасці. Такія ж сувенірная лаўка, па словах Канстанціна Панімаша, ужо цягам кастрычніка запрацуе ў яшчэ адной установе культуры райцэнтры — знакамітым Пружанскім палацыку.

Пабачыць калекцыю можна было цягам усяго толькі трох дзён, пад час якіх каштоўныя прадметы дэманстраваліся ў музеі. А ўжо зараз распачалася яе музейная апрацоўка, што ўключае карпатлівую працу па апісанні кожнага з перададзеных прадметаў, унясенні іх у электронную базу даных. Акрамя таго, прадугледжваецца іх на-

нага музея, адлюстроўвала прыналежнасць свайго ўладальніка да дружны і мусіла забяспечыць спагаду Перуна. У сваю чаргу, амулеты ў выглядзе лыжачка ці ключоў, што вырабляліся выключна для жанчын, мусілі прынесці дабрабыт у дом. І хоць прадстаўлены ў калекцыі амулеты — фактычна язычніцкія, аднак, на думку Мікалая Пла-

калекцыі крыжоў-энкаліпёнаў з'яўляюцца сапраўднымі творамі мастацтва, дзе ўвасобіліся традыцыі сярэднявечнага бронзаліцейнага рамяства. У гэтым шэрагу ўнікальных прадметаў спецыялісты вылучаюць сэрбы пазалочаны крыжык з Гальшанаў і крыж-энкаліпён з выемчатай эмаллю з Мсціслаўскага раёна. Варта нагадаць, што энкаліпёны, або, як іх яшчэ

Рарытэтны ўзор крыжыка

Што абяцала "спагаду" Перуна?

Чарговым крокам у справе дзяржаўна-прыватнага супрацоўніцтва ўстаноў культуры і бізнесу стала перадача Нацыянальнаму гістарычнаму музею Рэспублікі Беларусь ад аднаго з буйных айчынных банкаў вялікай калекцыі рарытэтаў: 168 язычніцкіх амулетаў і хрысціянскіх крыжоў, што былі выкуплены ў збіральніка прадметаў даўніны.

вуковая апрацоўка. Да гэтай працы плануецца прыцягнуць айчынныя гісторыкаў якія спецыялізуюцца на вывучэнні рэлігійных старажытнасцей X — XVI стст.

Як адзначыў загадчык аддзела археалогіі, нумізматыкі і зброі Нацыянальнага гістарычнага музея Рэспублікі Беларусь, кандыдат гістарычных навук Мікалай Плавінскі, каштоўнасць уяўляе з сябе ўся калекцыя ў сукупнасці як адзінае цэлае. Дзякуючы падтрымцы банка музей закупіў ці не самы буйны ў краіне збор культавай пластыкі. Пры гэтым калекцыя дазваляе адлюстравыць рэлігійныя ўяўленні людзей ад дахрысціянскіх часоў да XVII ст. І хоць, на думку спецыяліста, практычна кожны з перададзеных прадметаў мае свае аналогі, у той жа час, у калекцыі прадстаўлены і ўнікальныя для нашай краіны крыжы, якія маюць вялікую навуковую і музейную каштоўнасць.

Па словах Мікалая Плавінскага, гэтая калекцыя збіралася цягам доўгага часу. Пры гэтым, многія з прадметаў закупляліся калекцыянерам, у тым ліку праз пасрэднікаў, а таму іх першапачатковае месцазнаходжанне сёння высветліць, на жаль, малаверагодна. Хаця для некаторых прадметаў удалося ўстанавіць хаця б прыкладную лакалізацыю.

Якое ж значэнне мае збор для вывучэння айчыннай гісторыі? Як вядома, да канца X ст. на беларускіх землях, як і ва ўсёй Усходняй Еўропе, панавала язычніцтва. Адною з яго характэрных асаблівасцей пантэізму было выкарыстанне амулетаў. У залежнасці ад сваёй формы, кожны амулет меў пэўнае значэнне. Да прыкладу, упрыгожанне ў выглядзе сякеркі, якое таксама прадстаўлена ў новай калекцыі Нацыянальнага гістарыч-

вінскага, яны даюцца XI — XII стст. і, хутчэй за ўсё, з'яўляюцца перажыткамі дахрысціянскіх уяўленняў. З агульнай жа колькасці калекцыі такія язычніцкія артэфакты складаюць досыць малую частку — менш за 20 прадметаў, у адрозненне ад разнастайных нацельных крыжоў.

Распаўсюджанне апошніх непасрэдна звязана з прыняццем хрысціянства. І хоць з гэтага часу наш край пачаў развівацца ў агульнаеўрапейскім рэчышчы, тым не менш, даволі працяглае час захоўвалі адметныя асаблівасці язычніцкага светаўспрымання. Акрамя таго, вялікі ўплыў на насельніцтва нашага краю аказалі варагі, чые мастацкія традыцыі адлюстраваліся ў з'яўленні на беларускіх землях шэрагу разнавіднасцей нацельных крыжыкаў, у тым ліку своеасаблівага "скандынаўскага тыпу".

Як адзначыў Мікалай Плавінскі, многія з прадстаўленых у

назваюць, крыжы-машчавікі, складаліся з пярэдняй і задняй створака, паміж якімі закладвалі свяшчэнныя рэліквіі. На паверхні яны мелі інкруставаныя або рэльефныя выявы святых ахоўнікаў ці сюжэты на біблейскай тэмы. Гэта вельмі каштоўныя вырабы, якія досыць часта завозіліся на тэрыторыю Беларусі з паўднёвых раёнаў. Паводле звестак айчынага археолага, прафесара Пятра Лысенкі, у свой час энкаліпёны былі знойдзены ў Полацку ў пластах XII ст., а таксама ў Навагрудку, Мінску, Брэсце і Тураве.

На думку археолага, зыходнай сыравінай для іх вытворчасці было імпартнае срэбра, якое паступала на тэрыторыю Беларусі ў выглядзе сярэбраных манет з краін арабскага ўсходу і Заходняй Еўропы. Паступленні былі, відаць, даволі вялікія, бо дазвалялі засяроджваць у асобных руках вельмі значную маёмасць. Згадайма хаця б мінскага князя Глеба Усяславіча, які ў 1119 г. завяшчаў Кіева-Пячэрскаму манастыру 600 грыўняў срэбра і 50 грыўняў золата, што складала, адпаведна, каля 120 і 10 кілаграмаў гэтых каштоўных металаў. Прыкладна такія ж буйныя выдаткі мела і полацкая князьёна Ефрасіння ў 1161 г. пры вырабе напастольнага крыжа, матэрыялы якога каштавалі 100 грыўняў.

Калі ж убачыць калекцыю язычніцкіх амулетаў і хрысціянскіх крыжоў гасці Нацыянальнага гістарычнага музея? Па словах Мікалая Плавінскага, плануецца, што гэтая каштоўная калекцыя рэчышчы, тым не менш, даволі працяглае час захоўвалі адметныя асаблівасці язычніцкага светаўспрымання. Акрамя таго, вялікі ўплыў на насельніцтва нашага краю аказалі варагі, чые мастацкія традыцыі адлюстраваліся ў з'яўленні на беларускіх землях шэрагу разнавіднасцей нацельных крыжыкаў, у тым ліку своеасаблівага "скандынаўскага тыпу".

Як адзначыў Мікалай Плавінскі, многія з прадстаўленых у

К.А.
На здымках: нацельныя крыжы і амулеты з фондаў Нацыянальнага гістарычнага музея.

"Малайчына!"

Віншуем!

Менавіта так Мікола Сымонавіч Гіль ацрнхваў нясмела-папяховыя высілкі "падшыванцаў" — журналістаў. Плойма іх узвілася з-пад моцнага гілеўскага крыла. Сярод "акрыленых" — і сённяшнія "культураўцы"...

Днямі ён вярнуўся на "зімоўку" з роднай Слабады, з упадабаным апошнім часам лецішча, дзе вольна, вусцішна, няма гарадскога тлуму і жыве памяць. Кажуць, там не толькі дошкі габляваў, але і выбудоўваў штосьці са слоў і радкоў. Мемуары? Не прызнаецца. Піша... Не можа Мікола Гіль не пісаць. І яму, неаспрэчна, ёсць што згадаць. Не толькі распавесці, але і сказаць. Пераканаўча, доказна, прыныцова. На дзясятка non-fiction хопіць.

Мікола Гіль больш за паўвека таму скончыў аддзяленне журналістыкі філалагічнага факультэта БДУ, працаваў рэдактарам перадач для дзяцей на Мінскай студыі тэлебачання, літсупрацоўнікам, загадчыкам аддзела "Літаратуры і мастацтва", у рэдакцыях "Роднай прыроды" і "Малодосці", быў галоўным рэдактарам "ЛіМа", апошнія гады — першым намеснікам дырэктара РВУ "Культура і мастацтва", галоўным рэдактарам часопіса "Мастацтва"... Словам, патрыярх беларускай журналістыкі, які шмат бачыў, перажыў і адчуў. Не менш напісаў у публіцыстыцы і прозе. А чаго вартыя ягоныя вусныя віртуозныя расповеды, расцяганя намі на цытаты!

Пад час кіравання часопісам "Мастацтва" Мікола Сымонавіч уражваў глыбіннымі ведамі пра патаемныя працэсы тэатральнага жыцця, кінавытворчасці, ён цудоўна арыентаваўся ў праблемах мастакоў і артыстаў, не абмяжоўваючыся сталічнымі постацамі.

Не менш плённа ён працаваў і на нашу газету. Сярод "культураўцаў" быў не толькі адным з кіраўнікоў, але і старэйшым таварышам з пашанотным статусам. Ён быў, так бы мовіць, прафесійным дарадцам, аналітыкам, энцыклапедыстам, знаўцам Беларусі, якую аб'ехаў з журналісцкімі камандзіроўкамі ўздоўж і ўпоперак, непаўторным прыдумшчыкам адмысловых газетных ідэй, "гарачых" тэм і афарыстычных, часцяком рыфмаваных, загаловаў-

каў. А яшчэ — увасабленнем справядлівасці, шляхетнасці, чалавечай целпыні, хоць і нарадзіўся на "халоднага Міколу". Такім ён, дзякаваць Богу, застаецца для нас і па сёння. Ягоная "грамадская прыёмная" адкрытая для кожнага з нас. Як і рэдакцыя "Культуры" і "Мастацтва" — для яго. І гэта грэе ды ў чарговы раз акрылае.

Мы шчыра віншуем нашага настаўніка з юбілеем, звычайна яму моцнага здароўя і новых лёгкіх радкоў пра час, век, эпоху і "культураўскім" хорам кажам шануюнаму Міколу Сымонавічу: "Малайчына!" А ён у адказ жартуе-аддзячвае:

— Жыццё з "Культурай" — алес гут,
А без яе — яму капут!
Хто аспрэчыць словы патрыярха?
Ад імя "культураўцаў" — Яўген РАГІН і Юрый ІВАНОВ (фота)

Чаго каштуе фаліант?

"Людей способных" — для Астрожскага выдання

Сярод кніжных помнікаў, прадстаўленых у Нацыянальнай бібліятэцы нашай краіны, асаблівае месца займае Астрожская Біблія — першае поўнае друкаванае выданне Бібліі на царкоўнаславянскай мове з выкарыстаннем біблейскіх тэкстаў на грэчаскай, яўрэйскай, лацінскай, чэшскай і іншых мовах. Сёлета спаўняецца 430 гадоў з часу яе выдання.

У 1578 годзе князь Канстанцін Астрожскі, маці якога паходзіла са старадаўняга роду Алеўкавічаў, князьёў Слуцкіх, заснаваў у сваім маёнтку друкарню. Ці не галоўнай справай жыцця князя стала стварэнне ўмоў для падрыхтоўкі і выдання Астрожскай Бібліі, што ў выніку была прызнана кананічнай царкоўнай Бібліяй.

Як адзначыў даследчык гісторыі Прусаўскай Царквы, протаіерэй Сергій Гардун, Біблія, надрукаваная Францыскам Скарынам, была, на жаль, не поўнай і не атрымала такога шырокага прызнання і пашырэння, як Астрожская, якая стала агульнапрызнаным тэкстам Свяшчэннага Пісання не толькі для Вялікага Княства Літоўскага, але і для прастораў Маскоўскай дзяржавы ды славянскіх народаў.

Цягам амаль двух стагоддзяў гэта была адзіная друкаваная славянская Біблія, якая выкарыстоў-

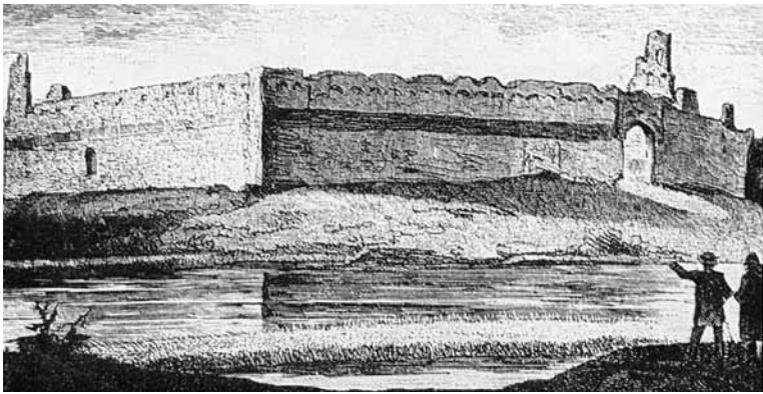
Францыскам Скарынам, складальнікі Бібліі ажыццявілі параўнаўчы аналіз і рэдагаванне розных тэкстаў.

Пасля вялікай падрыхтоўчай працы першае пробнае выданне Бібліі пабачыла свет 12 ліпеня 1580 г. і ўключала Новы Запавет і Псалтыр. Другое — асноўнае — выданне выйшла 12 жніўня 1581-га і ўжо мела поўны біблейскі звод і ўсе прадмовы да кнігі. Як падлічылі даследчыкі, аб'ём тэксту Астрожскай Бібліі складае прыкладна 3 240 000 друкаваных знакаў. Пры гэтым уражвае і велізарны па тым часе тыраж: каля 1500 экзэмпляраў.

У даследаванні, прысвечаным Астрожскай Бібліі, член Біблейскай камісіі Беларускага Экзархату Тацяна Матрунчык прыводзіць два надзвычай цікавыя факты, а дакладней — выказванні адносна значнасці гэтага выдання. Першае належыць вядомаму чэшскаму філолагу і гісторыку XIX ст. Ёзэфу Добруўскаму, які зазначыў наступнае: "Я аддаў бы палову сваёй бібліятэкі за Астрожскую Біблію!" А прапаведнік і палеміст XVII ст. Міхаіл Андрэла-Арасвігоўскі сцвярджаў, што за адну яе старонку ён аддаў бы Чэхію, Англію, нямецкую веру, Прусію, Польшчу, Фландрыю з іх духоўнымі традыцыямі, бо ісціну яму адкрыла толькі гэтая кніга.

Асобна варта сказаць колькі слоў аб працэсе падрыхтоўкі ўнікальнага выдання. Канстанцін Астрожскі хацеў падаць тэкст Бібліі ў найбольш дакладным выглядзе. Менавіта таму пад час падрыхтоўкі выдання князь неаднаразова звяртаўся да Патрыярха Канстанцінопальскага Іераміі з просьбай даслаць "добрае і правільнае і безлорочнае грэчаскае і словенскае пісанні" і "людзей способных". У выніку Канстанцін Астрожскі атрымаў копію Генадзіеўскай Бібліі з Масквы, адправіў давераных асоб у грэчаскія, сербскія, балгарскія манастыры для збору спісаў Бібліі. Выкарыстоўваючы ўжо існуючыя славянскія пераклады, у тым ліку зробленыя

К.А.
На здымку: тытульны ліст кнігі.

В.Дмахоўскі. “Руіны замка ў Лідзе”.

Нескладаныя падлікі выявілі: постаць нашага сённяшняга героя — пяцідзясятае імя, якое адкрываем у рубрыцы “Вяртанне імёнаў”. І іх, гэтых слаўных асоб у гісторыі Беларускай выяўленчай культуры, невядомых сучасніку, яшчэ пакуль няма...

А вось сучаснікі Вікенція Дмахоўскага называлі яго “Клод Ларэн віленскіх наваколляў”. Сапраўды, яго пейзажы Гродзеншчыны і Віленшчыны родніць з карцінамі выдатнага французца XVII ст. ідэлічны дух, цікавасць да той “складанай” прастаты, што дазваляе знаходзіць у штодзённым далікатную паззію, своеасаблівую эмацыйную напоўненасць. Абодва яны стваралі варыяцыйны класіцыстычнага “ідэальнага” пейзажа, дзе адзінства прасторы дасягалася праз найтанчэйшую прапрацоўку святлопаветранага асяроддзя.

ка-архітэктурныя помнікі якіх дайшлі да яго сучаснікаў разбураныя войнамі і прыроднымі стыхіямі...

Дык хто ж ён такі, гэты мастак, якога, на жаль, так мала ведаюць на яго радзіме ў Беларусі? І хаця ў 2005 годзе па эскізе Ю.Пеўнева ў нас быў выпушчаны канверт з маркай, прысвечаны “беларускаму жывапісу і тэатральнаму дэкаратару” Вікенцію Дмахоўскаму тыражом 54 тысячы экзэмпляраў, усё роўна становішча мала змянілася: гэтага творца амаль не ведаюць нават нашы сучасныя мастакі і мастацтвазнаўцы.

І зноў тая ж гісторыя, як і з іншымі “памежнымі” мастакамі падобнага лёсу: літоўцы лічаць яго “сваім”, як, зрэшты, і палякі. Так, жыццёвы шлях мастака сапраўды неаднойчы перасякаўся з Літвой, Польшчай, ды і з Расіяй — таксама. Але нідзе ў іх мастацтвазнаўчых крыніцах не ўзгадваецца, што Дмахоўскі нарадзіўся на Гродзеншчыне і жыў менавіта на этнічнай зямлі Беларусі.

Дакладна не вядома, калі мастак нарадзіўся: ці то ў 1805-м, ці то ў 1807-м. Год і месца смерці — 1862-ы, Вільня. Але ёсць версія, што памёр творца ў Нагародавічах. З месяцам таксама няўвязка: 22 лютага (па новым стылі) або 18

ў сваіх лекцыях і кнігах па логіцы імкнуўся сумясціць ідэі класіцызму і рамантызму, блізкія нашаму герою.

Але Дмахоўскі ўніверсітэт не скончыў. Даследчык ягонага жыцця Леанід Дробаў памыляецца, калі піша, што “...мастак вучыўся ў Вільні ў часы філаматаў і філарэтаў”, што, магчыма, “...ён быў членам адной з тайных студэнцкіх арганізацый або нават “...знал токмо аб обществе том” і не данёс”. Мо за гэта і трапіў у салдаты? Але ж Вікенцій паступіў ва ўніверсітэт у 1826-м, тады, калі суполка філаматаў (і ў яе складзе — філарэтаў) была разгромлена тры гады таму, а яе арганізатары і члены, у тым ліку Зан, Адынец, Міцкевіч, Дамейка, Чачот, арыштаваны... Хаця канешне ж, іх пазіцыя не магла не паўплываць на светапогляд маладога Дмахоўскага...

Далей Дробаў піша: “Ужо ў 1830-м Дмахоўскі быў у чыне падпаручніка 13-га ўланскага палка. У гэтым жа годзе грывнула паўстанне, і мастак прыняў у ім удзел”. Але тут штосьці наблытана. Справа ў тым, што Дмахоўскі не мог быць обер-афіцэрам — падпаручнікам з дзвюма зорачкамі на эпалетах і насіць сіні ўланскі мундзір з чырвонымі лацканамі і абшлагамі. Каб мець такі чын, ён мусіў спачатку скончыць кадэцкі корпус, атрымаць пер-

таго, Дмахоўскі працаваў і як сцэнограф. Калі жыў у Вільні, на пачатку 1850-х, стварыў дэкарацыі да опер “Галька” С.Манюшкі, “Італьянка ў Алжыры” і “Фаварытка” Б.Даніэці. Работы не захаваліся, але, паводле водгукаў сучаснікаў, яны былі вельмі таленавітымі.

Ды ўсё ж галоўным кірункам творчасці Дмахоўскага 1850-х гадоў стала стварэнне мемарыяльных пейзажаў з відамі разбураных гісторыка-архітэктурных помнікаў. У гэтым яму ахвотна садзейнічалі граф Яўстахій Тышкевіч, ініцыятар стварэння і старшыня Віленскай археалагічнай камісіі ды Музея старажытнасці, і Адам Кіркор, вядомы археолаг, этнограф, гісторык і публіцыст. Менавіта яны ўцягнулі мастака ў дзейнасць камісіі, якая ставіла сабе за мэту збор “...в одно целое древних книг, актов, рукописей, монет, медалей, оружия, надписей и снимков с оных, статуи и прочих предметов, относящихся к истории Западного края России”, садзейнічанне “...сохранению памятников древности”... Кіркор напісаў шмат нарысаў пра беларускія і літоўскія гістарычныя помнікі, якія друкаваліся ў тамах ілюстраванага выдання “Живописная Россия” і якія суправаджаліся выдатнымі малюнкамі Дмахоўскага.

Загадка “невядомага” з невядомымі, або “Складаная” прастата Дмахоўскага

Ну, яшчэ я магу прыгадаць і трохі ранейшых за Ларэна мастакоў — Адама Эльсгайма і Анібале Карачы (2-я палова XVI — пачатак XVII ст.), — пейзажы якіх чымсьці нагадваюць творы нашага Дмахоўскага па пазычэнні, інтымнасці, “ідэальнай прыгажосці” вобраза прыроды і людзей. Дмахоўскі мог бачыць работы гэтых творцаў і ў Пецярбургу, і ў музеях Еўропы.

Але што важна? Дмахоўскі ўсё ж — мо першы мастак, які зрабіў беларускі пейзаж нацыянальна-класіцыстычным з налётам мяккага рамантызму і мелодыйнай чароўнай ціхай, пастаральнай паззіі. У гэтым плане карціна “На радзіме. Нагародавічы”, намалёваная ў 1843 г., з’яўляецца вельмі характэрнай для пейзажнай творчасці нашага земляка. Прасторны фальваркавы двор, што патанае ў зялёнай траўцы і дробных рамонках; тут пасвяцца куры, плаваюць ля берага рачулікі гусі, сушацца рыбацкія сеткі, тырчыць драўляная ручка таптухі; пад наглядан нянек гуляюць панскія дзеці; удалечыні, злева, у карэтку, — расчыненыя дзверы, праз якія відаць аглоблі брычкі, а справа, за галінкамі дрэва, — аднапавярховы прысадзісты будынак фальварка пад саляным высокім дахам. І ўсё гэтае сялянскае “царства” абкружана ліпамі, клёнамі, таполямі, што імкнучца ў высокае неба, і фруктовымі садамі ў самай глыбіні палатна... Словам, тыповая карцінка вясковага жыцця на Беларусі ў сярэдзіне XIX ст.

Той жа настрой, ціхі і патрыярхальны, мы бачым і ў карцінах “Ля пераправы”, “Маёнтак у Тугановічах”, дзе калісьці жыла Марыя Верашчака — муза Адама Міцкевіча. Гэтае месца, дарэчы, апісана ў “Пане Тадэвушы”.

А вось “Пажар у лесе” — больш дынамічны “карцінны” пейзаж, чым іншыя творы такога жанру. Тут ужо няма звычайнай ідэлічнасці. Лясныя зараснікі ахутаны пажарам. Але чамусьці пана, уладальніка лесу, і лесніка, якія стаяць у цэнтры палатна, не вельмі непакойць здарэнне: пройдзе дождж, і ўсё стане на месца. А лес... Лес вырасце новы.

І яшчэ адзін пейзаж — “Начлег”. Ля вогнішча — фігуркі пастухаў, і ў начным паўзроку патанулі абрысы дрэў і азёр. І

Яго называлі “родным братам Напалеона Орды”

В.Дмахоўскі. “Ля пераправы”.

толькі адзінокі месяц, высвятляючы аблокі, плыве сваім, толькі яму вядомым, звыклым шляхам...

І нават фігуратыўная карціна “Крыжаносцы асаджаюць крэпасць Пуныя” — таксама больш эпічны пейзаж, чым уласна гісторыка-батальная кампазіцыя. Так, шмат людзей — рыцараў і коннікаў — на лясістым рачным беразе, выяўленым на пярэднім плане. Крэпасць жа — у глыбіні, на тым баку шырокай ракі, пад абломкамі агромнага неба, якія нясмела закрылі сонца... Але дзіўна: ніякай трылогі, ніякай драмы вайны тут не адчуваецца. Усё як бы будзённа, спакойна, так бы мовіць, паўсонна. Калісьці я бачыў гэты твор у Дзяржаўным мастацкім музеі Літвы, які тады мяне здзіўвіў нейкай неадпаведнасцю драматычнай тэмы з тым спакойна-ідэлічным яе адлюстраваннем. Дмахоўскі, мабыць, і сам адчуваў, што не яго справа — маляваць гістарычныя карціны, і таму пасля 1837 года, калі ён стварыў гэтае палатно, г. зн., адразу пасля эміграцыі, больш не вяртаўся да падобнага жанру. Яго лёс — гэта пейзаж: лірычны, эпічны, а таксама пейзажны “вобразы” тых беларускіх гарадоў ды мястэчак, гісторы-

сакавіка? Ды і наконт месца нараджэння — дзве версіі: вёска Нагародавічы і вёска Самішчы на Ашмяншчыне, абедзве — Гродзенскай губерні. На маю думку, менавіта Нагародавічы — яго малая радзіма, што сцвярджае хаця б тая самая карціна “На радзіме. Нагародавічы”.

Пра дзяцінства Вікенція канкрэтных звестак таксама няма. Бацька быў шляхцічам сярэдняй рукі. Дзеці з такіх сем’яў ранна ўваходзілі ў самастойнае жыццё і, як правіла, атрымлівалі добрую адукацыю — ад навуковай і гуманітарнай да ваеннай і рэлігійнай. Вось і Вікенці, які і дзясяткі яго аднагодкаў, абраў для пачатку Віленскі ўніверсітэт — факультэт літаратуры і вольных (прыгожых) мастацтваў, рэктарам якога тады быў прафесар Вацлаў Пелікан.

Дмахоўскі навучаўся ў прафесара жывапісу Яна Рустэма, ахвотна наведваў лекцыі гісторыка і пісьменніка Лявона Бароўскага, родам з Піншчыны, доктара тэалогіі і прафесара экзегетыкі і герменеўтыкі, знаўцы беларускага друкарства Міхаіла Баброўскага, гісторыка, архівіста і аўтара кнігі пра ВКЛ, прафесара Ігната Анацэвіча, родам з Гродзеншчыны, прафесара філасофіі, логікі і псіхалогіі Аніёла Даўгіра, які

шае малодшае афіцэрскае званне прапаршчыка і толькі потым стаць падпаручнікам. А, як мы ведаем, Дмахоўскі да таго, як кінуў універсітэт (у 1829-м), ніякага дачынення да ваеннай справы не меў. Адкуль у Дробава такая даная, сказаць складана: можа, выкарыстаў памылковую польскую ці літоўскую крыніцу? Канешне, трапіць у радавыя салдаты студэнт папросту мог, але ж — не ў обер-афіцэры! А мо я проста нешта не ведаю з гэтага “кавалачка” біяграфіі мастака канца 1820-х...

Відавочна адно: пасля паражэння паўстання Дмахоўскі вымушаны быў эміграваць ва Усходнюю Прусію, дзе прабыў шэсць гадоў. Але, у адрозненне ад сваіх аднадумцаў — Адама Міцкевіча і Іяхіма Лявелева — на радзіму вярнуўся адразу пасля абвясчэння амністыі. Вярнуўся, каб цалкам прысвяціць сябе мастацтву. Жыў, у асноўным, у Вільні, але часта прыязджаў на Навагрудчыну, дзе маляваў кампазіцыйныя пейзажы, акварэлі і невялікія жанравыя карціны з побыту мясцовых жыхароў. У той час творы мастака былі шырока распаўсюджаны ў Беларусі, Літве ды Польшчы, і лічылася за гонар набыць іх для прыватнай калекцыі. Акрамя

Вікенці Дмахоўскі.

Вось што ў 1854 г. пісаў А.Кіркор у артыкуле “Літоўскія старажытнасці”: “Віленская губерня — цэнтр старажытнага Літоўскага княства — багацейшая за тыя-сія помнікі мінулага. Дзякуючы таленту віленскага мастака Вікенція Дмахоўскага нам удалося ўявіць хаця б некалькі з гэтых помнікаў”. Гаворка — пра серыю відаў руін замкаў. Так, мастак “паапісаў” у сваіх жывапісных і графічных творах руіны Гальшанскага, Крэўскага, Тракайскага, Меднікэйскага замкаў, руіны палаца Варвары, дачкі Юрыя Радзівіла і жонкі Сізімунда Аўгуста, рэшткі віленскага касцёла XV ст. Святога Міхаіла і Пятніцкай царквы, заснаванай Марыяй — князеўнай Віцебскай, жонкай вялікага князя Альгерда, дзе Пётр I хрысціў Ганібала, дзеда А.Пушкіна...

Вось, скажам, гравюра “Руіны замка ў Лідзе”, зробленая мастаком незадоўга да смерці. Тут выяўлены той самы замак, які на пачатку XVIII ст. разрабавалі шведы. Пейзаж — панарамны, у чымсьці падобны па кампазіцыі да акварэлі Юзэфа Пешкі “Лідскі замак”, створанай за чатыры дзесяцігоддзі да таго. Восень. Замак — на процілеглым беразе Лідзейкі, якая пачынае зарастаць. На першым плане, справа, — дзве чалавечыя фігуркі, якія глядзяць на пабудову. Мастак праз святлоценнявы рэфлекс асабліва ўвагу надае такім важным для яго дэталям, як вялікія і малыя праёмы ва ўсходніх і паўднёвых сценах замка, паўднёвыя ацалелыя байніцы, абліцованыя паясы (аркатуры), данскеры і г. д. Словам, сапраўднае архітэктурнае даследаванне таго, што яшчэ ацалела ва ўраганых часу. І ў гэтых адносінах Вікенці Дмахоўскі — родны брат Напалеона Орды.

Прыкладна ў 1840-х гадах быў напісаны акварэльны аўтапартрэт, мабыць, адзіны ў творчасці мастака ў гэтым жанры. Яго месцазнаходжанне невядомае і цяпер. Захавалася толькі чорна-белая рэпрадукцыя. Але якое святло, нават у манахромнай выяве, выпраменьвае гэты высакародны шляхетны твар, абрамлены мяккімі хвалістымі, акуратна прычасанымі валасамі на галаве і тыповымі для таго часу бакенбардамі! Тонкія вусны, правільны нос і погляд вачэй — не на гледача, а кудысьці ўбок: пільны, праніклівы, уважлівы...

Барыс КРЭПАК

МУЗЕЙ *

НАЦЫЯНАЛЬНЫ МАСТАЦКІ МУЗЕЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, вул. Леніна, 20.
Тэл.: 227 45 62.

Экспазіцыі:
■ Мастацтва Беларусі XII — XIX стст.
■ Мастацтва Беларусі канца XIX — пач. XXI стст.
■ Мастацтва Расіі XVIII — пачатку XX стст.
■ Мастацтва краін Усходу XV — XX стст.
■ Мастацтва краін Заходняй і Цэнтральнай Еўропы XVI — XX стст.
■ Экспазіцыя жывапісу, скульптуры, графікі мастакоў 1940-х — 1980-х гг.
Выстаўкі:
■ Выстаўка **"Кераміка і фарфор Кітая"**.
■ Выстаўка **Р.Вашкевіча "Музей"**.

■ Выстаўка **"Традыцыйнае дэкаратыўна-прыкладное мастацтва Японіі"**.

Філіялы Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь:

МУЗЕЙ "ПОМ ВАНЬКОВІЧАЎ, КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА ПЕРШАЙ ПАЛОВЫ XIX ст."

г. Мінск, вул. Інтэрнацыянальная, 33а.
Тэл.: 227 87 96.
■ Пастаянная экспазіцыя.
■ **"Цяроўнік крэсаў"**.

МУЗЕЙ БЕЛАРУСКАГА НАРОДНАГА МАСТАЦТВА ў в. Раўбічы

Спарткомплекс "Раўбічы", Мінскі р-н.
Тэл.: 507 44 68.
■ Пастаянная экспазіцыя.

МУЗЕЙ В.К. БЯЛЫНЦАГА-БІРУЛІ ў г. МАГІЛЁВЕ

г. Магілёў, вул. Ленінская, 37. Тэл.: (8-0222) 22 48 87.
■ Пастаянная экспазіцыя **"Культура 1-й пал. XIX ст."**.
■ Выстаўка работ навучэнцаў Магілёўскай ДШМ.

МУЗЕЙ *

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТАРЫЧНЫ МУЗЕЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, вул. К.Маркса, 12.
Тэл.: 227 43 22.

Экспазіцыі:

■ **Мастацтва ў гарадской культуры XIX — пачатку XX стст."**.
■ **"Старажытная Беларусь"**.
■ **"Беларусь XVI — XVIII стст. у партрэтах і геральдыцы"**.
■ **"3 крыніцы адвечнай прыгажосці"**.
■ **"Водбліскі ваеннай славы"** (еўрапейская зброя і вайсковае абмундзіраванне XIX — 1-й пал. XX стст.).
Выстаўкі:
■ Выстаўка З.Хамянтаўскай **"Паміж кадраў. Фатаграфія з 1925 — 1945 гг."**.

Дом-музей І З'езда РСДРП г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 31а.
Тэл.: 290 68 47.

■ Пастаянная экспазіцыя **"Гісторыя І З'езда РСДРП"**.
■ Выстаўка **Вікторыі Асанавай і Кацярыны Навіцкай "Падзяка"**.

■ Пастаянная літаратурна-мемарыяльная экспазіцыя **"Якуб Колас. Жыццё і творчасць"**.
■ Выстаўка **"Такі нечаканы Кавес Зарыш"**.
■ Тэатралізаваная экскурсія паводле казак Якуба Коласа.
■ Выстаўка **"За навуку"**.
■ Выстаўка мастацкіх работ **Алеся Квяткоўскага і Вікторыі Ільінскай**.

ДЗЯРЖАЎНЫ ЛІТАРАТУРНЫ МУЗЕЙ ЯНКІ КУПАЛЫ

г. Мінск, вул. Янкі Купалы, 4.
Тэл.: 227 78 66.

■ Пастаянная экспазіцыя **"Жыццё і творчасць Янкі Купалы"**.
■ Выстаўка **"Сказ аб Ігара трудным паходзе"**.
■ Цыкл музейна-педагагічных

БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ

г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 25а.
Тэл.: 226 03 98.

Экспазіцыі:
■ Пастаянная экспазіцыя.
Выстаўкі:
■ **"Пераможцы"**.
■ **"Вітражы партызанскай мудрасці і кемлівасці"**.
■ **"Абаронцам Айчыны"**.

ГОМЕЛЬСКІ ПАЛАЦАВА-ПАРКАВЫ АНСАМБЛЬ

г. Гомель, пл. Леніна, 4.
Тэл.: (8-0232) 74 19 11.

Цэнтральная частка палаца.
■ **"Зала ўрачыстых прыёмаў"**.
■ Экспазіцыя адкрытага захавання археалагічнай калекцыі музея (цокальны паверх паўднёвай галерэі).

Вежа палаца Румянцавых і Паскевічаў
Экспазіцыя
"Уладальнікі Гомельскага маёнтка Румянцавы і Паскевічы".
Выстаўкі:
■ Выстаўка кніг **"Мастацтва для вечнасці"**.
■ **"Восеньскія журавіны"**.
Паўночнае крыло палаца
Выстаўкі:
■ **"Пакой крывых люстэркаў"**.
■ **"Свет звяроў"**

■ Пастаянная ваенна-гістарычная экспазіцыя.
■ Пастаянная выстаўка тэхнікі на адкрытай пляцоўцы.
■ На тэрыторыі музея працуе пнеўматычны цір.
■ **"Музей крміналістыкі"**.
Выставачная зала:
■ Падрыхтоўка новай выстаўкі.

ГАЛЕРЭІ *

ПАЛАЦ МАСТАЦТВА

г. Мінск, вул. Казлова, 3.
Тэл./факс.: 290 60 10.

■ Выстаўка **"Манументальнае мастацтва Беларусі"**.

МАСТАЦКАЯ ГАЛЕРЭЯ "УНІВЕРСІТЭТ КУЛЬТУРЫ"

г. Мінск, Кастрычніцкая плошча, 1 (Палац Рэспублікі).
Тэл.: 227 26 12.

■ Выстаўка **керамікі "Кола агню"**. Да 15.10.2011.

КАРШІННАЯ ГАЛЕРЭЯ Г. ВАШЧАНКІ

г. Гомель, вул. Карповіча, 4, пр. Леніна, 43.
Тэл.: (8-0232) 77 75 20.

Экспазіцыя:
■ **"Гаўрыла Харытонавіч Вашчанка"**.

■ Выстаўка-продаж твораў выяўленчага мастацтва, сувеніраў і тавараў для мастакоў.

Выстаўкі:
■ Выстаўка творчага аб'яднання мастакоў **"Артэль"**.

■ Персанальная выстаўка жывапісу **Андрэя Крылова**.

НАГАДВАЕМ! ПРАЦЯГВАЕЦЦА ПАДПІСКА НА ГАЗЕТУ "КУЛЬТУРА" НА ЛІСТАПАД І СНЕЖАНЬ 2011 ГОДА!

Падпісныя індэксы:
індывідуальная падпіска — 63875,
ведамасная падпіска — 638752.

Паспяшайцеся на пошту!

ЗАМКАВЫ КОМПЛЕКС "МІР"

г.п. Мір, Карэліцкі р-н, Гродзенская вобл. Тэл.: (8-01596) 2 30 35.
■ Пастаянная экспазіцыя. У паўночна-ўсходняй вежы:
■ **"Лятаючыя кветкі"**.
■ **"Даспехі часоў Паўночнай вайны"**.
■ Фотавыстаўка **Сяргея Плыткевіча**.

ДЗЯРЖАЎНЫ ЛІТАРАТУРНА-МЕМАРЫЯЛЬНЫ МУЗЕЙ ЯКУБА КОЛАСА

г. Мінск, вул. Акадэмічная, 5.
Тэл.: 294 91 96.

заняткаў з элементамі тэатралізацыі **"Дзядзька Янка, добры дзень!"** для дзяцей малодшага школьнага ўзросту і сямейнага наведвальніка.
■ Інтэрактыўная гульня **"У пошуках Папараць-кветкі"** для ўсіх катэгорый наведвальнікаў.

ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ БЕЛАРУСКАЙ ЛІТАРАТУРЫ

г. Мінск, вул. М.Багдановіча, 15.
Тэл.: 334 56 21.
Выстаўкі:
■ **"Васіль Быкаў. Шлях, вызначаны лёсам"**.
■ **"Тэатральныя лялькі — госці музея"**.
■ **"Планета творцаў і іх герояў"**.

Выстаўкі:
■ **Выстаўка** Бахрома Ісмагава.
■ **Выстаўка** Вольгі Аляксандравай.
■ **"Галерэя герояў вызваленчага руху Венесуэлы"**.
■ **"Імператарскі Паўлаўск — палац і парк"**.
■ **"Святых заступнікі славянскіх земляў"**.
Экспазіцыі:
■ **"Культавыя прадметы"** ("Дамавая царква", паўночны рызаліт палаца).
■ **"Загадкавыя фантазіі мора"** (грот палаца).
■ Экспазіцыя, прысвечаная дзяржаўнаму дзеячу СССР А.Грамыку.
■ **"Чырвоная гасцеўня"**.

Гомельшчыны"

■ Куток жывых экзатычных рэптылій.
Зімовы сад Свет субтрапічных раслін і жывёл.
Працуюць рэстаўрацыйныя майстэрні і аддзел па турызме (вул. Кірава, 8).

Гомельскі парк **Прыватная калекцыя галубоў "Сімвал міру і любові"**.

ГОМЕЛЬСКІ АБЛАСНЫ МУЗЕЙ ВАЕННАЙ СЛАВЫ

г. Гомель, вул. Пушкіна, 5.
Тэл.: (8-0232) 77 60 60.

ТЭАТРЫ *

НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ ВЯЛІКІ ТЭАТР ОПЕРЫ І БАЛЕТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, пл. Парыжскай камуны, 1. Тэл./факс: 334 11 56.
■ **15 — "Князь Ігар"** А.Барадзіна.
■ **16 — "Дон Кіхот"** Л.Мінкуса.
■ **17, 18 — "Аіда"** Дж.Вердзі.
■ **20 — "Бахчысарайскі фантан"** Б.Асаф'ева.
■ **21 — "Кармэн"** Ж.Біза.

ЗАСЛУЖАНЫ КАЛЕКТЫЎ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ "РЭСПУБЛІКАНСКІ ТЭАТР БЕЛАРУСКАЙ ДРАМАТУРГІІ"

г. Мінск, вул. Крапоткіна, 44.
Тэл./факс: 334 60 08.
■ **15 — "Воук-мараплавец"** С.Казлова.

■ **15 — "Што баліць?"** Л.Агулянскага.
■ **16 — "Шчаслівы муж"** Ф.Аляхновіча.
■ **18 — "Калі скончыцца вайна"** П.Пражко.
■ **19 — "Вандроўнікі ў Нью-Ёрку"** А.Паповай.
■ **20 — "Каласы пад сярпом тваім"** У.Караткевіча.
■ **21 — "Хто пакахае мадам?"** А.Шурпіна.
■ **22 — "Жан і Беатрыса"** К.Фрэнэта.

БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ АКАДЭМІЧНЫ МУЗЫЧНЫ ТЭАТР

г. Мінск, вул. Мяснікова, 44.
Тэл.: 200 81 26.
■ **15, 16 — "Кілібег"** У.Шэкспіра.
■ **17 — "Мая жонка — ілгуня"** В.Ільіна, У.Лукашова.
■ **18 — "Ноч у Венецыі"** І.Штраўса.
■ **19 — "Каханне па-італьянску"**.

■ **20 — "12 крэсаў"** Г.Гладкова.
■ **21 — "Сільва"** І.Кальмана.

БЕЛАРУСКІ ТЭАТР "ЛЯЛЬКА"

г. Віцебск, вул. Пушкіна, 2.
Тэл.: (8-0212) 36 32 50.
■ **15 — "Сунікі для Веліканачкі"** М.Шувалава.
■ **16, 18 — "Жыў-быў Заяц"** М.Шувалава.
■ **19 — "Жураўлінае пяро"** Дз.Кініста.
■ **20 — "Чароўная зброя Кендзо"** М.Суполіна.

